

Vänsterpartiets förslag till budget för år 2013

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Vänsterpartiets förslag till budget för år 2013	5
INLEDNING	5
Stadens inriktningsmål och verksamhetsmål	7
SOLIDARISK FINANSIERING	7
Ansvarsfull ekonomisk politik	8
Stimulans från vänster	11
JÄMLIKA LEVNADSVILLKOR	15
Kommunen är en demokrati	15
Halva budgeten till tjejer och kvinnor	20
Orka jobba till 65	23
Gemensam välfärd utan vinstsyfte och vinstintresse	25
VI BYGGER FÖR ALLA STOCKHOLMARE	26
Bygg mer, bygg klimatsmart med hög kvalitet och hyrestak	26
Skapa stadsmiljöer med mångfald	27
Ge stockholmarna makt över boendemiljön	28
KLIMAT FÖR FRAMTIDEN	29
Minska Stockholms klimatpåverkan	29
Den gröna och blåa staden	31
KOMMUNSTYRELSEN M.M.	33
Revisorskollegiet	35
STADSDELSNÄMNDERNA	35
Förskoleverksamhet	36
Verksamhet för barn och ungdom	39
Kultur och föreningsverksamhet	40
Äldreomsorg	41
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	44

(v):2

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	46
Stadsmiljöverksamhet	49
Flyktingmottagande	51
Ekonomiskt bistånd	52
Arbetsmarknadsåtgärder	53
FACKNÄMNDERNA	54
Arbetsmarknadsnämnden	54
Exploateringsnämnden	60
Fastighetsnämnden	62
Idrottsnämnden	63
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	66
Kulturnämnden: stadsarkivet	72
Kyrkogårdsnämnden	72
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	72
Servicenämnden	75
Socialnämnden	75
Stadsbyggnadsnämnden	78
Trafik- och renhållningsnämnden (trafik- och gatuverksamhet)	80
Trafik- och renhållningsnämnden (renhållningsverksamhet)	83
Utbildningsnämnden	85
Valnämnden	96
Äldrenämnden	96
Överförmyndarnämnden	99
Central medelsreserv	99
Finansförvaltning	100
BOLAG I STOCKHOLMS STAD	100
Koncernen Stockholms stadshus AB	100
Bostadsbolagen	101

Svenska Bostäder AB	105
AB Familjebostäder	105
AB Stockholmshem	106
Micasa Fastigheter i Stockholm AB	106
Stockholms stads Bostadsförmedling AB	107
Skolfastigheter i Stockholm AB	108
Stockholm Vatten AB	108
Stockholms Hamn AB	109
AB Stokab	110
Stockholms Stads Parkerings AB	111
Stockholms Stadsteater AB	112
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	112
Stockholm Business Region AB	113
S:t Eriks Försäkrings AB	114
S:t Erik Livförsäkring AB	114
S:t Erik Markutveckling AB	115
ÖVRIGA BOLAG	115
AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms Stad	115
Mässfastigheter i Stockholm AB	116
STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUNDET	116
Storstockholms brandförsvaret (SSBF)	116

(v):4

Vänsterpartiets förslag till budget för år 2013

INLEDNING

Demokrati kan inte villkoras med pengar. En människa, en röst är den absolut viktigaste förutsättningen för frihet. Allas röst ska väga lika och politikernas makt ska delas med medborgarna. Vi är långt ifrån den visionen idag. Den borgerliga majoriteten har sålt ut en stor del av stockholmarnas gemensamt ägda tillgångar. Riskkapitalisterna plockar ut miljonvinster ur välfärden. Vi har fått en stor ekonomisk och politisk maktkoncentration. Medborgarnas möjligheter att påverka de politiska besluten och den lokala demokratin har undergrävt. Makt har flyttats från politikerna, men inte fördelats lika till alla. Istället har ett fåtal människors röster kommit att väga tyngre. Förorterna är förlorare. Idag prioriteras de som har det bäst i Stockholm.

Stockholm ska vara en öppen, internationell och tillgänglig stad där alla människor känner sig fria och trygga. Stockholm ska vara en kreativ och skapande storstad, med solidaritet i fokus. Internationellt ska Stockholm uppfattas som en spännande och hållbar stad och ett föredöme när det gäller att avskaffa fattigdom och segregation. Staden ska inte ha utbyte med stater där mänskliga rättigheter kränks. Genom att ta fram verktyg för deltagande demokrati kan fler städer inspireras att följa efter.

I Vänsterpartiets förslag om hur Stockholm ska styras vill vi att de som använder och utför våra offentligt finansierade tjänster och skapar våra tillgångar ska vara med och bestämma. När stockholmarna gör sina val ska de vara trygga med att oavsett vad de väljer så är det bra. Det är allas demokratiska rätt att få delta i de beslut som angår dem. Demokrati kräver en arena för medbestämmande och det är vår skyldighet som politiker att skapa den. Därför har vi i vår budget låtit decentralisera, återskapande av det offentliga rummet och olika former för deltagande demokrati styra vår politik.

En riktigt bra välfärd sätter kvaliteten och behoven främst, inte möjligheten att berika sig. I skola och förskola ska det finnas personal så att varje barn får det stöd hon och han behöver. När vi flyttar in på äldreboende ska vi vara trygga med att det är våra behov som avgör vilket stöd vi får. Ingen ska någonsin bemötas utifrån hur lönsam hon eller han anses vara. Vi vill skapa en välfärd fri från kommersiella intressen. Inga skattepengar ska gå till vinstsyftande företag eller vinstutdelande företag. Förskola, skola, socialtjänst och omsorg ska finnas där den behövs. Inte där den är lönsam.

Stockholm behöver en ny bostadspolitik som garanterar människor en bra bostad med överkomlig hyra. I en kreativ stad måste olika sorters människor kunna bo oavsett inkomst eller bakgrund. Stockholm får inte bli en stad för enbart höginkomsttagare. Därför ska vi omedelbart stoppa alla ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter och ta fram en plan för var och hur vi ska bygga hyresrätter som människor med låga och normala inkomster har råd med.

Nyckeln till att lyckas med den stad som vi vill ha är insikten om hur verksamheter hänger ihop. Hemlösheten bekämpas med bostadsbyggande. Vägen från försörjningsstöd till arbete går ofta via utbildning. Bra arbetsmiljö, utbildning, kultur och idrott främjar hälsa, självkänsla, jämlikhet och demokrati. Trygga hem och förebyggande verksamhet påverkar hur vi kan skapa en bra skola för alla barn. Jämlika och höga kunskapsresultat är skolans huvuduppgift. En tät stad med grönområden, nära till service och kollektivtrafik ökar jämlikheten och miljörättvisan. Förorterna ska vara lika centrala som innerstaden. Vi förstår att vi måste satsa på förebyggande, långsiktigt och miljövänligt. Det handlar om alla stockholmarnas framtid.

Klimatförändringen kommer att fortsätta oavsett vad vi gör, men effekterna måste begränsas så långt det överhuvudtaget är möjligt. Det kräver att vi helt slutar släppa ut klimatskadliga gaser senast år 2030 och genomför skarpa åtgärder för att minska energibehovet och för att minimera skadorna av klimatförändringen.

Utsläppen av klimatskadliga gaser ska upphöra genom en trafikpolitik, som syftar till att kraftigt minska privatbilismen i innerstaden och på sikt göra den bilfri, avbryta arbetet med den s.k. Förbifarten, bygga ut kollektivtrafiken och satsa på fler och bättre cykelbanor. Vi vill också ha en ny byggpolitik, där alla nya fastigheter är klimatsmarta och där alla befintliga fastigheter renoveras på ett klimatsmart sätt.

En ny energipolitik ska skapas. För att driva på utvecklingen av förnybara bränslen, energieffektivisering och ökad produktion av mer biogas vill vi skapa ett nytt kommunalt energibolag där verksamheten samordnas. Alla fossila bränslen ska fasas ut och lokal fastighetsnära produktion med enbart förnybara energikällor ska utvecklas och nettodebitering till nätet skapas. Ett nytt sopsorteringsystem ska utvecklas.

Stockholm ska bli ett föredöme genom ett aktivt arbete för att nå en miljöpåverkan inom vårt rättvisa miljöutrymme. Staden bör inleda samarbeten med städer i Syd för utbyte i miljö- och solidaritetsfrågor. Alla stadsdelsnämnder ska uppmuntras att ha lokalt utbyte med vänorter.

Världen upplever både en finansiell kris och en klimatkris. Vi måste ta vårt ansvar för en hållbar framtid. Stockholms stad har en stark ekonomi, vi har råd att öka rättvisan och förbättra miljön. Genom att tidigarelägga investeringar kan vi skapa jobb och lindra krisen för stockholmarna. Genom sociala investeringsfonder kan vi satsa förebyggande och med tidiga insatser. Sociala företag ger fler människor möjlighet till arbete på anständiga villkor, till skillnad från ekonomiska frizoner som stänger inne människor i sina stadsdelar och banar väg för utnyttjande av billig arbetskraft.

Vi vill använda tre miljarder av stadens kapital till investeringar i Personal och Jämställdhet, Bostäder samt Klimat och Framtid. En satsning på utbildning och kortare arbetstid för stadens personal ökar kvalitén för brukarna och gör människor friskare. Genom mer pengar till stadsdelarna kan vi göra en rättvisare fördelning av välfärden i samråd med invånarna, vilket både utvecklar närsamhället och stärker demokratin. Vår satsning på Parkteatern året runt i förortererna minskar den kulturella segregationen. Att göra Stockholm tillgängligt för alla som bor här och bygga bort bostadsbristen är två av våra mest prioriterade rättvisesatsningar.

Vi stakar ut en riktning för Stockholm med fokus på förortererna som viker bort från privatiseringar och nedskärningar och leder mot en framtid där vår demokratiska rätt till medbestämmande utformar resan. För att få en stad i balans, såväl miljömässigt och socialt som ekonomiskt, behöver vi ett hållbart och demokratiskt styre. Ett sådant vill vi i Vänsterpartiet att alla Stockholmare tillsammans ska vara med och forma.

Stadens inriktningsmål och verksamhetsmål

Vänsterpartiet har nedanstående fyra inriktningsmål och verksamhetsmål som konkretiserar inriktningsmålen. Därutöver finns fler verksamhetsmål under nämnderna.

Solidarisk finansiering

- Ansvarsfull ekonomisk politik
- Stimulans från vänster

Jämlika levnadsvillkor

- Kommunen är en demokrati
- Halva budgeten till tjejer och kvinnor
- Orka jobba till 65
- Gemensam välfärd utan vinstsyfte eller vinstintresse

Vi bygger för alla stockholmare

- Bygg mer, bygg med hög kvalitet och med hyrestak
- Skapa stadsdelar med mångfald
- Ge stockholmarna makt över boendemiljön

Klimat för framtiden

- Minska Stockholms klimatpåverkan
- Den gröna och blåa staden

SOLIDARISK FINANSIERING

Stockholms stad ansvarar för allt från förskolor, skolor och missbruksvård till simhallar, bibliotek och servicehus. Driften bekostas av skatter och till en mindre del av statsbidrag, fastighetsavgift, finansiellt resultat samt aktieutdelning från Koncernen Stockholms Stadshus AB. I koncernen ingår de kommunala bolagen, bland annat bostadsbolag, bostadsförmedling, Stadsteatern och Stockholm Vatten.

Staden äger kapital, mark och fastigheter. En del av kapitalet kommer från den borgerliga majoritetens utförsäljningar av hyresrätter, förskolor och hemtjänstenheter till underpris. Vi vill istället utöka och utveckla stockholmarnas gemensamma egendom, som har byggts upp av generationer, för att trygga våra barnbarns välfärd.

Stadens skatteinkomster och kapital kan användas på olika sätt. När borgerliga partier vill ha lägre skatt än vänstern betyder det lägre ambitioner för vår gemensamma välfärd. Vänsterpartiet höjer därför skatten och får över en miljard mer till välfärden.

De borgerliga partierna vill ta av kapitalet till miljöförstörande vägar. Vi vill istället bygga ut kollektivtrafiken, vilket har starkt stöd från stockholmarna. Vi vill bygga ut cykelbanor, investera i kompetensutveckling för personalen och göra Stockholm till en tillgänglig och jämställd huvudstad. Som steg på vägen mot vår vision använder vi tre miljarder av kapitalet till en Personal- och Jämställdhetsmiljard, en Bostadsmiljard och en Klimat- och Framtidsmiljard.

Vänsterpartiet har en hög ambition för stockholmarnas välfärd och använder stadens kapital till en radikal vänsterpolitik. Vi vill leda Stockholm från djupa inkomstklyftor och segregation till en hållbar, jämställd och jämlik stad. Det tjänar hela staden på.

Ansvarsfull ekonomisk politik

Hållbart resursutnyttjande

För vänsterpartiet är full sysselsättning överordnat mål för den ekonomiska politiken. Breda samhällsinvesteringar skapar jobb och rättvisa i samhället. Vår ekonomiska politik syftar till att utjämna inkomstskillnader mellan kvinnor och män och att öka den ekonomiska jämlikheten.

Vi skapar nya jobb i kommuner och privat sektor genom vår nationella och kommunala politik. Våra investeringar i bostäder, energiomställning och infrastruktur gör att vi går före i klimatarbetet samtidigt som vi skapar viktiga jobb. Våra satsningar i välfärden stärker kvaliteten istället för att låta pengar gå till vinster. Vår politik för skolan, vuxenutbildningen och arbetsmarknaden rustar människor för ett hållbart arbetsliv.

Med vänsterpartiets förslag i riksdagen värdesäkras de generella statsbidragen genom att de automatiskt räknas upp för pris- och löneförändringar. Därutöver får kommunerna en rad riktade insatser. Bland annat handlar det om att stärka bemanningen och kvaliteten i äldreomsorgen, anställa fler lärare, mindre grupper på fritidshemmen, barnomsorg på obekvämt arbetstid, tillgänglighetsstöd, fler platser på komvux, skolmiljard till utsatta områden, frukost i skolan, stärkt kvalitet i flyktningmottagandet, stöd till daglig sysselsättning för psykiskt funktionsnedsatta, höjd dag- och bostadsersättning inom flyktningmottagandet, samt maxtal 100 kr per timme i hemtjänsten.

Stockholms stad

Vänsterpartiet vill införa sociala investeringsfonder, så att vi kan göra ekonomiska satsningar i verksamheter där resultatet inte självklart räknas hem i första bästa bokslut utan kanske till och inte räntar sig förrän barnet blivit pensionär. Vi planerar att avsätta 250 mnkr ur stadens beräknade överskott för 2012. Den sociala infrastrukturen som har skadats kraftigt i Stockholm måste repareras. Staden måste ha styr- och uppföljningssystem och en organisation som stödjer långsiktighet och helhetssyn. Vi måste också ha ersättnings- och resursfördelningssystem som stöder långsiktighet, samverkan och helhetssyn. Kapital ska göras tillgängligt för sociala investeringar.

Det finns stora möjligheter att klara en god välfärd genom ersättningssystem som gynnar förebyggande insatser, samverkan och stockholmarnas behov och inte företagens intresse av att ta ut vinster. Den ohämmade konkurrensutsättningen leder till sämre arbetsvillkor och tuff arbetsmiljö. Vi ska inte acceptera att välfärden delas in i ett A- och ett B-lag utifrån medborgarnas betalningsförmåga. Vinstdrivande bolag ska inte kunna tillgodogöra sig effektiviseringsvinster i välfärden. Staden beräknar att effektiviseringsvinsterna i förskolan, äldreomsorgen och skolan nästa år är omkring 260 mnkr. Om motsvarande effektiviseringar görs i privat drivna verksamheter blir det tydligt att ett stort utrymme finns att förbättra välfärden om vinstintresset inte får styra. Kvaliteten ska granskas lika noga och ofta som ekonomin oavsett utförare.

För att klara välfärden och vara en bra arbetsgivare ska vi höja skatten. Samtidigt ska vi pröva om det går att använda resurser på ett bättre sätt. Att ta tillvara medarbetares och medborgares kunskap är nyckeln till kvalitet och hållbart resursutnyttjande. Jämställdhet och medarbetare med olika bakgrund ger breda perspektiv och god möjlighet att tillgodose brukarnas behov. Resurser som frigörs genom arbetsplatsbaserat utvecklingsarbete, smarta IT-lösningar, förebyggande arbete, rekrytering utan diskriminering, effektiv användning av energi och lokaler etc. ska återinvesteras i välfärden.

Där de borgerliga vill använda datorisering för att skära ned och sänka skatten vill vi använda ny teknik för att höja kvaliteten. Det är bra att effektivisera IT-verksamheten,

men det ska genomföras på ett bra sätt. Vi kräver en heltäckande offentlig redovisning, inklusive vinsterna för Volvo-IT, så att projektets fulla värde kan bedömas.

Välfärd utan vinstsyfte och vinstintresse

Kvaliteten och behoven ska alltid komma i första rummet. För att nå dit måste välfärden avkommersialiseras. Både den offentligt drivna och den privat drivna välfärden måste fokusera på behov, kvalitet och likvärdighet. Vänsterpartiet har en modell som befriar välfärden från kommersiella intressen och verksamheterna kan fördelas dit de bäst behövs, samtidigt som alternativa utförare får goda möjligheter att verka. Vinstsyftande företag som vill utveckla välfärden utan vinstsyfte kan övergå till en särskild bolagsform som finns idag men sällan används. Då löser vi problemet att riskkapitalbolag via uppköp och försäljning av företag gör vinstuttag från skattemedel. Självklart ska meddelarfrihet och kollektivavtal säkras i all välfärd som finansieras med skatter.

Välfärden ska finnas där den bäst behövs och inte där den ger mest vinst. Den bästa välfärden ska finnas där behoven är störst. Kommunen ska därför besluta när och var icke-offentliga aktörer ska etableras. När alternativ pedagogik, behandling eller motsvarande behövs kan icke-offentliga aktörer få tillstånd att driva verksamheten. Där emot ska de inte själva bestämma var de ska driva skattefinansierad verksamhet. LOV och berörda avsnitt i skollagen och hälso- och sjukvårdslagen ska därför avskaffas.

Vänsterpartiet vill att det ska finnas kommunala förskolor, skolor, äldreboenden, gruppboenden, dagverksamheter etc. att välja på i alla stadsdelar. Det blir ökad frihet att välja kommunala utförare jämfört med idag. Stockholmarna oavsett stadsdel ska kunna välja vilken som helst av dessa verksamheter och dessutom alla privata utförare med kommunal finansiering som har en bolagsform utan vinstsyfte och som staden har beslutat ska kunna etableras i området. Det ska också gå att välja ideella utförare och brukarkooperativ som driver verksamhet för syften som staden finansierar.

Vi vill att nämnderna ska få tillbaka rätten att besluta om upphandling av verksamhet och rekommenderas driva i egen regi när avtalen löper ut. Egenregianbud ska alltid lämnas om det beslutas om upphandling. Anställda ska få tjänstledigt om verksamhet upphandlas. Reglerna ska skärpas så att smygprivatiseringar som genomfördes av Skarpnäcks assistansverksamhet inte ska vara möjliga. Pedagogisk verksamhet, socialtjänst, stöd och service till personer med funktionsnedsättningar, äldreomsorg, kultur samt infrastruktur som vatten, energi och bostäder ska aldrig konkurransutsättas.

Ungefär hälften av stadens verksamhet drivs med minskad insyn och rådighet över kvalitet och med vinst som främsta drivkraft. Över 70 procent av de äldre är hänvisade att bo i privata utförares vård- och omsorgsboenden. När förskolor i en hel stadsdel privatiseras försvinner friheten att välja kommunal förskola nära hemmet. Vetenskapligt stöd saknas för att privatiseringarna i välfärden ger förbättringar i skola, vård och omsorg. Forskarna utesluter inte att valfriheten främjar segregation. Det är tydligast i skolan, där barn från hem utan studietradition missgynnas. När vinstdrivande företag driver skolor, hemtjänst och äldreboenden blir brukarna kunder på en marknad. När föräldrar väljer skola till sina barn avgör familjens ekonomiska och kulturella kapital skolgång och möjligheter i livet. När äldre ska välja vård- och omsorgsboende är de skröpliga och har svårt att välja på riktigt. Bristen på attraktiva boenden begränsar valet till rätten att köa. De som är vana att kräva sin rätt har mer möjligheter än andra.

Pengsystemet flyttar makt från medborgare till aktieägare och driver upp kostnaderna utan att öka kvaliteten. Stockholmarna kan i bästa fall välja skola eller gruppboende om det finns ledigt, men får mindre makt som medborgare. Pengsystem i kombination med fri etableringsrätt gör att staden förlorar möjlighet att snabbt besluta om åtgärder

vid missförhållanden. Trögheten i systemet gör att barn och äldre drabbas, eftersom man inte flyttar barn och demenssjuka på samma sätt som man byter en vara i en affär. Möjligheten att styra samhällsplaneringen minimeras när staden reduceras till beställare. Marknaden tar över allt fler av samhällets funktioner.

Konkurrensutsättningen som pågått i sex år hotar stockholmarnas möjlighet att välja utförare med offentlig insyn och personalens möjlighet till kollektivavtal och meddelarfrihet. Det finns heller inget som styrker att konkurrensutsättning leder till innovationer. Möjligheten att genom uppföljning upptäcka missförhållanden har snart nått vägs ände. Den gigantiska byråkrati med många fler inspektörer, oannonserade inspektioner och avancerade ekonomiska och kvalitetsmässiga granskningar för att hålla jämna steg med kapitalets agerande är i princip orimlig att bygga upp. Pengarna ska istället gå direkt till verksamhet för barn, ungdomar och äldre.

Vänsterpartiet vill ha maximalt starka åtgärder för att skydda stockholmarnas välfärd om verksamhet fortsätter att läggas på entreprenad och privatiseras. Det ska vara ”öppna böcker” så att medborgarna får insyn i vad som händer med skattepengarna. Vinsterna i verksamhet som drivs med kommunal finansiering ska redovisas offentligt och biläggas stadens årsberättelse. Staden ska kartlägga hur mycket privatiseringen kostar och om momscompensationen är konkurrensneutral. Anvisningar, resurstilldelningssystem och andra styrande faktorer ska granskas regelbundet av externa utvärderare ur ett likställighetsperspektiv. En årlig utvärdering ska göras av privatiseringens effekter, exempelvis för möjligheten att välja kommunal verksamhet i varje stadsdel.

Offentlig upphandling som hävstång för hållbar utveckling

Staden ska använda offentlig upphandling som hävstång för att driva på hållbar teknologi och gynna ansvarstagande företag. Vi ska i stadens uppförandekod och anvisningar om upphandling införa en paragraf om att våra leverantörer inte får ha någon koppling till företag baserade i så kallade skatteparadis eller skattefria områden utanför EU/EES-området. Helsingfors stad är ett föredöme i sitt beslut att utreda hur man kan undvika samarbete med företag med kopplingar till skatteparadis.

Byggnader, mat och transporter har stor miljöpåverkan. De stora besparingar som kan göras genom skärpt miljöanpassad upphandling ska gå till bättre välfärd. Lagstiftning och kommunfullmäktiges mål ska även styra all upphandlad verksamhet. Vi ska kräva att avtal hävs eller sanktion beslutas om leverantör/underleverantör bryter mot ILO:s åtta kärnkonventioner, FN:s barnkonvention, artikel 32 (barnarbete) m.m. Staden ska ha en skärpt diskrimineringsklausul som aktivt tillämpas. Sociala, miljömässiga och etiska krav ska ställas liksom djurskydds krav. Ett tillgänglighetsperspektiv ska alltid läggas, även när det gäller bokning av hotell, restauranger och hyra av lokaler.

Vi vill att stadens avtal om upphandling av livsmedel ska utformas enligt Miljöstyrningsrådets rekommendationer. Miljökraven ska ställas utifrån var i produktens livscykel som den stora miljöpåverkan ligger. För kött är det produktionssätten som har miljöpåverkan medan det för äpplen kan vara transporterna som har mest miljöpåverkan. För att minska klimatpåverkan från livsmedel ska staden minska köttkonsumtionen och öka andelen vegetarisk mat. Upphandling ska inte bidra till utslagning av närservice.

Det behövs mer resurser och kompetens till uppföljning för att granska att sociala och miljömässiga krav och avtalsvillkor tillämpas. Dessa krav måste få hög vikt vid utvärderingen. Staden ska i all upphandling verka för att säkerställa god arbetsmiljö och kräva rimliga anställningsvillkor med kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande vill-

kor. Staden måste alltid utvärdera ekonomiska och klimatmässiga konsekvenser av upphandling, inklusive ökad administration, tvister, konsulter samt omstrukturering.

Nollvision mot oseriösa företag

Staden ska ha en nollvision mot oseriösa företag som driver verksamhet med skattepengar eller är beroende av kommunala tillstånd. Vi vill undersöka möjligheten att starta ett kunskapscentrum mot organiserad brottslighet som ska arbeta mot gängkriminalitet, ekonomisk brottslighet och otillåten påverkan på kommunens tjänstemän. Insatserna handlar om att utbilda personal, vässa uppföljningssystemen, samverka mellan myndigheter, bilda nätverk, stödja avhoppare från gäng till ett nytt liv etc. Staden ska skärpa krav i upphandling om meddelarfrihet, arbetsmiljö, klimat etc.

Kriminaliteten har olika ansikten, bakgrund och konsekvenser, och måste bekämpas med olika metoder. Den ekonomiska brottsligheten som undandrar samhället stora skatteinkomster och minskar tryggheten för stockholmarna måste bekämpas med starkare verktyg än idag. Konsekvenserna av skattefusket är att staten och staden indirekt får mindre resurser till att förebygga sociala orättvisor, ungdomsbrott samt brott mot äldre, funktionsnedsatta och kvinnor. Det är av stor vikt att staden arbetar aktivt mot skattefusk och anmäler misstankar om brott till polisen. Vår vision om en levande lokal demokrati och nämndorganisationen.

Stimulans från vänster

Vi vill använda stadens tillgångar för att investera i personal, jämställdhet, rättvisa, demokrati, tillgänglighet och miljö. En kursändring av målet för stadens investeringar med sikte mot framtiden är nödvändig om vi ska få en hållbar huvudstad, hållbara livsvillkor och en hållbar arbetsmiljö för medarbetarna.

Rättvisa investeringar mot framtiden

Stockholms stad har en stark finansiell ställning. I tertialrapport 2 för 2012 var det fria egna kapitalet 37,6 miljarder kronor, varav moderbolaget hade 14,2 och bostadsbolagen 22 miljarder kronor. Staden äger också via bostadskoncernen fastigheter som i 2011 års bokslut värderades till cirka 119 miljarder kronor.

I vänsterpartiets förslag till budget har vi investeringar med tydlig vänsterprofil. Vi vill införa sociala investeringsfonder. Istället för att finansiera miljöskadliga och ojämlika statliga vägar som Förbifart Stockholm vill vi investera i rättvisa och bättre miljö.

Vi vill tidigarelägga investeringar framförallt i ytterstaden och främja småföretagarnas villkor för att skapa så många jobb som möjligt. De stimulerande åtgärderna ska inriktas på investeringar och reinvesteringar i bostäder och underlätta nyproduktion av hyresrätter. De kommunala bostadsbolagen ska skapa förutsättningar för minst en årlig produktion om 5 000 nya hyresrätter per år.

Främja småföretagandet

Vi vill främja ett socialt och ekologiskt hållbart småföretagande för fler jobb och utveckling av hela staden. Många småföretag har verksamhet i förorterna. Med vårt tiopunktsprogram kan småföretagarna få bättre förutsättningar till utveckling. Genom fler arbetsplatser, fler stadsdelskontor och utflyttade förvaltningar, skapas ett ökat kundunderlag. Vi vill starta småföretagarforum, varje litet förortscentrum ska ha en utvecklingsplan och få utvecklingspengar från staden. Vi vill utreda möjligheten att starta ett kommunalt miljöteknikcentrum i en förort. Med utbyggda tvärförbindelser i kollektivtrafiken och utbyggt låncyckelssystem blir förorterna lika centrala som city.

Skapa en Lex Boulton

Utförsäljningen av Centrumkompaniet blev den katastrof som vi varnade för, och som inte gick att stoppa trots tydliga varningssignaler. Lärdomen är att vi måste hitta kraftiga spärrar mot liknande oseriösa förlustaffärer i framtiden. Vi vill skapa en Lex Boulton som ger medborgare rätt att lägga veto mot utförsäljning av viktiga verksamheter, när den långsiktiga driften och lokala utvecklingen hotas. Varje försäljning av kommunal egendom måste utgå från en offentlig konsekvensanalys av hur försäljningen påverkar kommunens långsiktiga ekonomi. Även effekter på andra långsiktiga målsättningar, till exempel utvecklingen av ytterstadsområden måste tas med. Om utredningen visar att det finns minsta risk för att lokal service eller verksamhet kan lida skada ska försäljningen stoppas.

Allmännyttan ska bygga miljövänliga bostäder med hyrestak

De kommunala bostadsbolagen ska vara livskraftiga och ekonomiskt starka föregångare och leda utvecklingen mot framtidens boende. I egenskap av demokratiskt ägda företag ska de verka för allmännyttiga mål. Bolagen ska bidra till Stockholms försörjning av billiga och bra bostäder samt aktivt verka mot den marginalisering som idag drabbar personer med utländsk bakgrund, ensamstående, ungdomar och andra stockholmare med knappa ekonomiska resurser.

De allmännyttiga bolagens avkastningskrav ska sättas så att en god service och låga hyror säkras. Under de kommande tre åren ska avsättningskravet också sättas på en sådan nivå att antalet anställda i bostadsbolagen kan garantera att fortsatt god service kan ges till hyresgästerna. Beroende på nedskrivningsbehov ska avsättningskravet kunna korrigeras nedåt under budgetår.

Ansvar för en positiv social och ekonomisk utveckling i stadsdelarna ska utökas. Det är brist på allmännyttiga hyresrätter i allt fler områden i och med de massiva omvandlingarna av hyresrätter till bostadsrätter. De allmännyttiga bolagen ska därför köpa fastigheter i dessa områden. Om bolagen även äger lokaler och förortscentrum ökar möjligheterna att få levande centrum som passar de boendes behov. Minst 20 000 av det som byggs ska vara hyresrätter. Så många lägenheter som möjligt ska lämnas till bostadsförmedlingen.

För att möta klimatmålen har allmännyttan ett stort ansvar att genomföra energieffektiviseringar i sina fastigheter. Detta kan lämpligast göras i samband med stambyte och renovering. I miljonprogramshusen är energieffektiviseringar ett måste, dels beroende på det stora beståndet och den effekt som energieffektivisering får och dels på grund av nuvarande låga standard med stort energiläckage.

Bostadsmiljard

Vi ska bygga bort bostadsbristen för ungdomar, studenter, hemlösa och människor med funktionsnedsättningar, se till att Stockholm blir världens mest tillgängliga huvudstad och öka invånarnas deltagande i den lokala demokratin. Staden har misslyckats kapitalt med att bygga bostäder för personer med funktionsnedsättning. En konkret satsning är bostäder till unga som vill flytta hemifrån, men inte vill bo i traditionell gruppboende. Vi vill avsätta pengar för att bygga om kontor till små hyresrätter med hyrestak. En reserv finns också för tillgänglighetsåtgärder.

Vi avser också att avsätta 200 miljoner kronor för renovering av miljonprogrammet. Alla stadsdelsnämnder med fokus på förorterna ska få utvecklingspengar för att i samråd med invånare utveckla närsamhället. Minst 100 mnkr ska avsättas till utvecklingsarbetet. Varje förortscentrum ska också få utvecklingspengar för att förverkliga de

utvecklingsplaner som tas fram i samverkan med boende, småföretagare med flera. Investeringspengar för lokala kulturhus ska finnas.

Personal- och jämställdhetsmiljard

Vi vill investera i kompetensutveckling och arbetsmiljö för de stora personalgrupperna, där de flesta är kvinnor. Tillsvidareanställd personal ska ha adekvat utbildning och full ersättning ges för vikarier vid fortbildning. Vi vill också uppmuntra att enheter prövar avtalsbunden självförvaltning enligt kommunallagen. Breddutbildning ska erbjudas i bland annat miljöfrågor, barns rättigheter, jämställdhet och antidiskriminering. Vinsten för staden och stockholmarna är ökad kompetens, högre kvalitet, möjlighet att förebygga större vårdbehov samt bättre hälsa för personalen.

Arbetstiden för yrkesgrupper som har det största behovet ska kortas. Inledningsvis vill vi prioritera äldreomsorg och senare förskolan. Vårdbiträden och undersköterskor hör till de grupper som vi bör starta med. En utredning får ta fram konkreta förslag. Finansieringen ska göras bland annat genom via centrala medelsreserven och Personal- och jämställdhetsmiljarden. När positiva effekter av arbetstidsförkortningen syns i ekonomin minskar behovet av extra pengar. Staten bör kompensera kommunerna för kortare arbetstid, eftersom minskad ohälsa i första hand gynnar stat och landsting.

Klimat- och framtidsmiljard

Klimat- och framtidsmiljarden ska bland annat användas till att radikalt minska stadens utsläpp av klimatförändrande gaser och skapa en ny byggpolitik som minskar energibehovet både för nya och befintliga fastigheter. Pengarna ska användas till att restaurera och skydda vår miljö mot kommande klimateffekter.

Vi vill införa dubbdäcksförbud i hela Stockholms innerstad och utreda behovet av dubbdäck i andra områden med förhöjda partikelhalter. Vi vill successivt göra Stockholms innerstad bilfri, till en början med bilfria söndagar i city. Trafiksäkerheten vid skolor är en annan satsning liksom säkra skolvägar.

Vi vill säkra spridningsvägarna genom överdäckning, ekodukter och tunnelförläggning av stadens större trafikleder och gräva ner stadens högspänningsledningar. En annan viktig satsning är att göra alla sjöar badbara till 2015 samt att restaurera våtmarker, bäckar och dagvattendammar. Vänsterpartiet avsätter även 100 miljoner kronor till en lokal fond för klimatsmarta investeringar i fastigheter och prioriterar en inventering av stadens sjuka hus med uppföljande saneringsplan.

Vegetarisk mat en dag i veckan införs, där vegetarisk mat är norm på menyerna i stadens verksamheter. Vi ökar andelen ekologisk mat till 40 procent. Inriktningen ska vara att maten i förskolor, skolor, gruppboenden och äldreboenden ska lagas på plats. Nödvändiga investeringar och upprustningar finansieras genom statsbidrag som vänsterpartiet driver i riksdagen och en kommunal medfinansiering ur Klimat- och framtidsmiljarden. Vi vill öka ambitionen med att samla in biologiskt avfall och har satt målet om 70 procent insamling till år 2016. Vi vill även utreda behovet av en förbehandlingsanläggning. Vi vill avveckla koleldningen i Värtaverket och på sikt inrätta ett nytt kommunalt energibolag med uppgift att driva utvecklingen framåt när det gäller förnybara bränslen, energieffektivisering och biogas.

Skattesats

Vi är övertygade om att stockholmarna vill få en bättre kvalitet i välfärden och därför är beredda att betala mera skatt. I vår alternativa budget redovisar vi tydligt hur våra gemensamma skattepengar främjar arbete, bostad, kultur, skola och demokrati - med inriktning mot ytterstaden och en utbildningsatsning på över en halv miljard kronor.

(v):14

Vår budget prioriterar ökad offentlig konsumtion för att bygga ut välfärden så att den omfattar alla. Det är också klimatsmart. Vi vet att offentlig konsumtion leder till mindre utsläpp än samma satsningar på privat konsumtion. Våra förslag innebär att vi skapar ett samhälle som är bättre att leva i samtidigt som det är bättre för klimatet.

För år 2013 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17:93 per skattekrona.

Stockholm den 24 oktober 2012

ANN-MARGARETHE LIVH

JÄMLIKA LEVNADSVILLKOR

Kommunen är en demokrati

- Jämlika levnadsvillkor kräver strukturella reformer
- Demokratin byggs varje dag genom folkligt deltagande
- Nolltolerans mot diskriminering

Jämlika levnadsvillkor kräver strukturella reformer

Stockholmarna äger stadens verksamheter. De har rätt att ställa krav på hela skolsystemet och äldreomsorgen och inte bara på sitt eget barns skolgång eller sin hemtjänst. I den skärningspunkten finns sprängkraften i det folkliga inflytandet som är så hotfullt för de borgerliga och så hoppfullt för den demokrati som vänstern vill stärka.

Stockholm är en djupt segregerad stad. Jämlika levnadsvillkor kräver strukturella reformer och demokratisk planering där invånarna är aktiva deltagare. Arbetet mot hemlöshet och social otrygghet för barn och unga ska skärpas. Förorterna ska vara lika attraktiva som innerstaden. Den kulturella segregationen ska brytas. Vi ska ha en helhetssyn i planering, styrning, resursfördelning och uppföljning. Uppgifter som bäst löses lokalt ska stadsdelsnämnderna ansvara för. Den lokala demokratin ska stärkas. Hyresgäster ska få makt över boendet genom majoritet i lokala styrelser.

När vi kommer i politisk majoritet ska vi utifrån de nya förutsättningar som då råder lägga förslag om en mer decentraliserad och lokaldemokratisk nämndorganisation. Med åtta år av borgerligt styre när innevarande mandatperiod är slut har medborgarna fått det allt svårare att på ett öppet sätt påverka besluten. Klyftorna i inflytande och tillgång till en god välfärd har ökat. Detta ojämlika samhälle skadar alla.

Social rättvisa

För att skapa trygghet måste de stora orättvisorna i uppväxtvillkor och levnadsförhållanden utjämnas. Det krävs tydliga mål, riktade resurser, sociala investeringar och uppföljning för att få jämlika levnadsförhållandena. Hemlösheten är en stark indikator på en ojämlik stad. Tryggheten för äldre och personer med funktionsnedsättning liksom kvinnofriden måste öka. Kunskapssegregation ersätts med alla barns rätt till kunskap. Goda boendemiljöer ska finnas i hela staden. Den kulturella segregationen ska brytas. Diskriminering, främlingsfientlighet, nynazism och rasism liksom hatbrott ska bekämpas. Alla nämnder och styrelser ska bidra i arbetet för social rättvisa.

Nollvision mot hemlösheten

Stockholm ska ha målet att på fem år få bort hemlösheten. Kommunfullmäktige ska ha en övergripande plan och staden samordna sina insatser för att hemlösa ska få bostäder. Kommunfullmäktige bör tre gånger per år få en rapport om hur arbetet fortskrider. En fast bostad är en mänsklig rättighet. Det är inte värdigt att Stockholm har nästan 3000 hemlösa. Akut hemlösa har ökat med 20 % mellan 2010 och 2012.

Staden ska arbeta med tidiga insatser för att minska unga hemlösa. Skolor, socialtjänst och bostadsbolag ska ha strategier för att uppmärksamma och lösa barns bostadsbrist. Sociala investeringar ger möjligheter att förebygga utslagning och hemlöshet. Nollvisionen ska utgå från hemlösas erfarenheter och ledas av en samordnare under kommunstyrelsen. Hemlösas röster ska höras i planeringen, genomförandet och uppföljningen av nollvisionen. Våra kommunala bostadsbolag ska bygga fler billiga hyreslägenheter, där en kvot reserveras för hemlösa. Omvandling till bostadsrätter stoppas.

Stimulansbidrag ska finnas till boenden. Våra 15 punkter för en stad där alla har ett eget hem:

1. 200 lägenheter per år genom Bostad Först
2. 300 tränings- och försökslägenheter per år under fem år till hemlösa
3. 100 lägenheter i stödboenden per år för hemlösa med psykisk problematik eller med behov att bo kollektivt
4. Hemlösa som får lägenhet har rätt till boendestöd och arbete i sociala arbetskooperativ
5. Budget- och skuldrådgivning till dem som önskar, max en månads väntetid
6. Individuell handlingsplan för alla hemlösa
7. Hemlöshetskoordinatorer i stadsdelsnämnderna för att stoppa vräkningar och nyrekrytering
8. Inför 29-årsgräns på härbärgen
9. Sociala kooperativ med en klar och tydlig inriktning ersätter daghärbärgen
10. Förstärk arbetet med unga i riskzon så att de inte hamnar på härbärg
11. Nolltolerans för vräkningar av barnfamiljer och äldre
12. Minska antal härbärgen och satsa istället på andra boenden
13. Förstärk kompetensen inom hemlöshetsområdet
14. Kommunala bostadsbolag ska inte diskriminera människor med ekonomiskt bistånd vid uthyrning av lägenheter
15. Privata hyresvärdar ska lämna betydligt fler försökslägenheter till bostadsförmedlingen

Vänsterpartiets hemlöshetsinsats finansieras genom avsättningar som är kvar från tidigare mandatperioder, investeringar i bostadsbolagen, sociala investeringar, Bostadsmiljarden samt utökade budgetramar för individ- och familjeomsorgen i stadsdelsnämnder och enheten för hemlösa i socialnämnden.

Social trygghet för barn och unga

Vi vill tillsätta en tvärspektoriell utredning som granskar de socioekonomiska konsekvenserna av ökad segregering för barn och unga inom utbildning, arbetsmarknad och socialtjänst. Tidiga insatser ska tas fram för hur jämlikheten kan öka och segregationen minska, där sociala investeringar är ett redskap i arbetet för social trygghet. För att öka den sociala tryggheten satsar vi på förskolan, skolan, fritiden och socialtjänsten.

Den sociala barnavården ska få mer resurser och inriktas på tidiga insatser. Samverkan mellan myndigheter och ideella organisationer är viktigt. Alla barn till föräldrar med missbruk, psykisk funktionsnedsättning, etc. ska få möjlighet till stöd. Barn och unga i riskzon för kriminalitet ska fångas upp och mötas av professionella individuellt inriktade insatser. Alla skolelever ska få möjlighet att utveckla sin sociala och emotionella förmåga, för ett bra klimat i skolan och för att minska mobbning, droger och skolvåld.

Levande förorter – lika spännande som innerstaden

Förorterna ska vara lika attraktiva platser som innerstaden. Våra förortscentrum ska blomstra, vara självklara mötesplatser och ha en god kommersiell och offentlig service. Boende ska ha gångavstånd till centrum med en bra mix av butiker, kultur, caféer, restauranger, mötesplatser, småföretagare och offentlig service. Vi vill skapa förutsättningar för småskalig högklassig handel, produktion och försäljning av konsthantverk etc. Centrums ska vara trygga för alla. Möjligheten att skapa levande förorter gynnas av att kommunala bostadsbolag äger mindre förortscentrum i områden där de äger bostäder och lokaler. Staden ska bevaka om det bedöms vara nödvändigt att köpa tillbaka förortscentrum. Tensta och Rinkeby centrum är efter tidigare försäljning till Boulton så eftersatta att det krävs insatser som inte bara kan läggas på nuvarande

fastighetsägare. Staden måste ta ansvar och i samverkan med berörda och boende besluta vad som ska göras för att återupprätta centrumen samt bidra till finansieringen.

Vi vill främja ett socialt och ekologiskt hållbart småföretagande som bidrar till fler jobb i förorterna. Småföretagarna ska ha rimliga villkor och möjlighet till ett ökat kundunderlag genom fler arbetsplatser i förorterna, till exempel stadsdelskontor och förvaltningar. I de små förortscentrumen ska finnas småföretagarforum, en utvecklingsplan och utvecklingspengar från staden. Med utbyggda tvärförbindelser i kollektivtrafiken blir förorterna lika centrala som city.

Bostadsmiljarden ska bidra till att stärka infrastrukturen i förorterna. Bostäder, tvärkommunikationer, näringsliv, småföretagande och kultur är viktiga strategier. Järva- och Söderortsvisionerna ingår i det lokala utvecklingsarbetet. En ledningsgrupp säkerställer samverkan mellan centrala nämnder, styrelser och stadsdelsnämnder. Kommunstyrelsen beslutar om större summor. Medborgarna ska ha löpande insyn. Stadsdelsnämnderna beslutar om anslag för ytterstadsutveckling inom sina ansvarsområden, samt yttrar sig över ansökningar till kommunstyrelsen. En årlig uppföljning debatteras i fullmäktige. Den socioekonomiska omfördelningen i stadsdelsnämnderna ökas.

Bryt den kulturella segregationen

Vi vill ändra på den stora obalans som idag råder i stadens kulturpolitik. Kulturbudgeten fördelas på invånare visar att en invånare i innerstaden får nästan fem gånger så mycket som en förortsbo, fast de som bor i förorterna är flest. Nästan alla kulturinstitutioner finns i innerstaden och nästan allt stöd till det fria kulturlivet hamnar mellan tullarna. Samtidigt har stadsdelsnämnderna allt sämre resurser för att stödja det lokala kulturlivet. Även om många stockholmare i förorterna besöker kulturverksamhet i innerstaden, är det många som inte gör det. Samlingslokaler ska finnas i alla stadsdelar. Utrymme behöver skapas att driva nya kultur- och idrottsverksamheter i förorterna. Ett ökat stöd till kultur- och föreningslivet är ett viktigt stöd för demokratin. Lika mycket stöd ska gå till kvinnors som till mäns organisationer.

Lokala styrelser för hyresgäster

Det ska bli mer attraktivt att bo i hyresrätt. Bolagen ska decentraliseras och hyresgäster ges makt genom majoritet i lokala styrelser. Under 2013 vill vi på försök pröva egenregi för hyresgäster i kommunala bostadsbolag. De hyresgäster som väljer (minst 60 %) att bilda en lokal styrelse får gemensamt ansvar för sitt boende. Alla boende har rätt att delta i val av styrelse. Kostnader för fastighetens förvaltning täcks av månadshyran som alla hyresgäster betalar. (Överskott som skapas när hyresgästerna tar över driften beräknas med schablonsystem gemensamt för de tre bostadsbolagen.) Överskotten kan användas för investeringar i boendemiljön eller för att sänka månadshyror. Utan att behöva ta lån kan hyresgästerna själva bestämma över sin boendemiljö.

Verksamhetsmålet ” Jämlikhet förutsätter strukturella reformer ” följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Andel hyresgäster som bildar lokala styrelser i allmännyttan
- Andel av kulturbudgeten som går till förorterna ska öka
- Inkomstskillnaderna mellan stadsdelarna ska minska
- Andel hemlösa kvinnor och män som får förstahandskontrakt på lägenhet
- Andel flickor och pojkar som är behöriga att söka till gymnasieskolan
- Antal förortscentrum som har en utvecklingsplan i samverkan med lokalsamhället

Demokratin byggs varje dag genom folkligt deltagande

Valdeltagandet är en mätare på tilltron till demokratin. För att öka valdeltagandet

krävs att många fler människor tror att politik kan göra skillnad. För att fler ska rösta i många förorter krävs stora insatser varje dag och varje år. Alla medborgare har rätt att känna till hur samhället fungerar och kunna påverka den lokala demokratin.

Det allmännas bästa ska styra kommunen

Stadsdelsnämnderna är en viktig länk i den demokratiska kedjan, där invånare och politiker kan mötas och där medborgarna på öppna möten kan utkräva politiskt ansvar. Den lokala demokratin måste återfå sin potential efter år av centralisering, konkurrensutsättning och pengsystem, som i stort stoppat politikens möjlighet att styra pengar efter lokala behov och invånarnas rätt att påverka mellan val.

Idag är stadsdelsnämndsreformen i stort sett tillbaka på ruta ett, när vi hade sociala distriktsnämnder, förutom att nämnderna är remissinstanser och har hand om en liten del av stadsmiljön. Medborgarnas måste i de flesta fall hänvisas till centrala nämnder, som beslutar bakom stängda dörrar. Vi vill starta rådslag i alla stadsdelsnämnder om hur medborgarnas och brukarnas inflytande kan stärkas, decentralisering av ansvar från centrala nämnder och nya typer av områdesbaserad stadsdelssamverkan.

Alla nämnder demokratiseras

Även facknämnderna ska ha öppna sammanträden och frågestunder. Varje stadsdelsnämnd ska få en utvecklingsbudget som finansieras ur Bostadsmiljarden. Beslut ska tas i samverkan med invånarna. Flera möjligheter för inflytande och bättre samverkan ska utvecklas, exempelvis försök med medborgarbudget, kampanjer för medborgarförslag, att utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen deltar på öppna möten och att alla stadsdelsnämnder har webbsändningar av sina öppna möten.

Demokratiskt stadsbyggande

Medborgarnas inflytande i stadsplaneringen ska öka. Vi vill effektivisera beslutsprocesserna utan att försämra medborgarnas inflytande över planprocessen. För att öka inflytandet föreslår vi att alternativa detaljplaneförslag tas fram så att det blir lättare att sätta sig in i möjligheterna och mer offentlig debatt om stadsbyggnad. Vi vill tillämpa den omvända planprocessen redan under områdesplaneringen där de boendes synpunkter tas tillvara redan i början av ett byggprojekt. Stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna ska i samverkan utveckla former för ökat medborgarinflytande.

Stadsbyggandet ska styras av mål om jämställdhet, deltagande och social gemenskap. Det kan nås genom att bygga kollektivhus och attraktiva gator och platser i det lokala grannskapet som befolkas dygnet runt. I denna anda vill vi också skapa ett mänskligt city med fler bostäder och kvällsaktiviteter. Förorterna å andra sidan behöver fler arbetsplatser, bättre service och fler kulturella aktiviteter såväl dag- som kvällstid.

Barn och ungas rätt till inflytande

Barn och unga ska ha ett verkligt medbestämmande i frågor som rör deras vardag enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. Barn och ungas kunskap om samhället och inflytande ska stärkas, för att främja deras utveckling och för att staden behöver barns synpunkter som underlag för beslut. Speciellt viktigt är det att stärka barn vars föräldrar har låg utbildning. Förskola, skola och fritidsverksamhet ska ge förutsättningar för barn och unga att vara med i en demokratisk beslutsprocess i vardagen. Flickor och pojkar har samma rätt som vuxna att ha ett verkligt medbestämmande.

Staden måste ta fram ett styrdokument utifrån den nationella strategin som säkerställer att barns rättigheter genomsyrar alla nämnders arbete. Det gamla handlingsprogrammet har inte ersatts trots att det gått ut för flera år sedan. I en färsk revision konstateras att det saknas en tydlig struktur för arbetet med barnkonventionen. Rutiner för upp-

följning måste finnas och en översyn göras av stadens styrning av barnperspektivet i stadsplaneringen. Vi anser att barn och unga ska vara med och ta fram det nya styrdokumentet och att en breddutbildning ska erbjudas medarbetare samt barn och unga.

Brukarna ska ha lätt att komma till tals

Det ska vara lätt att få kontakt med staden via hemsida, telefon, medborgarkontor och personlig kontakt. Medborgarkontor behöver återinföras. Ett kontaktcenter för personer med funktionsnedsättningar och ett 020-nummer till socialtjänsten ska utredas. Brukarråd, brukarrevisioner och självförvaltning bör prövas. Funktionshindersombudsmannens förslag om brukarinflytande i en tidigare årsrapport ska ligga som grund för beslut om förbättringar, bland annat för att nå barn och unga med funktionsnedsättningar. Användningen av sociala medier i brukardialogen behöver utvecklas.

Verksamhetsmålet ”Demokratin byggs varje dag genom ökat folkligt inflytande” följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Ökning av valdeltagandet i stadsdelar som ligger under genomsnittet
- Antal nämnder och styrelser som arbetar enligt barnkonventionen
- Andel brukarråd och andel brukarrevisioner

Nolltolerans mot diskriminering

Alla verksamheter ska aktivt arbeta för att invånare bemöts med respekt. Mänskliga rättigheter ska stå i fokus. Det behövs ändrade attityder, tuffare regler, utbildning, diskrimineringsstester, hårdare kontroll och bra förebilder för att minska diskrimineringen. För att stärka samordningen i staden tillsätter vi en diskrimineringsstrategi. För att visa solidaritet med kvinnor och män i Regnbågsrörelsen vill vi att staden delar ut ”Regnbågspriset” under Prideveckan till en person eller grupp som förtjänstfullt bekämpat fördomar och diskriminering av HBT-personer. S:t Julianspriset ska fortsätta att delas ut för att uppmuntra privata fastighetsägare att öka tillgängligheten.

Romerna är en av fem nationella minoriteter som utsätts för förföljelse och diskriminering. Stockholms stad bör kartlägga inom vilka politikområden som det finns brister i förverkligandet av romska kvinnors och mäns rättigheter som minoritetsgrupp. En styrgrupp med representanter för politiker och romska organisationer bör bildas. Att krogar utestänger stockholmare för att de inte passar in är ett stort problem. Diskrimineringen handlar om särbehandling i krogköer, vid entrén och garderoben samt om otillgängliga lokaler. Vi vill bidra till att krogar som arbetar med diskrimineringsfrågor kan manifesteras sin inställning med en frivillig ”rättvisemärkning”.

För att motverka diskriminering i upphandling vill ha en skärpt antidiskrimineringsklausul som ska användas aktivt och gälla alla underleverantörer samt entreprenörens hela verksamhet i Sverige. Vi vill ta bort begränsningar som har införts i nuvarande klausul. Lagakraftvunnen dom ska inte krävas vid hävning av avtal eftersom det försvagar klausulen. Vite ska läggas till som sanktionsmöjlighet.

Stockholm ska vara världens tillgängligaste huvudstad

En tillgänglig stad är en fråga om demokrati. I Stockholm ska alla ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Idag behandlas inte medborgare likvärdigt. Arbete, bostad och fritid är viktigt för alla. Tolkning av lagar och riktlinjer skiljer sig vid beslut om insatser. En tydlig genusanalys behövs av beviljade insatser. Staden ska utformas så att alla människor med funktionsnedsättningar kan bli fullt delaktiga i samhället. Arbetet ska samordnas av kommunstyrelsen och rapporteras till kommunfullmäktige. Begreppet ”Design för alla” ska vara vägledande. Funktionshindersorganisationernas intressepolitiska arbete ska stödjas.

Tillräckliga resurser ska avsättas för att uppfylla programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättningar. Programmet som idag har FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och FN:s konvention om barnets rättigheter som styrdokument kompletteras med ett genusperspektiv och FN:s konvention om kvinnors rättigheter. Konkreta aktiviteter för att öka tillgängligheten redovisas under respektive nämnder och tas fram i samverkan med de lokala funktionshindersråden. Som reserv för tillgänglighetsinvesteringar har vi pengar i Bostadsmiljarden. Kommunstyrelsen ska ha en övergripande tillgänglighetsansvarig och alla nämnder och styrelser noga följa arbetet.

Verksamhetsmålet ”Nolltolerans mot diskriminering” följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Antal stadsdelsnämnder som har tagit fram aktiviteter till de funktionshinderspolitiska målen tillsammans med de lokala funktionshindersråden
- Andel mötesplatser för unga som är tillgängliga för funktionsnedsatta
- Andel sammanträdeslokaler som har fungerande hörselteknisk och syntolkningsutrustning samt är allergisanerade och har en bra akustik

Halva budgeten till tjejer och kvinnor

- Kvinnors rättigheter enligt FN:s konventioner gäller alla kvinnor
- Våld i nära relationer är ett hinder för jämställdhet
- Barns rättigheter enligt FN:s konventioner gäller alla barn
- Lyft jämställdhetsfrågan till högsta nivå

Kvinnors rättigheter enligt FN:s konventioner gäller alla kvinnor

Vi arbetar för att Stockholm ska bli Sverige mest jämställda stad. Resurser ska fördelas jämställt och löner höjas i kvinnodominerade yrken. Målet är att alla yrkesgrupper ska vara jämställda. Med individualiserad föräldraförsäkring ökar jämställdheten. Idag minskar inte kvinnors långtidssjukfrånvaro i staden lika mycket som mäns. Fler män tar ut föräldradagar men färre dagar än förut.

Jämställdhetsfrågan ska lyftas till högsta politiska nivå och noga följas. Könsuppdelade indikatorer och genusanalyser ska vara standard. Chefer och medarbetare ska utbildas i jämställdhet. En ständig dialog behöver föras med unga män och kvinnor om attityder till sexualiserat våld och våldtäkt. Det är prioriterat att förebygga och motverka våld i nära relationer. Otrygga platser behöver kartläggas och åtgärdas, så att alla vågar vara ute när det är mörkt. Främst unga kvinnor oroar sig i hög utsträckning för att utsättas för brott. Personer med funktionsnedsättningar är mer utsatta för brott och oroliga än övriga. Detta måste tas på största allvar och en åtgärdsplan tas fram.

Våld i nära relationer är ett hinder för jämställdhet

Vi välkomnar att en kartläggning om våld i nära relationer antligen ska göras, även om det dröjt sex år efter att behovet konstaterades i dåvarande socialtjänstnämnd. Det krävs en kraftsamling för att förebygga och ge tidiga insatser för att motverka våldet, som är mycket mer omfattande än vad som framgår i statistiken. Kartläggningen måste omfatta såväl mäns våld mot kvinnor som våld i samkönade relationer, och måste bli lika ambitiös som den som gjordes av det hedersrelaterade våldet.

Arbetet mot våld i nära relationer omfattar mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och våld i samkönade relationer. Detta är en kommunal kärnverksamhet och alla

stadsdelsnämnder ska arbeta med stödinsatser. Varje utsatt person ska ha lätt att få hjälp och stöd akut och efteråt i en vårdkedja för att säkra stödet så länge det behövs.

Tjej- och kvinnojourer respektive kill- och mansjourer måste få mer långsiktiga villkor än idag. Ideella jourer som får ekonomiskt stöd ska även få ersättning för verksamhet riktad till enskilda papperslösa kvinnor och män. Stadens kriscentrum ska ges i uppdrag att även ta emot papperslösa. Det behövs ett regelverk för tillsyn och kvalitets-säkring av jourer som finansieras helt eller delvis av staden. En möjlighet är ramavtal med jourer och mottagningar, som komplement till stadens verksamheter.

Mäns våld mot kvinnor

Viktiga delmål i en jämställd stad är att minska mäns våld mot kvinnor och fördela resurser lika mellan könen. Mäns våld mot kvinnor finns i alla samhällsklasser. Våld mot äldre kvinnor behöver synliggöras. Män som slår utövar makt och kontroll i familjerelationer, orsakar stort lidande och ökar kvinnors och barns ohälsa. Mätbara kriterier som visar mäns våld mot kvinnor och resursfördelning i ett könsperspektiv ska finnas. Missbrukande våldsutsatta kvinnor ska få stöd i kvinno specifika verksamheter. Det måste finnas en jour för kvinnor i aktivt missbruk. Det ska finnas skyddat boende för psykiskt och fysiskt funktionsnedsatta. Idag är få av de skyddade boenden tillgängliga för rörelsehindrade. Det ska finnas professionella mansmottagningar. Relationsvårdscentrum bör byggas ut, i första skedet till Söderort. Rinkeby-Kistas kvinnofridsenhet bör bli kompetenscenter för staden.

Hedersrelaterat våld

Både kvinnor och män, flickor och pojkar lever i hedersrelaterade miljöer som begränsar deras liv och vardag. Stockholm har uppmärksammat i sin stora kartläggning att 11% flickor och 7 % pojkar lever i hedersrelaterade miljöer vilket kraftigt begränsar deras liv. Kunskapen måste leda till åtgärder i förskola, skola, fritid, ungdomsmottagning och socialtjänst. Rutiner måste finnas och följas upp för ett bra samarbete. Personalen måste få utbildning för att kunna hjälpa de barn och unga som lever ett hedersrelaterat liv och riskerar könsstämpning och tvångsäktenskap. Resurser måste skapas för detta. Barnkonventionen ska följas för alla barn. Det läns gemensamma resurscentret mot hedersrelaterat tvång och förtryck, Origo ska starta vid årsskiftet. Det är bra att samla kompetensen på ett ställe. Dock är det viktigt att Origo får tillräckligt med resurser för att kunna bedriva sitt arbete, vilket för stadens del tillförs socialnämnden.

Våld i samkönade relationer

Arbete mot våld i nära relationer omfattar allt våld oavsett vilket kön förövaren och offret har. Våld i samkönade relationer har varit osynliggjort men måste uppmärksammas, förebyggas och motverkas med samma kraft som övrigt våld.

Verksamhetsmålet ”Våld i nära relationer är ett hinder för jämställdhet” följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Andel kvinnor och män som söker hjälp för våld i nära relationer
- Antal stadsdelsnämnder som arbetar strukturerat mot våld i nära relationer
- Andel våldsutsatta kvinnor i aktivt missbruk som får hjälp och stöd i jourboende
- Andel kvinnor respektive män som inte är rädda för att vara ute när det är mörkt
- Antal stadsdelsnämnder som arbetar med att förebygga våld mot kvinnor

Barns rättigheter enligt FN:s konventioner gäller alla barn

FN:s konvention om barnets rättigheter och mänskliga fri- och rättigheter gäller alla barn. Ingen grupp av barn och ungdomar ska särbehandlas för att vuxensamhället kräver det. Vuxna och familjer får anpassa sitt liv till de universella rättigheter och lagar

som finns. Det krävs ett tydligt och kraftfullt åtgärdsprogram som skapar förutsättningar för mödravårdscentral, barnavårdscentral, ungdomsmottagning, förskola, skola och fritid att upptäcka och åtgärda när flickor och pojkar lever ett hedersrelaterat liv och riskerar att bli utsatta för hedersvåld. Möjligheten till hjälp ökar när Origo startar.

Staden ska verka för en dialog med dem som står för en livsstil som kan antas begränsa barns och ungdomars livsutrymme. Vi behöver ett förstärkt arbete i miljöer där hedersrelaterade problem är vanliga. Nationella organisationer som arbetar för barns och vuxnas mänskliga rättigheter (bland annat Röda Korset, Rädda Barnen och scoutorganisationer) liksom politiska ungdomsförbund kan göra stor nytta om de verkar i områden där organisationerna inte tidigare varit aktiva. Många olika insatser behövs för att barn och unga och deras föräldrar ska känna sig delaktiga i samhället.

Förskola och skola ska stå fria från all religiös påverkan. En sekulär förskola och skola kan skydda barn och ungdomar från kontrollerande och integritetskränkande påverkan. Alla elever har rätt att delta i obligatorisk skolundervisning. Ett segregerat samhälle med ökade klassklyftor, diskriminering, arbetslöshet och bostadsbrist skapar ett samhälle som sluter sig inåt. Där frodas patriarkala förhållningssätt som står i skarp kontrast till barnkonventionen och de mänskliga fri- och rättigheterna.

Verksamhetsmålet ”Barns rättigheter enligt FN:s konventioner gäller alla barn” följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Andel skolor med handlingsplaner för att uppmärksamma hedersrelaterat våld
- Antal organisationer med bidrag från staden som arbetar mot hedersrelaterat våld
- Andel flickor och pojkar som är inskrivna i förskolan i olika stadsdelar

Lyft jämställdhetsfrågan till högsta nivå

Stockholms stad har goda förutsättningar att bli Sveriges mest jämställda stad, men då måste vi ta fram en strategi mot den allt mer könsuppdelade arbetsmarknaden som gör att kvinnor systematiskt får lägre lön än män. Vi behöver också ta fram gemensam lönestatistik för alla förvaltningar och bolag och en lönepolitisk strategi för att minska löneklyftorna och höja lönerna för de lägst avlönade.

Jämställdhet ska prioriteras på högsta politiska nivå, men ingår idag som en liten del i personal- och jämställdhetsutskottet. Vi har föreslagit en översyn av utskottet för att öka det politiska inflytandet. Det måste bli tydligt att det är politiken och inte tjänstemännen som ansvarar för de strategiska personal-, jämställdhet- och mångfaldsfrågorna. Utbildning om jämställdhet och övriga diskrimineringsgrunder ska vara obligatoriskt för förvaltningschefer. Jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser ska vara standard. Nämnder och styrelser ska ha könsuppdelad statistik och redovisa hur den används. Nyckeltal tas fram för analys av resursfördelning mellan könen, kompetensutveckling för kvinnor och män i olika yrkesgrupper etc. Organisation, personalpolitik, arbetsmetoder och förändringar ska alltid analyseras ur genusperspektiv.

Uppföljning krävs för ett framgångsrikt arbete. Behovet av specialister inom jämställdhets- och mångfaldsområdet utifrån en höjd ambitionsnivå ska inventeras och en nödvändig förstärkning göras i budgeten. Vi behöver inspektörer som granskar jämställdheten, bidrar till utveckling och återför resultaten. Stadsdelsförvaltningar, förskolor och skolor ska ha jämställdhetspedagoger. En breddutbildning i jämställdhet och en utbildning om FN:s konvention för kvinnors rättigheter ska erbjudas medarbetare och brukare. En lägesrapport ska lämnas som ett jämställdhets- och mångfaldsbokslut.

För att få ett jämställt samhälle måste kvinnors och mäns organisationer behandlas lika. Kvinnoorganisationernas ekonomiska villkor ska kartläggas och jämföras med

manligt dominerade organisationer. För att stimulera jämställdhetsarbete ges ett riktat stöd till organisationer som arbetar för kvinnors rättigheter.

Verksamhetsmålet ”Lyft jämställdhetsfrågan till högsta nivå” följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Andel nämnder och styrelser som arbetar med jämställdhetsintegrering
- Andel nämnder och styrelser som har könsuppdelad statistik
- Antal chefer som gått utbildning om FN:s konvention för kvinnors rättigheter

Orka jobba till 65

- Alla ska kunna leva på sin lön
- Arbetsmiljön ska vara god
- Personalinflytande och kompetensutveckling skapar kvalitet

Alla ska kunna leva på sin lön

Den könsuppdelade arbetsmarknaden ger kvinnor systematiskt lägre lön än män. Kvinnors betalda arbete, som i stora delar finns i omsorgssektorn, värderas lägre utifrån att det tidigare var obetalt hemarbete. Idag går utvecklingen tillbaka på flera områden. Andelen yrkesgrupper i Stockholms stad med jämn fördelning mellan kvinnor och män har sjunkit från 20 till 17 % mellan 2008 och 2011 enligt Jämix.

Staden som finansiär av välfärden har det största ansvaret för att göra jobb med människor attraktiva. Vi vill uppvärdera kvinnors arbete och avsätter 150 mnkr i en historiskt stor jämställdhets- och låglönesatsning inom kvinnodominerade yrkesområden. Till det ska läggas flera andra satsningar till exempel höjda schabloner med minst 2 % mer än majoriteten i pedagogiska verksamheter. Hur pengarna fördelas mellan avtalsområden och yrkesgrupper bestäms i fackliga förhandlingar. Syftet är glasklart: Uppvärdera kvinnligt dominerade yrken. Lägstlönen för dem som är äldre när de börjar arbeta i staden och för offentligt skyddat arbete bör höjas. Lönestopp ska införas för de högst avlönade cheferna. Ingen chef ska tjäna mer än finansborgarrådet.

Rätt till heltid för tillsvidareanställda och sänkt heltidsnorm för vårdbiträden och undersköterskor i äldreomsorgen är viktigt. Alla ska kunna leva på sin lön och pension. Idag har fler män än kvinnor heltid. Att heltid blir norm vid rekrytering och att alla som vill får heltid är en jämställdhetsfråga. De 20 % som idag har anmält intresse för heltid ska få det. Resurser för planering avsätts i centrala medelsreserven.

Genom att erbjuda utbildning för anhöriganställda personliga assistenter kan vi få fler utbildade vårdbiträden som talar olika språk. På sikt kan anhöriganställningar växlas över till reguljära anställningar. Flerspråkiga medarbetare höjer kvaliteten och ökar tillgänglighet för dem som behöver kommunicera på sitt hemspråk. Flerspråkighet ska vara lönegrundande och formell merit. Medarbetare med bristande svenskkunskaper ska få studera språket på arbetstid. En sådan reform gynnar lågavlönade kvinnor.

Verksamhetsmålet ”Alla ska kunna leva på sin lön” följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Genomsnittlig löneökning i kvinnligt respektive manligt dominerade yrkesgrupper
- Lägstlönen i kvinnligt och manligt dominerade yrkesgrupper
- Minskat lönegap mellan högst och lägst avlönade anställda i staden
- Andel tillsvidareanställda kvinnor och män som erbjudits heltid

Arbetsmiljön ska vara god

Vi ska vara landets bästa arbetsgivare. Alla ska uppleva att de har en god arbetsmiljö och orka arbeta fram till 65 år. Personaltäthet är en av de viktigaste kvalitetsfaktorerna. Kvinnor och män oavsett yrke ska vara lika nöjda. Alla ska kunna leva på lönen. Heltid ska vara en rättighet. Kortare arbetstid behövs i äldreomsorgen.

Personalstatistik visar stor ohälsa och förtida pension i äldreomsorgen. Det är dags att heltid för yrken med risk för ohälsa ska ha färre arbetstimmar. Vi vill till en början minska heltidsnormen för vårdbiträden och undersköterskor. Det kostar att uppgradera arbetsmiljön, men priset måste betalas för en god arbetsmiljö. Vårt helhetskoncept ger en veckoarbetstid som minskar risken för förslitning. Omsorgsarbete 30 timmar per vecka varvas med 5 timmar träning, utbildning, planering och reflektion/handledning. Erfarna medarbetare kan vara mentorer. De konkreta modellerna ska utgå från lokala behov och förutsätter samverkan med fackliga organisationer och medarbetare. Medel i centrala medelsreserven och Personal- och jämställdhetsmiljarden får sökas av utförare som finansieras med kommunala medel. En strikt uppföljning kommer att göras.

Lägsta bemanning i personalkrävande verksamheter ska fastställas. Vi ska inte ha delade turer. Socialsekreterarnas och biståndshandläggarnas arbetsbelastning och arbetsmiljö ska kartläggas och åtgärdas, bland annat krävs fler anställningar som ger mer tid åt klientarbetet och möjlighet att uppfylla rättsäkerheten. Staden som arbetsgivare ska i första hand ha tillräckligt med egen personal för att klara arbetstoppar, sjukdomsfall och ledigheter. När vikarier behöver anställas ska de ha bra anställningsvillkor. Vänsterpartiet i riksdagen vill införa en regel i LAS som uttryckligen säger att det inte ska vara tillåtet att hyra in personal från bemanningsföretag, när det finns tidigare anställda med företrädesrätt till återanställning.

Sambanden mellan sjukfrånvaro, arbetsmiljö, ledning och kvalitet ska synliggöras. Vi ska ha obligatoriska chefsutvecklingsprogram och pröva personalekonomiska bokslut. Årliga hälsoundersökningar erbjuds dem som inte arbetar vanlig kontorstid. Det ska vara lika självklart med träning på arbetstid i hemtjänst som på brandstationen. Arbetet organiseras så att det fungerar med friskvård. Vinster av sänkt sjukfrånvaro ska vara kvar i verksamheten. Rätt till tjänstledigt vid verksamhetsövergång återinförs.

Verksamhetsmålet ” Arbetsmiljön ska vara god” följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Antal kvinnliga och manliga anställda som har delade turer
- Andel kvinnliga och manliga anställda som har handledning på arbetstid
- Andel kvinnliga och manliga anställda som tar ut friskvård på arbetstid

Personalinflytande och kompetensutveckling skapar kvalitet

Kvinnor och män ska vara lika nöjda med sin arbetsplats och sin arbetsgivare, oavsett befattning. Så är det inte idag. Män, chefer och de som arbetar i bolag har blivit nöjda-re enligt medarbetarundersökningen. Att var sjätte inte anser att de arbetar på en väl fungerande arbetsplats och var tredje anser att tiden är otillräcklig och sätter lågt betyg för arbetsbelastning är signaler som måste mötas med en radikal personalpolitik.

Vi ska ha högt i tak, ingen ska diskrimineras, cheferna ska lyssna på medarbetare och ta vara på kunskap och engagemang. Alla chefsanställningar ska annonseras. Vi ska ha så tydliga kravprofiler vid anställningar att diskriminering inte är möjlig. Alla ska ha goda möjligheter till kompetensutveckling. Delat ledarskap för chefer uppmuntras. Samverkan med de fackliga organisationerna prioriteras. Stadens verksamheter ska

kunna pröva avtalsbunden självförvaltning enligt kommunallagen. Inom skolan har man prövat lokal styrelse med föräldrar, elever och personal, vilket fungerat bra.

Medarbetare ska vara fullt delaktiga på sina arbetsplatser och ha rätt till kvalitetssäkrade medarbetarsamtal, lönesamtal och avslutningssamtal. Cheferna ska prioritera när medarbetarnas arbetstid inte räcker till. Politikerna måste ta sitt arbetsmiljöansvar på allvar och uppmuntra utveckling istället för privatiseringar. Enligt medarbetarundersökningen finns förbättringspotential när det gäller att diskutera öppet och fritt på arbetsplatsen. Var tionde medarbetare anser att arbetsklimatet kan förbättras. Chefer och anställda måste ha god kunskap om meddelarfrihet och meddelarskydd. Staden ska ordna utbildning och ta fram en policy som skyddar anställda mot repressalier.

Var sjätte medarbetare tycker inte att de får nödvändig kompetensutveckling. Vi vill se både en stor satsning på kompetensutveckling för dem som har de tyngsta och lägst avlönade jobben och breddutbildningar som är öppna för alla. När medarbetare anmäls till utbildning ska enheten få ersättning när vikarier krävs.

Inom äldreomsorgen behöver vi satsa systematiskt på utbildning, arbetsmiljö, arbetsvillkor, arbetsinnehåll, inflytande och organisation. Utbildning ska ges om homo- bi- och transsexuella personers behov. Medarbetare ska få läsa svenska på arbetstid och nyanställda kunna gå dubbelt. Erfarna medarbetare ska kunna vara mentorer, handledare och internutbildare. Alternativa karriärvägar ska utvecklas för omsorgspersonal. Inom pedagogiska verksamheter krävs mer kompetensutveckling inom modersmål, flerspråkighet och jämställdhet. Andelen pedagoger ska öka. Ett riktat program tas fram i samverkan med de fackliga organisationerna. Fler barnskötare ska kunna utbilda sig till förskollärare/fritidspedagog på arbetstid och även gå grund- och påbyggnadsutbildningar för barnskötare. Inom socialtjänsten behövs fortbildning om evidensbaserade metoder och brukarinflytande. Fler socialsekreterare och biståndsbedömare ska få spetskompetens. Personalomsättningen måste stoppas.

Genom lärlingsanställningar, traineeprogram, utbildningsvikariat och arbetsmarknadsutbildning klarar vi generationsväxlingen. Genom vänsterpartiets satsningar i riksdagen skapas 11791 kommunala välfärdsjobb och totalt 23 670 nya jobb i länet.

Verksamhetsmålet ” Personalinflytande och kompetensutveckling skapar kvalitet” följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Antal enheter som deltar i försök med självförvaltning
- Andel chefer som har utbildats om meddelarfrihet och meddelarskydd
- Andel kvinnliga och manliga medarbetare som har fått kompetensutveckling i minst tre dagar per år

Gemensam välfärd utan vinstsyfte och vinstintresse

- En socialt hållbar stad
- Kunskap för jämlikhet
- Mer rum för kultur och idrott

En socialt hållbar stad

Stockholm ska vara en rättvis och jämlik stad. Förskolan, skolan, hemtjänsten, socialtjänsten, kulturen och idrotten är en del av vår välfärd som ska fördelas efter behov och inte efter plånbok. Vänsterpartiet står för en generell välfärd utan vinstsyfte och vinstintresse som bygger på en solidarisk omfördelning av ekonomiska resurser.

Stockholm ska ha en socialtjänst som vilar på demokratins och solidaritetens grund. Rätten till bostad är grundläggande. Alla flickor och pojkar ska ha goda uppväxtvillkor. Kvinnor och män ska ha lika god tillgång till sociala insatser. Personer med funktionsnedsättningar ska kunna leva ett liv som andra. Omsorg, stöd och service ska ges på ett jämställt sätt. Barn och vuxna ska kunna känna social och ekonomisk trygghet. Äldre är medborgare med rättigheter och inte kunder på en marknad.

Kunskap för jämlikhet

Jämlika och höga kunskapsresultat är huvuduppgiften för skolan. Mer lärande behövs i förskolan. Rätten till utbildning och arbete är grundläggande. Ingen ungdom ska vara långtidsarbetslös. Den kommunala vuxenutbildningen ska vara öppen för alla som behöver förbättra sin kompetens. Svenska för invandrare ska hålla god kvalitet. Hållbara arbeten ska erbjudas långtidsarbetslösa.

Mer rum för kultur och idrott

Bättre förutsättningar ska skapas för ett demokratiskt kulturliv. Kulturen ska växa i förorterna. Barn och unga ska ha tillgång till kultur oavsett ekonomisk ställning. De nationella minoriteternas kultur ska särskilt uppmärksammas. Stockholm ska öppnas för fler kulturmöten. Idrotten ska vara till för alla. Barn ska få bättre förutsättningar att spontanidrotta. Idrottsanläggningar ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättningar. En god folkhälsa är en del av välfärden.

VI BYGGER FÖR ALLA STOCKHOLMARE

- Bygg mer, bygg klimatsmart med hög kvalitet och hyrestak
- Skapa stadsmiljöer med mångfald
- Ge de stockholmarna makt över boendemiljö

Bygg mer, bygg klimatsmart med hög kvalitet och hyrestak

Stockholm behöver en ny bostadspolitik som garanterar människor en bra bostad med överkomlig hyra. I en kreativ stad måste olika sorters människor kunna bo oavsett inkomst eller bakgrund. Stockholm får inte bli en stad för enbart höginkomsttagare. Därför ska vi omedelbart stoppa alla ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter och ta fram en plan för var och hur vi ska bygga hyresrätter som människor med låga och normala inkomster har råd med.

Allmännyttan måste få fler markanvisningar. Förutom den redan anvisade marken, vill vi under 2013 anvisa mark till de kommunala bostadsbolagen på fyra konkreta platser; ombyggnad av Skärholmsvägen 300 lägenheter, parkeringen vid Vårbergsplan 50 lägenheter + ombyggnad av Vårbergs sjukhus 300 lägenheter (lite senare) samt påbyggnad av kv Byholmen 40 lägenheter (alla i Vårberg), 300 lägenheter vid Bolidenvägen/Johanneshovsvägen samt framför Enskede IP 40 lägenheter sammanlagt skulle det ge 1030 lägenheter. Ett hyrestak på 1400 per kvadratmeter införes. Under kommande år fortsätter vi att öka antalet markanvisningar till allmännyttan för att bygga hyreslägenheter med hyrestak på olika platser i staden. Lägenheterna ska inte kunna ombildas till bostadsrätter.

Under hela mandatperioden vill vi bygga minst 20 000 lägenheter som ska vara hyresrätter med hyror som är överkomliga för låg- och medelinkomsttagare. Marken ska upplåtas med tomträtt så att staden även fortsättningsvis kan vara en stor markägare med möjligheter att styra planeringen av stadens infrastruktur. Stockholms stad ska verka för att allmännyttan åter blir hyresnormerande och inför kommande hyresförhandlingar besluta om ett generellt hyresstopp i de kommunala bostadsbolagen.

För att sänka produktionskostnaderna och hålla nere hyrorna ska staden använda sig av olika medel som markanvisningstävlingar där låg hyreskostnad till bästa kvalitet premieras istället för att sälja mark till högstbjudande. Låga parkeringstal är ett annat sätt att hålla nere byggkostnaderna och därmed hyrorna.

Vi vill också modernisera de orimliga krav som ställs för att godkännas som hyresgäst, till exempel att man måste ha ett fast arbete, även om man kan visa upp en god månadsinkomst. Allt färre unga människor har fasta jobb utan försörjer sig på projektjobb och tillfälliga anställningar. Regeln för samboförhållande är också otidsenlig och bör avskaffas. Vi måste anpassa oss till att arbetsmarknaden inte ser ut som tidigare. Det är heller inte rimligt att personer som bor i försökslägenheter och som skött sitt boende inte får ett förstahandskontrakt på grund av att de inte har en fast anställning.

Vänsterpartiet vill ge de kommunala bostadsbolagen i uppdrag att bygga små billiga lägenheter som lämpar sig för unga. Under innevarande mandatperiod ska var fjärde nybyggd lägenhet vara en mindre hyresrätt, öronmärkt för unga .

För att studenter och andra unga ska få tillgång till bostäder krävs också okonventionella och tillfälliga lösningar som exempelvis modulhus som med tillfälliga bygglov kan placeras på mark där nybyggnation inte kommit igång för att sedan kunna flyttas till en annan plats.

För att kunna genomföra allt detta vill vi satsa en bostadsmiljard för att påskynda och komma tillrätta med alla fel och brister i alliansens bostadspolitik.

Skapa stadsmiljöer med mångfald

När staden bygger nytt ska även bevarandet av kulturmiljöer prioriteras. Stadsmuseet och dess antikvariska expertis ska fortsätta att vara stadens instans för att bedöma och klassificera byggnader och remissinstans i planärenden och bygglov. Skönhetsrådet ska vara organisatoriskt fristående från stadsbyggnadsnämnden. Vänsterpartiet anser att blå- och grönklassade hus inte får förvanskas.

Den borgerliga majoritetens vilja att innerstadens och ytterstadens stadsdelar ska knytas samman till urbana stråk får inte innebära att grönområden mellan förorter försvinner eller styckas upp. Den bostadsnära grönskan är fundamental ur ett barn- och folkhälsoperspektiv och bidrar till minskad klimatpåverkan. Vänsterpartiet prioriterar överdäckning av trafikleder, förtätning på hårdgjord mark samt bostadsbyggen på parkeringsplatser där garagen läggs under jord. Stockholms gröna kilar och stråk är unika, och har format hela stadens struktur. När Stockholm expanderar måste de gröna kilarna bevaras.

Genom att bygga ut tvärbanan och knyta ihop tunnelbanegrenar kan staden utvecklas mot flerkärnighet. Alternativa stadsdelar kan utvecklas och grönområden bevaras. Det ger både ökat underlag för kollektivtrafiken och minskar bilberoendet. Att bygga tätt behöver inte betyda att man måste bygga högt.

Vi satsar på ökad integration mellan och inom områden genom offentliga mötesplatser, parker, grönområden, sport- och rekreationsområden samt bra närservice. Den stora utmaningen för att få mer blandade upplåtelseformer är att det i stadens villaområden bör byggas en del flerfamiljshus.

Vi vill ha mångsidigt sammansatta stadsdelar i mänsklig skala. Grönytor och parkmark har ett stort värde för rekreation och biologisk mångfald, därför ska byggande i första hand göras på redan exploaterad mark. I projekt där grön mark föreslås tas i anspråk

ska förslag till kompensationsåtgärder tas fram, med likvärdig ekologisk funktion. En tät stadsmiljö ställer krav på "oaser" i form av parker, lekplatser och bollplaner. I en tät stadsmiljö behövs även soliga, gröna gårdar för dem som inte har möjlighet eller tid att ta sig till en park. Om idrottsmark tas i anspråk för byggnation av bostäder är det viktigt att kompensationsåtgärderna blir fullgoda.

Stadens koloniområden ska inte ses som markreserver för bostäder. För att undvika att bygga i grönområden har Vänsterpartiet förslag på alternativa områden för bebyggelse.

Vi motsätter oss byggande av en ny stadsdel på Årstafältet. Årstafältet ska fortsätta att vara ett område för fritid och rekreation för boende i Årsta och Östberga. Vi har sagt ja till bebyggelse på den nedlagda Årstälänken och ett stråk av bostäder från Tvärbanans hållplats, Årstafältet, till Östberga för att knyta ihop stadsdelarna Årsta och Östberga. Detta under förutsättning att det övriga fältet utvecklas till en landskapspark. Huddingevägen invid Årstafältet ska däckas över för bostadsbebyggelse på eller invid överdäckningen.

Vänsterpartiet vill se en förtätning på och längs Skärholmsvägen och Bergslagsvägen - två exempel där överdäckning/ nedgrävning av trafikled kan göras samt i Västberga Industriområde, - Behovet av gruppboende måste kontinuerligt stämmas av mellan stadsdelsnämnderna och exploaterings- respektive stadsbyggnadsnämnden.

Verksamhetsmålet "Bygg mer, bygg mer klimatsmart med hög kvalitet, och hyrestak" följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Antal markanvisade lägenheter, hyresrätter och bostadsrätter
- Antal färdigställda lägenheter, hyresrätter och bostadsrätter
- Antal markanvisade lägenheter, hyresrätter och bostadsrätter för hushåll med en sammanlagd inkomst under 7,5 basbelopp.
- Antal färdigställda lägenheter, hyresrätter och bostadsrätter för hushåll med låga inkomster
- Antal färdigställda lägenheter, hyresrätter och bostadsrätter för unga
- Antal gruppboende i flerfamiljshus
- Andel nämnder och styrelser som arbetar utifrån att alla stadens nämnder har ett ansvar för att underlätta för nya bostäder
- Statistik från SSSB:s studentbostadskö
- Statistik från Stockholms stads bostadskö

Ge stockholmarna makt över boendemiljön

Vi anser att en förkortad men demokratisk planprocess underlättar bostadsbyggandet. Ett tidigt deltagande i den demokratiska processen gynnar byggandet. Områdesplanering och samråd redan i exploateringskedet, omvänd planprocess där det är lämpligt samt andra former för ett demokratiskt medborgardeltagande är helt nödvändigt och minskar risken för långdragna överklaganden. Antalet handläggare måste bättre anpassas till behovet. Områdesplanering och andra demokratiska samråd ska genomföras med ambitionen att det ska *föregå* samtliga markanvisningar och detaljplaner från 2013.

Vi vill öka möjligheten till odling för alla stockholmare och vill ha odlingslotter eller gröna gårdar i anslutning till varje nybygge. Kommunala förskolor och skolor ska om de vill få utrymme att ordna odlingslotter. Vi vill se ökade satsningar på gröna tak för vistelse och odling och gröna väggar för isolering och dekoration i stadsmiljön. Vi vill att gröna tak, gröna väggar och ekodukter ska tillföra gröna ytor i stadsmiljön och

utöka den möjliga biotopen för djur och växter. Våtmarker ska anläggas och dagvatten tas om hand genom meandrar, syresättning, infiltration samt tillföra något till stadsmiljön.

Barns perspektiv ska genomsyra all stadsplanering. Barn och ungdomar ska kunna delta i samhällsplaneringen i skolan genom diskussioner och projekt med kommunen, exempelvis när detaljplaner tas fram. För att stärka barnperspektivet i planeringen inrättas ett nytt organ "Rådet till skydd för Stockholms barn".

För att Stockholm ska nå målet om världens mest tillgängliga huvudstad vill vi satsa på "hela livet boende" med tillgänglighetsanpassade fastigheter, flexibla för olika åldrar. I dessa fastigheter ska det finnas gemenskapslokal som kan användas som träffpunkt för äldre, för föreningsliv etc. Bemannade receptioner, kaféer och bostadsnära parker är andra exempel på åtgärder som skulle underlätta för äldre att bo kvar i sin bostad och för att främja den sociala och fysiska hälsan hos de boende.

Verksamhetsmålet "Ge stockholmarna makt över boendemiljön" följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Andel nämnder och styrelser som arbetar utifrån alla stadens medborgare ska ha inflytande och insyn i sin boendemiljö
- Andel bostadsprojekt där barn och ungdomar har möjlighet att delta i processen
- Tillgänglighet till ett bostadsnära grönområde

KLIMAT FÖR FRAMTIDEN

Minska Stockholms klimatpåverkan

- Utsläppen av klimatgaser ska upphöra senast år 2030
- Stadens anpassning till nya klimatförhållanden
- Miljörättvisa måste bli ett begrepp i all samhällsplanering
- Minska stadens klimatpåverkan

Utsläppen av klimatgaser ska upphöra senast år 2030

Den industrialiserade världens utsläpp av klimatgaser måste upphöra senast 2030 för att climateffekterna ska minimeras och världens utvecklingsländer ges möjlighet till en rättvis utveckling. Stockholm ska gå i täten för denna utveckling. Rättvist miljöutrymme är ett mått för hur jordens begränsade resurser ska kunna fördelas rättvist inom ramarna för naturens bärkraft.

Rådigheten över stadens mark och fastigheter måste ligga hos staden för att effektivisera arbetet. Vi vill att staden tar fram en strategi utifrån klimatmålet för arbetet med miljörättvisa och vi avsätter medel för en samordningsgrupp inom stadsledningskontoret.

Stadens anpassning till nya klimatförhållanden

Kommunens arbete för att minska klimatpåverkan och anpassa staden till förändrade förhållanden måste göras samordnat inom alla stadens sektorer och gentemot stadens alla aktörer. Inom det egna ansvarsområdet utgör boende och byggande hörnstenen i arbetet. Alla nya fastigheter oavsett användningsområde ska ha ett energibehov av högst 45 kWh/m² och år samt dessutom totalt sett sträva efter passivhus-standard genom egen, lokal energiproduktion. Befintliga byggnader måste före 2030 byggas om till ett energibehov av högst 90 kWh/m² och år. Dessa ska så långt möjligt förses med egen, lokal energiproduktion.

Stadens trafiksystem måste utvecklas mot en minimering av privatbilismen och en utbyggnad av bra och billig kollektivtrafik, som alla stadens invånare har råd att använda dagligen. Förbifart Stockholm ska stoppas och frigjorda pengar användas till kollektivtrafik. Stadens förslag till nytt Slussenområde ska ersättas med en lösning där öppna ytor och kollektivtrafik samt cykling och gående prioriteras och som är anpassat till en havsyta som stigit > 1 m jämfört med idag.

Stadens energiproduktion måste återföras i egen regi för att ett system som inkluderar olika former av energiproduktion ska kunna optimeras. Användningen av fossila bränslen ska fasas ut till 2030 och en egen produktion ska byggas upp bestående av alla tillgängliga, förnybara energikällor. En långsiktig plan för fjärrvärmesystemets anpassning till lokal energiproduktion måste skapas. Enskilda fastigheters produktionsöverskott måste kunna säljas till det gemensamma nätet.

Genom egen och nationell reglering och lagstiftning, samarbete och information ska nu externa grupper förändra sin konsumtion och produktion av energi på samma sätt som gäller för stadens egen verksamhet

Miljörättvisa måste bli ett begrepp i all samhällsplanering

Miljörättvisa är ett perspektiv som helt saknas i dagens svenska samhällsplanering. I miljödebatten lyfts oftast de globala miljöorättvisorna upp, men det finns också tydliga lokala kopplingar. Miljöförstörande trafikleder i ytläge dras numera bara i ekonomiskt fattigare områden. Grönområden i sämre bemedlade områden har en större tendens att exploateras än de i rikare områden. Sjöar i förorterna är fortfarande inte restaurerade medan vattnet i Mälaren och Saltsjön numera är bra.

Minska Stockholms klimatpåverkan

Klimatförändringen har också nått Stockholm. Sommartemperaturen ökar, Mälarens vattenflöden blir större och havsytan stiger i ett allt snabbare tempo. År 2100 kan havsytan enligt den senaste, tillgängliga studien att ha stigit med 1,1 m jämfört med idag (inkl. landhöjning) (Arktiska Rådets rapport 2011). Osäkerheten åt båda hållen är dock betydande och staden bör genast göra en förnyad bedömning av de allra senaste vetenskapliga rönen.

Stockholm släpper ut 3,4 ton ekvivalenter inom kommunens gränser. V vill minska detta till 2 ton på 6 år, vilket motsvarar 858 000 ton CO₂e totalt, som är vårt mål. Detta gör vi genom nio projekt enligt nedan;

Fortums värmeverk i Värtan förbrukar årligen 300 000 ton kol och släpper ut 822 000 ton CO₂e. Stockholm, som har 50 % av rösterna i bolaget Fortum Värme, ska se till att kolet ersätts med förnybart bränsle före 2020. Ger 410 000 CO₂e minskat utsläpp.

Stockholms stad ska med prioritet utveckla biobränsleproduktionen och överföra denna i egen regi som en del av ett nytt eget energibolag, där initialt också egen lokal produktion ingår genom geovärme, sol-el och solvärme.

Existerande fastigheter måste kraftigt sänka sitt energibehov. En stor potential till energibesparing finns i det så kallade miljonprogrambeståndet. Ett särskilt projekt ska utvecklas för att upprusta och energieffektivisera bl.a. dessa fastigheter. En särskild grupp inom staden måste leda och samordna energianvändningen och en fond ska inrättas för att stimulera forskning och utveckling av klimatsmarta energilösningar. Detta ger 10 000 ton CO₂e i minskade utsläpp.

Maten står för nästan en tredjedel av stockholmarnas klimatutsläpp. Utsläppen från matkonsumtionen ska minska med minst 20 %. Vegetariska alternativ ska alltid finnas på alla kommunala institutioner och arbetsplatser och vara huvudalternativet en dag i veckan. Fisk och kött från i huvudsak frigående djur inkl vilt och ren ska ersätta kött från s.k. djurfabriker. Information om matens klimateffekter ska prioriteras, matsvinnet ska minska och allt biologiskt avfall ska samlas in. Ger 152 000 ton CO₂e i minskade utsläpp.

Stockholm ska omgående skärpa kraven vad gäller koldioxidutsläpp från tung trafik och intensivt arbetet med att skapa en innerstad fri från privatbilism. Lättillgängliga och säkra infartsparkeringar för bilar och cyklar samt säkra cykelvägar och gångstråk och attraktiv kollektivtrafik ska byggas.

Trängselavgifterna bör kunna höjas för att uppfylla sitt syfte – just nu behövs en höjning. Intäkterna ska gå till att bygga ut och förbättra kollektivtrafiken i hela länet. Trängselavgifter ska införas på Essingeleden och Förbifart Stockholm ska stoppas, och även dessa pengar ska gå till kollektivtrafik. Vi vill också utöka och utvidga trängselavgiftssystemet att gälla på fler strategiska trafikleder, för att ge incitament till att använda mer hållbara transporter. Ger 245 000 ton CO₂e i minskade utsläpp.

Vi avsätter minst 200 miljoner kr per år för åtskilda cykelbanor och gångsatsningar. Utrymme skapas genom färre bilfiler. Systemet med låncyklar ska utvecklas och säkra cykelparkeringar skapas i hela staden. Ger 13 000 ton CO₂e i minskning.

Avfallsmängden måste minskas genom åtgärder inom industri, matvarukedjan och restauranger. Särskild information måste riktas mot allmänheten. Insamlingen av avfall ska effektiviseras genom att kommunen tar ett helhetsansvar för all insamling även om producenterna tar det ekonomiska ansvaret för sina produkter. All insamling ska vara fastighetsnära och minst 2 nya återvinningscentraler ska skapas. Andelen återvunnet biologiskt avfall ska öka. Ger 8000 ton CO₂e i minskning.

Bromma flygplats ska läggas ned snarast möjligt och en ny ekostadsdel med nytt centrum, bostäder och rekreationsområden ska skapas, där hela stadsdelen blir en ”passiv-hus” stadsdel – den första i Europa. Ger 12500 ton CO₂e i minskade utsläpp.

Den gröna och blåa staden

- Den hållbara staden
- Stockholms gröna kilar är grundläggande för stadens ekologiska balans
- All bebyggelse ska vara klimat- och miljösmart

Den hållbara staden

Stockholm ska bli en ren, grön och blå stad som på ett hållbart sätt kan tillgodose invånarnas behov. Detta innebär att stadens funktion måste överensstämja med våra långsiktiga krav på 0-utsläpp av klimatgaser och en minimering av energiåtgången. Hur detta ska gå till redovisas under miljö- och hälsovårdsnämnden men också under trafik- och renhållningsnämnden. Alla dessa frågor måste i slutändan hanteras i ett sammanhang om en hållbar lösning ska bli nödvändig och det förutsätter ett tydligt samhällsinflytande över verksamheterna. De ekologiska gränserna och kravet på hållbart nyttjande måste i slutändan vara den avgörande faktorn – inte marknadens vinstkrav och deras bristande hänsyn till s.k. externa faktorer. En ny ekonomisk teori och praktik behöver utvecklas för att möjliggöra dessa krav.

Stockholms gröna kilar är grundläggande för stadens ekologiska balans

Stadens gröna kilar och andra grönområden måste bevaras och skötas för att förbättra biologiskt mångfald, utveckla rekreation och motverka negativa effekter av den pågående klimatförändringen. Stockholmare ska ha högst 200 m till närmaste grönområde eller vatten.

Den biologiska mångfalden måste värnas. Staden behöver fler och större skyddade grönområden och vatten – inte färre och snuttifierade. Det är nödvändigt att staden planerar in ekodukter, överdäckningar och tunnlar vid väg- och bostadsbyggen för att säkerställa spridningsvägarna. Ett varaktigt skydd av de gröna kilarna är brådskande p.g.a. pågående exploatering. Förutom pågåenden arbeten med inrättande av naturreservat i Årstaskogen och Årsta Holmar, Älvsjöskogen och Kyrkhamn-Lövsta ska nedanstående områden också bli naturreservat.

- Rågsveds friområde och Kynäsberget (mellankommunal samverkan med Huddinge kommun)
- Norra Djurgården
- Södra Djurgården
- Solbergaskogen
- Fagersjöskogen
- Lillsjön

Vi avsätter medel för att utreda hur Rågsveds friområde och Solbergaskogen kan bli naturreservat. Vi motsätter oss planeringen för att bygga bostäder i Rågsveds friområde. En förutsättning för naturreservat i Rågsved är att avtalen för industriområdet på Bråtegränd sägs upp. Vi vill utveckla området för rekreation och naturupplevelse för alla som bor i Söderort. Vi motsätter oss också bebyggelse och väg mellan Skarpnäck och Bagarmossen.

Strandområdena i Stockholm ska tillhöra alla. För att skydda stränder från bebyggelse måste strandskyddet respekteras och stärkas. Där bebyggelse finns ska allmänheten ha tillgång till stranden genom promenad- eller cykelvägar.

Existerande grönområden som Nacka-reservatet är delvis hårt slitna. Ökade resurser måste satsa på restaurering och underhåll, och mötesplatser behöver skapas både utom- och inomhus. Existerande byggnader behöver rustas upp och underhållas och i tillräcklig grad vara tillgängliga för allmänheten.

All bebyggelse ska vara klimat- och miljösmart

Genom sitt stora markinnehav har Stockholm stora möjligheter att utöva påtryckningar på byggherrar genom att skriva in villkor om miljöhänsyn vid markupplåtelse. Programmet för ekologiskt byggande ska vara bindande. Strandlinjerna i Stockholm ska så långt det är möjligt tillhöra alla. Vattenspeglarna ska skyddas. Det stora beståndet högspänningsledningar ska grävas ner för bättre boendemiljö och frigörande av mark för byggnation.

Ny och modern teknologi är en nyckelfråga i omställningen till ett klimatneutralt samhälle. En sådan teknologi är passivhus som bygger på smart energianvändning där kroppsvärme, solinstrålning, spillvärme från hushållsapparater med mera tas till vara så att det inte behövs någon traditionell uppvärmning. I Stockholm finns flera stora byggprojekt där passivhus skulle kunna bli en självklar del, till exempel Norra Djurgårdsstaden och Norra Station. ”Plushus” är hus som inte bara är energisnåla utan de producerar även egen energi genom till exempel solpaneler, vindkraftverk, etc. Vi

vill se försök med ”Plushus”. Efter år 2050 ska alla hus vara passivhus i absolut mening antingen genom isoleringsåtgärder eller genom en kombination av isolering och egen förnybar energiproduktion vid fastigheten eller på annan plats om det är nödvändigt. Vi vill i större utsträckning satsa på flerfamiljshus byggda av trä.

Majoriteten av fastigheterna i Stockholms stad ägs av privata fastighetsägare, även dessa måste omfattas av samhällets åtgärder. Förutom lagstiftning och tillsyn vill vi ge stöd till klimatinvesteringar och lokala fonder för att stimulera klimatsmarta investeringar.

Ett sätt att minska materialanvändningen i byggskedet är att satsa på kollektivhus där vissa av byggnadens ytor blir gemensamma. Likaså blir energianvändningen lägre i och med mindre bostadsytor. Kollektivhus har också positiva sociala effekter som gynnar en socialt hållbar stad.

De positiva erfarenheterna med miljöarbetet i Hammarby Sjöstad ska tas tillvara, utvecklas och tillämpas vid alla byggprojekt i staden. Det är inte hållbart att enbart ett fåtal byggprojekt bygger på ekologiska principer. År 2013 ska nya bostäder som markanvisas i Stockholm högst förbruka 45 kWh/kvm/år exklusive hushållsel och 2030 ska nettoförbrukningen vara noll. Det är redan idag fullt möjligt att till hyfsade kostnader bygga passiv-hus med 0-förbrukning exkl. hushållsel.

Stadens stora bestånd av miljonprogramsområden måste rustas upp. Det räcker inte med stambyten utan husen måste isoleras, energieffektiviseras och miljöerna runt om måste ses över. Upprustningen måste genomföras i samråd med de boende och med statliga bidrag.

Verksamhetsmålet ” All bebyggelse ska vara miljösmart” följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Andel färdigställda passivhus, plushus och kollektivhus
- Andel miljöprofilsområden av stadens nybyggnad
- Andel nämnder och styrelser som arbetar utifrån att all nybyggnad ska vara miljösmart

KOMMUNSTYRELSEN M.M.

Staden ska främja jämställdhet och lika rättigheter. Verksamheten ska granskas utifrån all form av diskriminering. Anti-diskrimineringsklausulen skärps. Staden inrättar ett Regnbågspris. Anställningar som diskrimineringsstrateg och jämställdhetsinspektörer inrättas. 2 mnkr avsätts i centrala medelsreserven för kvinnoorganisationer. Vårdnadsbidraget avskaffas. Arbetet med jämställdhet och deltagande demokrati samordnas av kontoret. Avknoppning, utmaning och centralupphandling upphör.

Ombudsmän för äldre och funktionsnedsatta samt en nyinrättad socialtjänstombudsman för att stärka brukarinflytandet i individ- och familjeomsorg och socialpsykiatri organiseras på stadsledningskontoret. Ombudsmännens rapporter behandlas i kommunfullmäktige, för att de strategiska frågorna ska diskuteras på högsta politiska nivå. Stadsledningskontoret har övergripande ansvar för tillgänglighetsarbetet. Kommunstyrelsens funktionshindersråd och Kommunstyrelsens pensionärsråd knyts till finansroteln och får yttra sig över alla ärenden som de önskar med en remiss tyd som tar hänsyn till att de arbetar på ideell basis. Instruktioner för Kommunstyrelsens pensionärsråd respektive handikappråd ses över i syfte att öka rådets befogenheter.

Statsledningskontoret får också ansvaret för ledning och samordning av stadens klimatarbete både vad gäller åtgärder för minskande utsläpp och energisparåtgärder och

för arbetet med att anpassa staden till bl.a. stigande vattenytor, högre sommartemperatur och mera snö. För att klara detta arbete bör ett särskilt klimatkansli inrättas.

Insatser för barn ska utgå från FN:s konvention om barnets rättigheter. Arbetet stärks genom ett Barnens ombud. En referensgrupp med barn och unga knyts till Barnens ombud. Behov av en elevombudsman utreds. Som ett led i stadens stärkta samordning av hemlöshetsarbetet inrättas en hemlöshetsamordnare. Staden ska arbeta med ett aktivt folkhälsoarbete och anställa en folkhälsostrateg för övergripande samordning.

Medel om 50 mnkr avsätts i centrala medelsreserven för att börja sänka arbetstiden i äldreomsorgen samt 5 mnkr för genomförande av rätt till heltid för deltidsanställda som vill ha heltid. I centrala medelsreserven avsätts 150 mnkr för låglönesatsning och en utjämning av lönerna på grund av könssegregerad arbetsmarknad.

Inom Stockholms Business Region gör vi en neddragning av stöd till evenemang, där vi bedömer att stadens stöd inte är nödvändigt. Vi drar också ner på konsulter.

Stiftelsen Hotellhem SHIS ska fortsatt vara underordnat KF och arbeta utifrån det uppdrag som KF gav år 1966 (Kfs 1996:8) samt det avtal om genomgångsbostäder för familjer som har tecknats. Att SHIS ska underordnas socialnämnden som finansborgarrådet föreslår är en stor förändring som inte kan beslutas utan en grundlig redovisning av motiv och konsekvenser. Eftersom SHIS är en stiftelse krävs också en juridisk bedömning av den föreslagna förändringen.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 10 mnkr till ett Klimatkansli
- 10 mnkr till samordning/utveckling folkhälsa, antidiskriminering, jämställdhet, tillgänglighet, demokrati, brukarinflytande, hemlöshet, socialtjänstombudsman, barnens ombud
- 0,1 mnkr till ett Regnbågspris instiftas för att delas ut under Prideveckan

Aktiviteter - ett urval

- Revidera handlingsprogram för FN:s konvention om barnets rättigheter
- I samverkan med romska gruppen kartlägga inom vilka områden i staden som romernas rättigheter som minoritetsgrupp inte beaktas
- Utbilda chefer och medarbetare om meddelarskydd och meddelarfrihet
- Andel företag med kollektivavtal, som betalar skatt/sociala avgifter utan anmärkning samt har klausuler om meddelarfrihet av företag som staden har avtal med
- Ta fram system för verkligt brukarinflytande i alla verksamheter
- Ta fram en ny lönepolicy för att minska löneklyftorna
- Starta arbetet med att sänka arbetstiden i äldreomsorgen
- Följ upp att alla deltidsanställda erbjuds heltid med rimliga arbetsvillkor i övrigt
- Ta fram en strategi mot boendesegregation
- Se över resursfördelningsmodeller inom förskola, försörjningsstöd m.fl.
- Redovisa uppföljningen av öppna fritidsverksamheten med könsuppdelad statistik
- Leda stadens samlade arbete för att uppnå en nollvision för hemlöshet
- Begära hos regeringen om att få lägga ned Bromma flygplats
- Begära hos regeringen att miljözoner för kväveoxidutsläpp kan införas även för personbilar samt skärpta miljözoner för tung trafik
- Göra en oberoende utvärdering av klotterpolicyn som idag felaktigt jämställer konstformen graffiti med skadegörelse och därmed begränsar yttrandefriheten
- Nytt system i samverkan med fastighetskontoret, kulturförvaltningen och berörda bolag så att marknadshyra inte tas ut för kulturverksamhet med anslag från staden

Stadsövergripande indikatorer - ett urval

Ökning av Jämix med minst 10 poäng varje år, inom 5 år ska staden vara bäst i landet
 Andel verksamheter inom i stadsdelsnämnderna som uppfyller lämplig bemanning
 Andel företag som staden har avtal med som har kollektivavtal, betalar skatter och sociala avgifter samt har klausuler om meddelarfrihet
 Antal nya jobb som har skapats i småföretag
 Andel kvinnor och män som känner sig trygga i sitt stadsdelsområde
 Andel stadsdelsnämnder som har vänorter utanför Sverige

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- 1 Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Kommunfullmäktige m.m.** godkänns.
- 1.1 Funktionshindersombudsmannens och äldreombudsmannens årsrapporter ska behandlas av Kommunfullmäktige.

Revisorskollegiet

Stadsrevisionen ska granska all verksamhet som bedrivs av staden inkl. bolag och stiftelser m.m. i den omfattning som följer av god kommunal revisionsordning.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Revisorskollegiet** godkänns.

STADSDELSNÄMNDERNA**Det viktigaste verktyget för lokal demokrati****Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015**

- Öka den lokala demokratin och invånarnas delaktighet i utvecklingen
- Prioritera förebyggande arbete och tidiga insatser för barn och unga
- Höj kvaliteten och förbättra servicen i gemensamma verksamheter

Satsningar utöver borgarnas budget 2013

- Nästan en halv miljard mer till stadsdelsnämnderna samt 10 mnkr mer i investeringar för grönområden.
- 205 mnkr till personalsatsningar för kortare arbetstid, heltid, högre lön för lågavlönade och mindre könssegregerad arbetsmarknad (gynnar till stor del stadsdelsnämnderna)
- Vinster på grund av generella effektiviseringar, minskad sjukfrånvaro och E-tjänster får behållas i verksamheten istället för att leda till besparingar.

Stadsdelsnämnderna är idag inte mycket mer än en remissinstans och en social delegation. Konkurrensutsättningen gör att nämnderna allt mer tar ställning till uppföljning av entreprenader och allt mindre till egen verksamhet. Allt fler beslut fattas i bolagsstyrelser och allt mindre i stadsdelsnämnden. Den lokala demokratin har avlövats på egna frågor att besluta om när grundskola, stadsmiljöfrågor och arbetsmarknadsverksamhet flyttats till centrala nämnder. På stadsdelsnämndernas öppna möten och i medborgarförslagen kommer oftast frågor upp som bestäms centralt. Att de centrala nämnderna som fått allt mera makt inte har öppna möten, innebär att allt fler politiska beslut tas inför stängda dörrar.

I budget 2013 fortsätter centraliseringen. Köhantering för vård och omsorgsboende och dagverksamhet flyttas till äldrenämnden. Beslut om ekonomiskt bistånd i samband med dödsboutredningar läggs på socialnämnden. Medicinskt ansvariga sjuksköterskor och ansvariga rehabiliterare samt heminstruktörer organiseras regionvis. Ökat kollegialt samarbete kan främjas på bättre sätt än regionalisering, exempelvis genom fler anställningar och gemensam fortbildning.

Toppstyrningen måste brytas och stadsdelsnämnderna återfå sin roll som det viktigaste verktyget i stadens lokala demokrati. Vår politik är att utveckla stadsdelsnämnderna och öka invånarnas delaktighet genom deltagande demokrati. Om välfärden ska kunna fördelas på ett mer rättvist sätt måste stadsdelsnämnderna också få ökade resurser.

Möjligheten att ha en helhetssyn på barns bästa är störst om stadsdelsnämnderna som har ansvaret för förskola, socialtjänst och fritid återtar ansvaret för grundskola, särskola, utbildning i fritidshem och mellanstadieverksamhet. Stadsdelsnämnderna skulle få bättre möjlighet att klara förskoleplaneringen om tillsynen över privat drivna förskolor decentraliserades. Det yttersta ansvaret för barnomsorgsgarantin ligger på kommunen.

Förskoleverksamhet

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Förskolan ska ha ett demokratiskt och jämställt förhållningssätt
- Arbetet med barns språkutveckling och modersmålsstöd ska prioriteras
- Barns lärande ska stå i fokus i förskolan
- Alla föräldrar ska kunna vara delaktiga i förskolans pedagogiska arbete

Höjd kvalitet i förskolan strategiskt för att lyckas i skolan

Stockholm har en fantastisk förskola. Förskolan ska vara likvärdig för alla barn, men är idag, liksom skolan, segregerad. Barns lärande ska stå i fokus, men idag är förutsättningarna mycket olika mellan förskolor i olika stadsdelar. I flera stadsdelar blir förskolan den första verksamhet som föräldrar som invandrat kommer i närmare kontakt med. För att jämna ut förskolans möjligheter att arbeta enligt den nationella läroplanen vill vi göra en översyn över resursfördelningen, i likhet med den som gjorts för skolan. Målet är att införa ett betydligt högre socioekonomiskt tillägg. För att säkra rätten till en pedagogisk verksamhet ska alla barn ha rätt till 35 timmars förskola.

Barn i förskolan har väldigt olika förutsättningar. En amerikansk studie har visat att treåringar med högutbildade föräldrar har mer än dubbelt så stort ordförråd som treåringar med lågutbildade föräldrar. Så stora skillnader redan vid tre års ålder är ett exempel på hur avgörande den sociala miljön är för språklig och intellektuell utveckling. Det är också exempel på vad effekterna kan bli utan förskola. Den svenska modellen med en väl utbyggd förskola ger en unik möjlighet att utjämna skillnader. Därför är kvaliteten på förskolan, barngruppernas storlek och personaltätheten av strategisk betydelse för att uppfylla målet om jämlika och höga kunskapsresultat i skolan.

Stadens förskoleinspektion har gett bilden att många förskolor huvudsakligen fungerar bra med en bra fysisk miljö och aktivt arbete med värdefrågor. Barn får utveckla sin sociala förmåga genom fri lek och i samspel med vuxna. Föräldrarna har oftast stort förtroende för förskolan. Däremot saknas ofta det fokus på utvecklingen av barns lärande som är centralt i läroplanen och som utmärker förskolor med hög kvalitet. Där är lärarna pedagogiskt medvetna och möter barn i deras intressen och frågor, samtidigt som de kan ge nya utmaningar. Förskolan ger inte bara en god omsorg, utan samspelet med barnen innehåller också en tydlig lärandedimension. Den dokumentation som

görs till föräldrarna handlar här inte bara om vad barnen sagt och gjort utan beskriver också hur det har samband med barnets lärande och utveckling. Man kan säga att personalen har en förankring i läroplanens syn på kunskap och lärprocesser.

För att utnyttja potentialen i Stockholms förskolor krävs att alla förskolor håller hög kvalitet. Förskoleinspektörerna har år efter år påpekat att de flesta förskolor behöver föra fördjupade diskussioner om läroplanen. Behovet av fler utbildade förskollärare hör samman med en mer pedagogiskt inriktad verksamhet. Både kommunalt och privat driven förskola har låg andel förskollärare och på vissa enheter saknas de helt. Att få fler förskollärare ska ha högsta prioritet. Nya metoder för rekrytering behövs och löne- och arbetsvillkor ses över för att öka yrkets attraktivitet. Antal barnskötare som vidareutbildar sig till förskollärare måste öka betydligt. Alla förskolor ska ha ett aktivt jämställdhetsarbete, vilket kräver återkommande fortbildning.

Stärk barns språkutveckling

Ett medvetet arbete med barns språkutveckling i svenska är centralt och pågår i många förskolor. Däremot behöver flera förskolor ha konkreta arbetsätt för att stödja flerspråkiga barns språkutveckling inom andra språk än svenska, vilket påverkas av i vilken grad läroplanens idéer är kända och förstådda av personalen. Vi vill göra en särskild satsning på språkutveckling, både svenska och flerspråkiga barns modersmål.

Stockholm är förvaltningsområde för finska som minoritetsspråk. Den finska minoriteten har särskilda rättigheter, till exempel att få barnomsorg helt eller delvis på finska. Staden ska aktivt bevaka att rättigheterna tillgodoses, exempelvis kan finskspråkiga grupper startas inom en förskola om det inte finns underlag för en helt finsk förskola.

Små barngrupper och hög personaltäthet

Barnomsorgsgarantin ska uppfyllas och barngruppernas storlek hållas nere. Småbarnsgruppernas storlek ska inte överstiga 14 barn (på sikt 12) och grupperna för de äldre barnen inte större än 18 barn (på sikt 16). När andra åldersindelningar används ska det inte medföra större grupper. God personaltäthet är viktig. Vikarier ska ha bra anställningsvillkor. Alla lokaler med fukt-/giftproblem samt enkelt avhjälpna hinder ska inventeras och åtgärdas. Ljudnivåerna ska sänkas där de är för höga.

Idag byggs stora förskolor med uppåt 100 barn. Risken för institutionsliknande miljöer måste uppmärksammas. Goda exempel som finns på förskolelokaler som är anpassade till storleken och det pedagogiska arbetet kan vara modell för andra. Fler barn önskar plats i förskolan samtidigt som möjligheterna att starta förskolor i innerstaden och en del förorter minskar. En orsak är omvandlingen av allmännyttan till bostadsrätter. Stora insatser krävs för att klara behovet av förskolor till rimliga hyror. Resurser måste avsättas i bokslutet för att trygga utbyggnaden av förskolor av god kvalitet.

En öppen och tillgänglig förskola

Alla barn ska ha rätt till en pedagogisk barnomsorg oavsett om föräldrarna är arbetslösa, arbetar skift eller arbetar på obekvämt arbetstid. För att ge alla barn en bra skolstart ska intresset för förskolan uppmuntras där inskrivningen är låg. Vårdnadsbidraget avskaffas eftersom det ökar skillnaderna mellan barn, försämrar förutsättningarna inför skolstart och försämrar kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden.

Barnomsorg ska erbjudas i tillräcklig utsträckning för att föräldrar ska kunna arbeta och studera. Förskolans öppettider ska gå att kombinera med heltidsarbete oavsett vilken tid på dygnet det utförs. Det är viktigt i vissa områden att ha förskolan öppen hela sommaren. Villkoren för kommunal förskola försämras, när staden inte har en aktiv tillsyn av att privat driven förskola följer reglerna om öppethållande.

God folkhälsa grundläggs i förskolan

I förskolan grundläggs goda levnadsvillkor. Ett genomtänkt arbete med kosten stimulerar bra matvanor. Anställning av dietister bör prövas. Maten ska om möjligt lagas på förskolan. Vegetarisk mat ska alltid finnas. En dag ska vegetarisk mat vara huvudalternativ. Kött från industriell nötboskapsuppfödning ska undvikas till förmån för fisk, får, ren och vilt. Andel ekologisk mat ökas. Arbete med Grön Flaggs uppmuntras.

Barns behov av rörelse kräver bra planerade och tillräckligt stora förskolegårdar. Utomhusmiljön är lika viktig som inomhusmiljön ur pedagogisk synvinkel. Vid planering av förskolor ska tillräckligt stora förskolegårdar ingå. Där gårdarna är små ska det vara nära till grönområden och lekparkar. Nya förskolor med liten utomhusyta bör inte permanentas. Både ute- och inomhusmiljön i förskolan ska vara säkra.

Samverkan med skolan

Enligt stadens förskoleplan har alla barn och föräldrar rätt till en väl organiserad övergång mellan förskola och skola. Ofta fungerar det men inte överallt. Ett problem är att antalet skolor som samverkar med ständigt ökar som en följd av det fria skolvalet och etableringen av nya friskolor. Generella brister i förskolans kvalitet gör också att det kan saknas underlag för samverkan inriktad på elevens lärande. Den samverkan som omfattar barn med särskilt stöd i förskolan är särskilt viktig och brister måste vara av högsta prioritet att åtgärda oavsett skälen till svårigheterna.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 92 mnkr extra i ytterligare höjd schablon med 2 %, totalt 5 %, för att säkra löneökningar och hålla nere barngruppernas storlek
- Höja det socioekonomiska tilläggsbeloppet med 20 mnkr genom att återställa beloppet till 2006 års nivå i förhållande till schablonen
- 46,7 mnkr i generella effektiviseringar och minskad sjukfrånvaro kvar i förskoleverksamheten istället för besparingar

Aktiviteter - ett urval

- Starta uppsökande verksamhet i områden där inskrivningsgraden i förskola är låg
- Minska barngrupperna där de överstiger målen
- Öka språkstöd och modersmålsundervisning där behovet finns
- Tillgodose behovet av finskspråkig barnomsorg
- Även redovisa utomhusyta per barn vid planering av nya förskolor
- Lära barn simma, cykla och åka skridskor
- Förbättra ljudmiljöerna där nivåerna är för höga
- Utbilda alla medarbetare om barns rättigheter samt om hedersrelaterat liv
- Fler barnskötare får utbildning till förskollärare respektive grund- och fortbildning
- Planera för att alla avdelningar har minst en förskollärare

Indikatorer - ett urval (könsuppdelad statistik)

Antal barn i förskolegrupperna för samtliga åldersindelningar
Antal barn som inte får barnomsorg på obekvämt arbetstid trots behov
Andel utbildade pedagoger av antal anställda
Andel förskolor som arbetar med genuspedagogik
Andel flickor och pojkar med modersmålsstöd
Andel förskolor som lagar maten i egna kök
Andel föräldrar som är nöjda i förskoleundersökningen
Andel förskolor som har fungerande rutiner för övergång till skola för alla barn

Verksamhet för barn och ungdom

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Öppna förskolor och parklekar ska ha generösa öppettider
- Unga ska ha nära till icke-kommersiella, tillgängliga och jämställda mötesplatser
- Ungas inflytande över den egna vardagen ska förbättras

Mer öppet och högre kvalitet i öppna verksamheter

Öppna förskolor och parklekar är viktiga sociala mötesplatser för föräldrar och barn. Det är viktigt med generöst öppethållande under helger och sommartid, särskilt i områden där det saknas andra mötesplatser och familjer har låg inkomst. Fritidsgårdar ska vara lika spännande för flickor som för pojkar och tillgängliga för unga med funktionsnedsättning. Alla unga har rätt till en kreativ fritid. Kultur, rörelse och medbestämmande uppmuntras.

Personal ska ha adekvat utbildning och kunskap om risk- och skyddsfaktorer. Arbetsformer och forum ska utvecklas utifrån barns och ungas perspektiv och inflytande. Ungdomsråd ska få egen budget. Information om kollo ska utökas. Alla barn 9-16 år som söker ska kunna få kolloplats. Barn med funktionsnedsättningar ska kunna få vara med på vanligt kollo. Vi sänker avgifterna till kollo med 10 %.

Råd och stöd till ungdomar och unga vuxna

Den psykiska ohälsan hos unga måste tas på allvar. Narkotika och särskilt cannabis är ett ökande problem. Ungdomar utan sociala skyddsfaktorer kan råka mycket illa ut. Särskilt farligt är det om det inte går bra i skolan. Information och rådgivning ska utökas och särskilt riktas mot unga i riskzonen. Det ska vara lätt att få stöd och hjälp. Ungdomsmottagningarna är viktiga arenor i arbetet mot sexuellt överförbara sjukdomar, tonårsgraviteter, psykisk ohälsa samt hedersrelaterade och psykosociala problem. Pojkar måste uppmärksammas mer liksom unga med funktionsnedsättningar. Att ha nära till en ungdomsmottagning är viktigt för yngre och unga med hedersproblematik. Lokala fullvärdiga ungdomsmottagningar behöver återuppbyggas i Vantör och Skarpnäck och även finnas i Älvsjö. Unga med drogproblem får god hjälp vid Maria Ungdom, men verksamheten måste förstärkas.

För att motverka cannabismissbruket behövs saklig information till föräldrar och ungdomar. Informationen måste börja tidigt. Cannabis blir farligare ju tidigare debut. Inom socialnämnden anslås medel till "första linjens" mottagningar i samverkan med landstinget för unga som är deprimerade, har begynnande beroendeproblem etc. Det behövs mer tillgängligt stöd, metodutveckling och bättre "screening". Personal ska utbildas i HBT-kompetens. Det hedersrelaterade våldet uppmärksammas genom kompetensutveckling och samverkan mellan skola, fritid, socialtjänst och ungdomsmottagning. Det länsövergripande resurscentrumet mot hedersrelaterat tvång och förtryck startar vid årsskiftet. Arbetet mot trafficking och internetprostitution behöver stärkas.

Riktade insatser ska göras till ungdomar om rättigheter som konsumenter, så att skuldsättning förebyggs och en hållbar och hälsosam livsstil uppmuntras. Konsumentverksamheten måste stärkas och bli mer uppsökande gentemot ungdomar.

Alla lokaler för barn och ungdomar med fukt-/giftproblem samt enkelt avhjälpna hinder ska inventeras och åtgärdas.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 15 mnkr till öppen förskola, parklek, fritidsgård och ungdomsmottagning
- 1 mnkr till sänkta kolloavgifter med 10 %
- 0,3 mnkr i vinster av E-tjänster kvar i verksamheten istället för besparingar

Aktiviteter - ett urval

- Jämställdhetspedagoger ska få utrymme att arbeta i alla verksamheter
- Utveckla barns och ungas möjligheter till kulturella och idrottsliga aktiviteter
- All personal ska utbildas om risk- och skyddsfaktorer
- Planera så att barn med funktionsnedsättningar kan vara på vanligt kollo

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Andel öppna förskolor i relation till antal barn 1- 3 år

Andel parklekar i relation till antal barn 1-10 år, respektive 10-12 år

Andel mötesplatser som är tillgängliga för funktionsnedsatta

Andel mötesplatser som arbetar med genuspedagogik

Andel mötesplatser som arbetar med ungdomsinflytande

Andel ungdomar som anser att de har inflytande över sin vardag

Kultur och föreningsverksamhet

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Kulturen och föreningslivet ska växa i förorterna
- Alla flickor och pojkar ska få uppleva och själva delta i skapande verksamhet
- Alla har lika rätt till kultur oavsett kön, funktionsnedsättning, ålder, etnicitet eller inkomst

Levande kultur i hela staden

Den kulturella segregationen i Stockholm innebär en mycket ojämn fördelning av tillgången till kultur och möjligheterna att själv utöva kulturverksamhet. För att motverka de ojämlika strukturerna krävs både ekonomiska satsningar och en målmedveten strategi för att stödja och bygga ut en levande kultur i förorterna. Utgångspunkten ska vara en ökad dialog med invånarna och de aktörer som arbetar i förorterna med målet att värna och bygga upp ett levande kulturliv - en förutsättning för en levande stad.

Resurser för kultur fördelas främst genom kulturnämnden och stadsteatern men också via stadsdelsnämnderna. Vi vill att kulturnämndens resurser ska destineras med fokus på förorten, bland annat kulturhus och bibliotek. Vi vill utveckla kulturcentra i förorterna i samverkan med invånare, kultur- och folketshusföreningar, bibliotek, statliga kulturinstitutioner och berörda nämnder. Alla lokaler med fukt-/giftproblem samt enkelt avhjälpta hinder ska inventeras och åtgärdas.

Möjligheten att Stadsteatern skapar en scen på Järvafältet ska utredas. Vi föreslår också att Parkteaterns verksamhet utvecklas till en året-runt-verksamhet med föreställningar i befintliga samlingslokaler i förorterna. Medel avsatt i Stadsteaterns budget.

Kultursekreterare

Stadsdelsnämnderna ska anställa kultursekreterare som samordnar och förmedlar kulturmöten. Förskolor, fritidsgårdar, gruppboenden och äldreboenden får därmed ökad tillgång till kulturella verksamheter, vilket når barn och vuxna som i annat fall inte får

del av professionella kulturupplevelser. Förskolor, skolor och bibliotek ska samverka för att uppmuntra läslust och kunskapstörst.

Lokal kultursamverkan

Vi vill uppmuntra bildande av lokala kulturkommittéer, samråd eller liknande, med företrädare för lokala föreningar och invånare. Dessa forum ska kunna ge bidrag till lokala kulturaktiviteter som är öppna för alla. Särskilda medel tillförs för detta.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 7 mnkr till kultur- och föreningsverksamhet
- 7 mnkr till lokala kulturcentra/samverkan bibliotek i vissa förorter
- 7 mnkr till kultursekreterare/funktion i alla stadsdelsnämnder
- 2 mnkr till föreningsbidrag i vissa förorter
- 0,6 mnkr i generell effektivisering kvar i verksamheten istället för besparingar

Aktiviteter - ett urval

- Samordna och förmedla kulturarrangemang till verksamheterna
- Planera lokala kulturcentra i samverkan med invånare, bibliotek, skola, fritid, föreningslivet, folketshusföreningar etc.
- Stöd till visning av kvalitetsfilm i förorterna
- Öka antalet föreställningar och rusta upp vid behov
- Samverka med föreningslivet för att främja användning av samlingslokaler
- Fördela ett ökat föreningsbidrag till organisationer som stödjer nämndens verksamhet vilket även omfattar föreningar som arbetar för jämställdhet
- Avsätt en del av kulturbudgeten till verksamhet som styrs av brukare

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Andel förskolebarn som har fått minst tre professionella kulturupplevelser under året

Andel personer som bor i vård- och omsorgsboende och gruppboende som har fått minst tre professionella kulturupplevelser under året

Andel föreningsbidrag i kronor till organisationer som arbetar för jämställdhet

Antal nya föreställningar och antal upprustade föreställningar

Andel kvinnor och män i organisationer som får föreningsbidrag

Andel kulturlokaler som används för lokal förenings- och kulturverksamhet

Äldreomsorg

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Behovet av äldreomsorg ska bedömas likvärdigt oavsett kön och andra diskrimineringsgrunder samt utifrån sammanvägda behov för individen
- Äldre ska kunna påverka sin vardag såväl hur hemtjänststimarna används som hur insatserna anpassas till individen i vård- och omsorgsboende
- Äldre ska ha rätt till äldreomsorg på sitt eget modersmål och med respekt för sina önskningar och behov

Äldre är medborgare med rättigheter - inte kunder på en marknad

Vänsterpartiet arbetar för en äldrepolitik värd namnet. Kärnfrågan är rätten till ett tryggt och tillgängligt boende i önskat område, dagverksamhet eller öppen verksamhet att gå till och hemtjänst enligt behov, inte ett systemskifte enligt marknadens principer. Servicehus, vård- och omsorgsboende, seniorboende, kollektivhus och trygghets-

boende till rimlig hyra ska finnas i tillräcklig omfattning. Kommunala utförare ska finnas i alla stadsdelar. Äldreomsorgen ska präglas av ett äldreperspektiv, där kvinnors och mäns synpunkter väger tungt. Ett funktionshindersperspektiv ska finnas. Finskspråkiga äldres rätt till äldreomsorg helt eller delvis på finska ska tillgodoses. Förebyggande insatser inom friskvård behöver byggas ut. Bistånd ska baseras på senaste rön om hälsa och åldrande och respektera äldres erfarenhet, ha genusperspektiv och stå för icke-diskriminering. Äldres erfarenheter ska tas tillvara i nämnder och styrelser. Pensionärsråd ska komma in så tidigt i besluten att de kan ha ett verkligt inflytande. Förtroenderåd i öppna hemtjänsten och anhörigråd i vård- och omsorgsboenden ska ha god insyn genom tydliga strukturer för uppgifter, ansvar och befogenheter.

Anhöriga bär upp äldreomsorgen

Större delen av äldreomsorgen utförs oavlönat av anhöriga, främst kvinnor. Det bästa anhörigstödet är en väl utbyggd, flexibel och individuellt anpassad äldreomsorg. Tillräckligt med stöd och hjälp ska finnas för anhörigvårdare, oavsett kön, sexuell läggning, etniskt ursprung eller om anhörigvårdaren förvärvsarbetar. Anhöriga ska ha rätt till ett tidigt strukturerat samtal om sin situation och sitt behov av stöd. Anhöriga som vill ska ha rätt till professionellt stöd från psykolog eller kurator.

Verkligt inflytande och trygghet i vardagen

Äldres rätt till självbestämmande ska vara utgångspunkten för stadens verksamheter för äldre. Många vill bo kvar hemma om de får hjälp med vardagssysslor man tidigare klarat. Äldre ska kunna påverka innehåll i hemtjänsten, vem som ger hjälp och hur den utförs. Hemtjänst med förenklad biståndsbedömning som införs är steg i rätt riktning och något som vi arbetat för sedan vi genomförde försöksverksamhet i två stadsdelsnämnder. Kommunal hemtjänst ska gå att välja i alla stadsdelar. Ickevalsalternativet ska inte upphandlas utan vara i kommunal regi. Vi ska ha en god personalkontinuitet i hemtjänst, vilket innebär att underentreprenörer undviks. Alla lokaler med fukt-/giftproblem samt enkelt avhjälpta hinder ska inventeras och åtgärdas.

Vi har välkomnat översynen av ersättningen till hemtjänst, eftersom den bland annat syftar till att öka brukartiden och ge en särskild ersättning för gångtider och kringtider. Men det räcker inte, utan mer resurser måste tillföras hemtjänsten för en mer generös handläggning. Biståndshandläggarna måste idag vara restriktiva för att klara nämndens budget. Här finns en tydlig konflikt mellan de äldres rätt till en trygg och värdig omsorg och nämndens krav på en budget i balans eller till med överskott. Att stadsdelsförvaltningarnas bedömningar varierar har sannolikt mer med budgetläget att göra än med de äldres behov. Biståndshandläggarna ska kunna göra bedömningar enligt lagstiftningen och inte tvingas ta ansvar för en underfinansierad äldreomsorg.

Vänsterpartiet motsätter sig en reduktion av hemtjänsten där den som har råd kan köpa tilläggstjänster medan de andra får nöja sig med den grundläggande hjälpen. En stor del av den hjälp som hemtjänsten gav tidigare ges idag av anhöriga, främst döttrar i femtio- och sextioårsåldern. Att de gått ner i arbetstid för att hjälpa anhöriga är vare sig bra för landets ekonomi eller för äldres självbestämmande. Att vårda, eller vårdas av, en anhörig ska vara ett frivilligt beslut, men är i praktiken ofta ett tvång.

Fixartjänst ska finnas i alla stadsdelsnämnder från 67 år utan tak på sex timmar/år. Äldre med funktionsnedsättning ska få hjälp med källsortering av hemtjänst och bortforsling av farligt avfall av fixartjänst. Heminstruktörer för syn- och hörselskadade ska finnas i tillräcklig omfattning. Biståndsbedömda kommunala dagverksamheter och sociala mötesplatser ska finnas i hela staden. Äldre ska ha rätt till dagverksamhet på sitt modersmål. Ideella krafter är komplement men får aldrig ersätta stadens ansvar.

Förebyggande hembesök, hälsosamtal, friskvård, hemsjukvård och hälsocentraler ska erbjudas i samverkan med landstinget. Ersättningssystem i hemsjukvården och hemtjänsten ska stimulera samverkan och kvalitet. Inom hemtjänst ska kompetensutveckling för personal som arbetar med multisjuka äldre som har både hemsjukvård och hemtjänst främjas. Rätten att regelbundet få vara utomhus och promenera säkras med tillräckliga resurser och närhet till grönområden. För att äldre ska kunna röra sig ute krävs en tillgänglig utomhusmiljö. Handlingsplaner mot våld ska finnas och följas. Dokumentationen blir allt viktigare, och kräver fortsatta insatser i form av kompetensutveckling samt att tillräckligt med arbetstid sätts av för dokumentationen.

Stärk demensvården och det sociala innehållet i äldreomsorgen

Vänsterpartiet har länge arbetat för ökad bemanning i demensvården och är glada för att det nu finns ambitioner att öka personalen, men det krävs uppföljning för att säkerställa att bemanningen höjs och inte bara återställs. För att äldre som bor i vård- och omsorgsboende ska få mer inflytande över mat och sömn krävs jämn bemanning över dygnet och veckan. Vårdhund är ett sätt att förbättra livskvaliteten för demenssjuka.

Många äldre oavsett boendeform är ensamma och saknar social stimulans och samvaro. Möjligheten till utevistelse och sociala aktiviteter begränsas av för låg bemanning och otillgängliga bostäder. Det sociala innehållet behöver stärkas så att alla kan få del av kultur och motion. Alla vård- och omsorgsboenden ska planera för sociala aktiviteter där de äldre kan vara delaktiga. Fysisk träning ska finnas flera gånger i veckan.

En stor del av äldreomsorgen styrs av socialtjänstlagen. Bristande resurser är en viktig orsak till en innehållsfattig dag för äldre, men även att staden saknar en funktion som bevakar sociala innehållet i äldreomsorgen. Inspiration kan hämtas från Kristinehamn som har en intern Tillsynsfunktion Över Social omsorg (TÖS). Staden har experter för hälso- och sjukvård (MAS) och rehabilitering (MAR). Det är hög tid att också avsätta resurser för att främja det sociala innehållet. MAS och MAR behöver därutöver få en tydligare och mer oberoende roll. MAS och MAR ska vara kvar under respektive stadsdelsnämnd för att säkra den lokala förankringen. Det samarbete och erfarenhetsutbyte som idag utvecklats kan formaliseras och säkras utan en regionalisering.

En god måltid är en väg till hälsa och välmående

Allt som uppmuntrar lusten och förmågan att äta måste göras för att öka livskvaliteten och minska undernäringen för våra äldre. Mat som lagas och serveras nära matgästen i en trevlig miljö upplevs som väldigt positivt. Maten blir godare, har mer näring och är bättre både i ett livsmedelshygieniskt och i ett miljömässigt perspektiv. Så länge äldre själva eller via hemtjänsten kan köpa mat är det möjligt att äta närproducerad mat, men det blir svårare när man flyttar till ett äldreboende. Staden bör därför främja närproducerade och ekologiska varor i sina livsmedelsupphandlingar. Vegetarisk mat ska alltid finnas och en dag ska vegetarisk mat vara huvudalternativet. Kött från industriell nötboskapsuppfödning ska undvikas till förmån för fisk, får, ren och vilt.

Om vi har fler tillagningskök och matsalar på våra äldreboenden kan även äldre med hemtjänst i närområdet få gemenskap och äta bra mat på äldreboendena. Vi vill att staden söker lösningar för att behålla tillagningskök på servicehusen och vård- och omsorgsboenden, exempelvis genom att samarbeta med sociala kooperativ. Upprustning av kök och matlagningskooperativ ger också arbetstillfällen.

För att äldre med sväljsvårigheter ska kunna få tillräckligt med mat och en värdig måltid krävs att personalen har kunskap om och tid för matning. För att vi ska kunna njuta av maten krävs friska tänder och friskt tandkött. Den uppsökande verksamheten och möjligheten till nödvändig tandvård i hemmet måste därför fungera även för äldre i

ordinärt boende. Informationen ska förbättras till äldre och anhöriga, så att förmåner om mun- och tandvård blir kända. Personalgrupper som arbetar nära äldre måste ges möjlighet att delta i den utbildning i nödvändig tandvård som landstinget erbjuder.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 36,4 mnkr extra i höjd peng med ytterligare 2 %, totalt 8,1 % jämfört med 2012, för ökad personaltäthet och generösare tidsramar i hemtjänsten
- 2,6 mnkr extra i höjd peng 2 %, ökad kvalitet i dagverksamhet.
- 10 mnkr till fixartjänst - från 67 år och för att få hjälp med sopsortering
- 74,0 mnkr i generell effektivisering, E-tjänster och minskad sjukfrånvaro kvar i äldreomsorgen istället för att leda till besparingar
- Dessutom 205 mnkr i centrala medelsreserven för arbetstid, löner, heltid vilket främst gynnar äldreomsorgen.

Aktiviteter - ett urval

- Stadsdelsnämnder som inte har kommunal hemtjänst ska starta sådan
- Äldreomsorg på entreprenad återtas i kommunal regi när avtalen löper ut
- Kommunal hemtjänst erbjuds på modersmålet
- Tillgodose behovet av äldreomsorg helt eller delvis på finska
- Ökad möjlighet till utevistelse inom hela äldreomsorgen
- Utveckla stödet till anhöriga som vårdar äldre utifrån individuella behov
- Nämnder med tomma servicehuslägenheter ska se över biståndsbedömning
- Servicehus ska inte göras om till trygghetsboende och staden ska utvärdera/åtgärda de omvandlingar som redan har gjorts
- Ombud ska finnas för äldre som vill överklaga beslut, välja boende m.m.
- Jämställdhetspedagoger ska ges utrymme att arbeta i äldreomsorgen

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Andel äldre som anser att det är god personalkontinuitet i äldreomsorgen

Andel anhöriga som är nöjda med anhörigstödet

Andel som är nöjda med inflytandet över hjälpen som ges

Andel äldre som nås av uppsökande tandvård

Andel äldre som är nöjda med maten i äldreomsorgen respektive utevistelser

Andel äldre på äldreboenden som erbjuds fysisk träning minst två gånger i veckan

Antal vård- och omsorgsboenden som lagar maten på plats

Andel omsorgspersonal med grundutbildning

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Flickor/kvinnor och pojkar/män, ska få stöd och service av god kvalitet
- Bostad, stöd, daglig sysselsättning, fritid och arbete ska byggas ut
- Brukares självständighet, inflytande och delaktighet i samhället ska stärkas
- Alla som behöver socialtjänstens insatser ska snabbt få hjälp och stöd

Kvinnor och män med funktionsnedsättningar ska kunna leva som andra

Vänsterpartiet arbetar för en socialt hållbar stad. Människor med funktionsnedsättningar ska kunna leva ett liv som andra. Stadsdelsnämnderna ska samordna verksamheter som har kontakt med funktionsnedsatta. Oklarheter i ansvar får inte förekomma, eftersom det försvårar individens tillgång till rätt insatser. Uppdelningen mellan per-

soner med funktionsnedsättning och personer med psykisk funktionsnedsättning bör ses över, så att den inte hindrar att alla får de insatser de behöver. Alla lokaler med fukt-/giftproblem samt enkelt avhjälpna hinder ska inventeras och åtgärdas.

Rätten till bostad

Valfrihet i boendeformer existerar inte i praktiken. Antal barnboenden som går att välja har minskat avsevärt. Bristen på gruppboendestäder och serviceboendestäder för vuxna är akut. Målet 100 för i år motsvaras av planer för endast 28 lägenheter. Hälften av stadsdelsnämnderna bygger inget 2012. Bara fem nämnder bygger fem till sex lägenheter. Den senaste inventeringen för 2010-2014 visar ett behov av 510 nya bostäder enligt LSS respektive SoL. Under 2011 minskade antalet lägenheter till och med, eftersom fler lägenheter avvecklades pga. kvalitets-/standardskäl än de som tillkom.

Alla stora bostadsprojekt ska inrymma både gruppboendestäder och serviceboendestäder. Alla berörda nämnder och styrelser måste samverka. För att få fram fler lägenheter måste förutsättningar för gruppboendestäd och serviceboendestäd prövas även i små bostadsprojekt, särskilt om det saknas gruppboendestäder i området i stort. Stadsdelsnämnderna ska redovisa skäl om de inte bygger gruppboendestäder och funktionshindersrådet ska få yttra sig. Socialnämnden ska ha ett övergripande ansvar för stadens behov. Överläggningar behöver föras med funktionshindersorganisationerna, för att se över hur nya bostäder ska utformas för att svara mot behovet. Kommunfullmäktige ska kunna besluta om planering för boenden för små funktionshindersgrupper. Brukardrivna organisationer som inte är vinstdrivande ska få stimulansbidrag för utbyggnad av gruppboendestäder.

Bostäderna måste utformas så att de ger en god levnadsnivå. Gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättningar ska högst ha fem till sex lägenheter. Planerade bostäder ska inarbetas i stadens bostadsplanering. Vi vill återinföra regeln om att gemensamma ytor inte ska belasta hyran i gruppboendestäder. Funktionsnedsatta ska inte få högre hyror på grund av merkostnader som följer av funktionsnedsättningen.

God omsorg, stöd och service på ett jämställt sätt

Alla kvinnor och män med funktionsnedsättning ska få god omsorg, stöd och service som beviljas och utförs på ett jämställt sätt. Idag brister likvärdigheten enligt Funktionshindersmannen. Många har blivit kraftigt begränsade i sin vardag då personlig assistans ersatts med hemtjänst. Det är stora skillnader mellan stadsdelsnämnderna i hur ofta ledsagning ges. Även tillgång till ledsagning under semester har enligt godemän och anhöriga minskat. Antal personliga ombud har minskat från 18 till 11 i stadsdelsnämnderna. Konsekvenserna måste följas upp och antalet utökas om det behövs.

Staden ska förbättra kvalitetsuppföljningen. Personalen ska ha adekvat kompetens och bemanningen vara så bra att goda levnadsvillkor nås. Med utvecklad pedagogik, individuella planer och mål för ökad självständighet kan fler i gruppboendestäd utvecklas, särskilt yngre. Uppföljningen ska omfatta hur insatserna har bidragit till att personer med funktionsnedsättningar har uppnått större delaktighet i samhället. Sociala arbetskooperativ ska finnas som alternativ till daglig verksamhet och en brygga mot arbetsmarknaden. Barn och unga med funktionsnedsättning ska kunna vara med i ordinarie fritidsverksamheter. Anpassad verksamhet erbjuds av idrottsförvaltningen. Fritiden ska förbättras för personer med utvecklingsstörning som bor i gruppboendestäd.

Alla barnboenden enligt LSS 9 § 8 ska uppfylla krav på hemlika förhållanden, inte bara hälften som idag. Det ska tas fram kompetenskrav för baspersonalen. En individuell plan enligt LSS ska erbjudas alla som har rätt till det. Beslutade insatser ska verkställas i skälig tid. Heminstruktörer för syn- och hörselskadade ska finnas i tillräcklig omfattning. Ledsagarservice beviljas alla som behöver och önskar oberoende

av boendeform. Den enskilde ska ha rätt att bestämma vad ledsagningen ska användas till. Omsättningen bland biståndshandläggarna har varit omkring 30 % de senaste åren, vilket måste uppmärksammas. Skälen uppges vara att administrationen dominerar och att förväntningar på att kunna arbeta med socialt arbete inte stämmer med yrkesrollen.

Verkligt inflytande för brukare

Vi vill i nära samverkan med funktionshindersorganisationer skapa förutsättningar för att alla ska kunna välja boende, daglig verksamhet, sysselsättning och annat stöd som de behöver i så stor utsträckning som möjligt. Det kräver att boenden och verksamheter byggs ut och tydliga mål att öka inflytandet över hur insatserna ska utföras. Där emot går det inte att lova inflytande som helt uppfyller alla önskemål och kan bli till nackdel för andra brukare som får insatser i samma verksamhet. Brukarnas möjlighet att komma till tals i brukarundersökningar ska förbättras. Människors hem ska inte konkurrensutsättas. Brukarna ska så långt som möjligt få insatser där de har sin sociala förankring, likväl som att kunna välja verksamhet eller bostad i en annan stadsdel.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 20,1 mnkr i ytterligare höjd schablon 1 % för vuxenboende, barnboende, daglig verksamhet, korttidshem
- 4,8 mnkr extra i höjd hemtjänstpeng med 2 %, totalt 5 %
- 0,9 mnkr vinster av minskad sjukfrånvaro kvar i verksamheten istället för besparingar

Aktiviteter - ett urval

- I samverkan med berörda nämnder ansvara för utbyggnad av gruppboenden och alternativa boenden, så att bristen på bostäder byggs bort de närmaste åren
- Avbryta konkurrensutsättning av gruppboenden, daglig verksamhet etc.
- Staden bör starta egna barnboenden som tillgodoser behoven som finns idag
- Utöka andelen individuella planer
- Metoder tas fram som säkrar att brukaren kommer till tals i brukarundersökningar
- Säkra att personalen har nödvändiga kunskaper så att brukarna får stöd och hjälp när det gäller friskvård, kost och hälsa
- Utred och utveckla biståndshandläggarnas arbetsförhållanden
- Jämställdhetspedagoger ska ges utrymme att arbeta i verksamheten

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Antal nya omsorgslägenheter för vuxna förutom de som ersätter omoderna boenden
Andel kvinnor och män som har fått önskad utförare inklusive val att inte byta utförare
Andel verksamheter som har återgått i kommunal regi
Andel omsorgspersonal med grundutbildning
Andel stadsdelsnämnder som har en plan med åtgärder som förbättrar situationen för personer med psykiska funktionsnedsättningar

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Förebyggande och tidiga insatser för barn och unga ska utökas
- Bostad, stöd och sysselsättning ska byggas ut för personer med behov
- Brukarnas självständighet, inflytande och delaktighet ska stärkas
- Alla som behöver socialtjänstens insatser ska snabbt få hjälp och stöd

Se även Nollvision mot hemlösheten, under Jämlika levnadsvillkor samt förslaget om sociala investeringsfonder, under Solidarisk finansiering.

Rätten till goda uppväxtvillkor gäller alla flickor och pojkar

Vi arbetar för en socialt hållbar stad. Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor. Generella insatser minskar barns utsatthet. Förebyggande och tidiga insatser som minskar barnfattigdom och förbättrar barns fysiska och psykiska hälsa ska prioriteras i socialtjänst, förskola, skola och fritid. Sociala investeringsfonder ökar långsiktigheten.

En bred satsning på kompetensutveckling ska genomföras över myndighetsgränserna för att tidigt stödja barn som riskerar att fara illa. Det behövs en tydlig stadsövergripande policy för hur olika aktörer ska agera när man tror att barn far illa. Skolk och problem i skolan som riskfaktorer ska uppmärksammas. Gruppstöd och enskilt stöd ska finnas i hela staden för barn till föräldrar med missbruk eller psykisk funktionsnedsättning och för barn som är utsatta för våld eller lever i familjer med våld.

Föräldrautbildning är en viktig förebyggande insats liksom familjecentraler som vi vill bygga upp igen i samverkan med landstinget. Familjer i behov av stöd ska få kostnadsfri familjebehandlare i stadsdelarna. Den sociala barna- och ungdomsvården ska återställas och budgeten öka med 100 mnkr under mandatperioden. Rättssäkerheten i myndighetsutövningen ska förbättras. Utredningstiderna ska hållas. Barn och unga ska ha lika god tillgång till förebyggande och tidiga insatser oavsett stadsdel. Väntetiden för att få kontaktperson efter beslut ska minskas. Åtgärdsprogram som följs upp ska finnas för barn i riskzonen. Samverkan mellan socialtjänst, skola, landsting och polis ska stärkas. Spetsutbildning ska finnas för socialsekreterare.

Barn i familjehem är mycket utsatta och har rätt till bra vård och skolgång som noga följs upp. De nya riktlinjerna för familjevård bidrar till att förbättra barnens situation, om tillräckliga resurser avsätts. Av de fyra obligatoriska tillsynsbesöken ska minst ett vara oanmält. Kommunfullmäktige ska följa utvecklingen genom en årlig redovisning.

Många barn som bor länge i familjehem är otrygga, vilket påverkar uppväxt och vuxenliv. Dessa barn skulle behöva den kontinuitet som en adoption eller överflyttning av vårdnad kan ge. Ett nytänkande är att se över möjligheten att rekrytera familjehem för små barn bland dem som väntar på en internationell adoption. Socialsekreterarna måste få utbildning om adoption, så att alla parter kan se fördelar ur barns perspektiv. Barn ska alltid ha rätt att veta sitt ursprung.

Kvinnor och män ska få hjälp att komma ifrån missbruk

För att vi ska komma tillrätta med missbruksproblemen behövs en missbruksvård som är attraktiv för riskbrukare med bra öppettider, där också kvinnor känner sig välkomna och en lättillgänglig missbruksvård för unga vuxna. Ett förebyggande perspektiv är centralt. De flesta som har missbruk har inte kontakt med socialtjänsten. För att nå människor med dolt missbruk krävs ett förstärkt uppsökande arbete och tidiga insatser i samverkan med vårdcentraler och företagshälsovård. Idag minskar det uppsökande arbetet. Spelberoende måste få adekvat hjälp. Även om landstinget erbjuder behandling för ungdomar och vuxna finns ingen ovillkorlig rättighet i hälso- och sjukvårdslagen. Bistånd till spelberoende borde ingå i socialtjänstlagen.

Glädjande nog har narkotikaanvändningen gått ned något i årskurs nio enligt Stockholmsenkäten 2012. Men i årskurs 2 i gymnasieskolan är det fortfarande 31 procent av pojkarna och 23 procent av flickorna som någon gång har använt narkotika. Andel elever som använt narkotika den senaste 4-veckorsperioden ligger på samma relativt höga nivåer som år 2010. Kön- och klassmönster behöver analyseras för att få bra

underlag för satsningar. Stadens Tobaks- Alkohol- och Narkotikapolitiska program måste följas upp genom ett batteri med åtgärder. Det drogförebyggande arbetet måste utökas och insatser mot nyrekrytering av ungdomar och unga vuxna prioriteras.

Alla stadsdelsnämnder ska ha preventionssamordnare. Särskilt oroande är det accelererande bruket av cannabis. Staden måste göra kraftiga insatser för att nå ungdomar i riskzon. Det behövs saklig information till föräldrar och ungdomar. Vi vill under 2013-2015 satsa på en långsiktig informationsinsats om cannabis. Maria Ungdom ska i sin roll som specialister samverka med stadsdelsförvaltningarna för att informera föräldrar och ungdomar. Maria Ungdom ska förstärkas så att de har möjligheter att vara ett reellt stöd i stadsdelsnämndernas förebyggande arbete. Kunskapen inom Maria ungdom är unik och vi vill göra dem till ett nationellt kunskapscentrum.

Arbetet med att minska öppna drogarenor tillsammans med polisen och landstinget ska fortsätta. En fältstation ska finnas på Sergels torg. Erfarenheter från brukarorganisationer tas till vara för att människor ska få bostad, arbete och ett socialt fungerande liv. Forskning har visat att det är viktigt att få lägenhet, för att sedan kunna lösa andra problem. Möjligheten att få bostad utan att gå via försökslägenhet behöver utökas kraftigt. Socialtjänsten är idag inget alternativ för de som har ett initialt missbruk, utan söks upp först om det blir problem med försörjning etc. Dessutom saknar socialtjänsten all möjlighet till medicinsk bedömning. Idag råder stor brist på bra ingångar för att söka hjälp anonymt. Det saknas också en öppen missbruksvård med tydlig ansats att gripa in tidigt, innan missbruket har skapat problem med bostad, försörjning etc.

Det stora antal unga vuxna som använder partydroger och överkonsumerar alkohol når vi inte genom socialtjänsten, utan endast genom öppna mottagningar som är specialiserade på missbruk. Samhället måste generellt bli bättre på att nå personer som befinner sig i ett beroende eller har ett riskbeteende. Inte bara unga är dolda missbrukare.

Vård och behandling för kvinnor och män ska inriktas på långsiktiga vårdkedjor. Det behöver förtydligas vad som ska göras när vårdkedjan bryts i förtid. För en del personer avlöser boende och behandling varandra utan att livssituationen märkbart förbättras. Det ger en akutstyrd missbruksvård när inte tid ges för att utvärdera insatser med klient och socialsekreterare tillsammans. Den garanti för missbruksvård som planeras måste förenas med mer resurser. Öppenvård för kvinnors behov ska finnas. Mammor (och pappor) ska få riktad behandling som innefattar bearbetning av föräldrarollen. Idag skrivs kvinnor och män i underhållsbehandling ut på grund av återfall och måste ställa sig i kö om de vill in i behandling igen. Staden bör i kontakt med landstinget verka för att det ska vara en öppen dörr tillbaka.

Personer med psykiska funktionsnedsättningar

Varje stadsdelsnämnd behöver snarast ta fram en plan med åtgärder för boende, sysselsättning, träfflokaler samt uppföljning. Ett socialpsykiatriskt kunskapscenter ska finnas i staden. Många stockholmare med psykiska funktionsnedsättningar saknar både egen bostad och sysselsättning. Sociala kooperativ behöver byggas ut.

Valfrihet i boendeformer existerar inte i praktiken. Målet 100 för i år motsvaras av planer för endast 28 lägenheter. Den senaste inventeringen för 2010-2014 visar ett behov av 510 nya bostäder enligt LSS respektive SoL. Det är fortfarande bara 37 % i snitt som beviljats sysselsättning av alla som har kontakt med socialpsykiatrin. Andelen varierar mellan 22 och 50 %, vilket är oacceptabelt ur ett likvärdighetsperspektiv.

Socialpsykiatrin ska i huvudsak drivas i stadens regi. Det fungerar bäst där biståndsbedömningen är integrerad i verksamheten, vilket inte är möjligt när socialpsykiatrin

utförare konkurrensutsätts. Det införda ersättningssystemet måste utvärderas. Anslagsfinansiering är överlägset ur brukarperspektiv.

Lokaler med fukt-/giftproblem samt enkelt avhjälpna hinder inventeras och åtgärdas.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 20 mnkr för verksamhet mot våld i nära relationer
- 10 mnkr förebyggande/tidiga insatser - familjecentraler och familjebehandlare.
- 20 mnkr till att stärka missbruksvården - kvalitetsgaranti och behandling
- 7 mnkr till socialpsykiatri - sysselsättning och träfflokaler
- Vinster av minskad sjukfrånvaro 0,8 mnkr kvar i verksamheten.

Aktiviteter - ett urval

- Organisera gruppstödsverksamheter för barn vars föräldrar missbrukar, har psykisk ohälsa och för barn i familjer med våld
- Utveckla och följ upp arbetet enligt BUSS-utredningen
- Utveckla drog- och brottsförebyggande arbete
- Inrätta kvinnofridscenter som även omfattar insatser för män som slår
- Se till att våldsutsatta kvinnor med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar och kvinnor i aktivt missbruk får stöd, i bland annat jourhem
- Utveckla öppenvård inriktad på kvinnor med missbruk
- Intensifiera arbetet med hemlösa så att de får bostad och sysselsättning
- Utredda hur minskningen av personliga ombud har påverkat brukarnas stöd
- I samverkan med berörda nämnder ansvara för utbyggnad av gruppboendestäder och alternativa boenden, så att bristen på bostäder byggs bort de närmaste åren
- Planera ökat stöd till människor med psykiska funktionsnedsättningar

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Antal barn till föräldrar med missbruk, psykisk ohälsa m.m. som deltar i gruppstöd

Antal familjehemsplacerade barn som får besök minst fyra gånger per år

Antal flickor och pojkar som har kontakt med en ungdomsmottagning

Andel flickor och pojkar i årskurs nio och två i gymnasieskolan som inte dricker alkohol, berusningsdricker, röker eller använder narkotika eller har provat narkotika

Andel våldsutsatta kvinnor i aktivt missbruk som får stöd

Andel hemlösa kvinnor och män som fått försökslägenhet/kontrakt

Stadsmiljöverksamhet

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Alla stockholmare ska ha nära till tillgängliga grönområden och välskötta parker
- Stärka barns och vuxnas inflytande över stadsmiljö och planprocesser

Medborgarna ska ha nära till park- och grönområden med hög kvalitet och en trygg och vacker stadsmiljö med goda möjligheter till spontanidrott och rörelse. Biologisk mångfald ska värnas. De lokala parkplanerna ska ha höjd ambitionsnivå. Just nu pågår arbetet med ett nytt parkprogram och det är viktigt att ta stor hänsyn till medborgarnas synpunkter i processen. Uppföljningen av kvaliteten i stadsmiljön ska förbättras, medborgarundersökningen ska kompletteras med fackmässig bedömning.

Flera olika nämnder är involverade i stadsmiljöfrågorna, vilket gör det svårt för medborgarna att få insyn och påverka. Stadsdelsnämnderna bör därför få ett samordnande områdesansvar för stadsmiljön. För medborgarna är det viktiga inte vem som ansvarar för trädplantering, blommor eller belysning, utan att det som felar eller fattas rättas till.

Alla stadens lekparker ska inventeras, rustas upp, moderniseras samt tillgänglighetsanpassas vid behov. Barns synpunkter ska tas tillvara i arbetet. Lekparkerna ska aldrig ersätta förskolegårdar men kan vara ett bra komplement och ett utflyktsmål.

Enligt medborgarundersökningen har andelen som tycker att Stockholm på det hela taget är en trygg stad att bo och leva i minskat från 76 till 72 % 2010-2012. Nedskräpningen minskas genom utökad information och bättre barmarksrenhållning. Regelbundna trygghetsvandringar ska organiseras och belysning i mörka stråk åtgärdas. Gröna jobb skapas genom att tillsynspersoner anställs för större grönområden. Stadsdelsnämnderna är viktiga remissinstanser i arbetet med att bygga bostäder. Invånarnas synpunkter ska tas tillvara i områdesplanering och omvänd planprocess i samverkan med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden. Stadens föreningstavlur ska fräschas upp och kompletteras.

Vänsterpartiet vill återföra delar av ansvaret för barmarksrenhållning och snöröjning till stadsdelsnämnderna, så att samordning med parkskötseln underlättas. Stadsdelsnämnderna ska bidra i arbetet med att uppmuntra fastighetsnära insamling genom rådgivning och information, i samverkan med trafik – och renhållningsnämnden. Försök med insamling av matavfall ska genomföras i allmännyttans flerfamiljshus i samband med att en ny sopsorteringsanläggning ”typ Eskilstunamodellen” tas fram.

Vi är kritiska till det nya resursfördelningssystemet som startar 2013. Systemet är fortfarande trubbigt. I remissvaren framkommer kloka synpunkter som bör utredas och inarbetas i det nya systemet bland annat hänsyn till antalet besökare i de olika parkerna/områdena, socioekonomiska aspekter, antalet strandbad i områdena, Nackareservatet osv. Det är bra att majoriteten i 2013 års budget tillskjuter 30 mnkr, vilket i viss mån återställer tidigare besparingar. Vi skjuter till ytterligare 3 mnkr. En stor kostnad som har en tendens att skena iväg är entreprenadverksamheten för drift och underhåll. Procentsatsen för uppräknig av ”pengen” till entreprenadverksamheten för skötseln av våra grönområden bör ses över för att eventuellt höjas.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 2 mnkr för att starta med områdesplanering
- Ytterligare 3 mnkr för bättre skötsel av grönområden utöver 30,6 mnkr
- Vinster av generella effektiviseringar 1,5 mnkr kvar istället för besparingar
- 10 mnkr för upprustning parker och grönområden (investeringar)

Aktiviteter - ett urval

- Ta fram gröna nämndindikatorer som mäter kvalitet och tillgänglighet
- Områdesplanering med omvänd planprocess införs 2013
- Anställa tillsynspersoner som har tillsyn över grönområden, klotter, städning
- Kartlägga och åtgärda otrygga offentliga platser
- Samverka med stadsbyggnadskontoret om alla planfrågor

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Antal stadsdelsnämnder som arbetat med områdesplanering och omvänd planprocess
Andel medborgare som är nöjda med skötsel av grönområden och städning

Antal stadsdelsnämnder som har inventerat lekparkar respektive åtgärdat felen
 Antal stadsdelsnämnder som har fräschat upp och utökat anslagstavlorna

Flyktingmottagande

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Flyktingar som får fristad i Stockholm ska känna sig trygga
- Barn och unga i flyktingfamiljer har rätt att leva som andra

Flyktingar som får fristad i Stockholm ska känna sig trygga

Stockholm ska vara en solidarisk stad. Vi har en internationell befolkning och flyktingar och invandrare bidrar till ett spännande land. Däremot måste mer göras så att flyktingar som får en fristad i Sverige får ett bra mottagande, i synnerhet ensamkommande flyktingbarn. Inför 2013 när antalet familjeåterföreningar beräknas öka måste staden stärka beredskapen. Det är inte förenligt med FN:s konvention om barnets rättigheter att barn är hemlösa eller bor otryggt. Staden måste ta ett samlat grepp och i samverkan med bostadsbolagen ta fram trygga bostäder för flyktingfamiljerna.

När staten nu har övertagit ansvaret för introduktionen har staden kvar ansvar för svenska för invandrare och samhällsinformation. Hur samhällsinformationen har fungerat måste utvärderas. Det är viktigt att nyanlända flyktingar och invandrare, anhöriga och arbetskraftsinvandrare får en bra samhällsorientering. Ett barnperspektiv ska alltid finnas. Staden ska ge god praktisk och social hjälp för att flyktingarna snabbt ska komma in i samhället, att de vuxna ska få jobb och att barnen ska få en bra skolgång.

Flyktingar som har nedsatt arbetsförmåga ska få det stöd i övrigt som de behöver. Staden ska uttala att polisanmälan inte får göras av papperslösa eller avvisningshotade icke-EU medborgare. Enligt lagen finns ingen skyldighet att anmäla vare sig till Migrationsverket eller till polisen. En policy tas fram för detta. Kvinnor som lever i våldsutsatta relationer ska kunna få placering på våra skyddade boenden.

Barn och unga i flyktingfamiljer har rätt att leva som andra

Barn ska ha individuella handlingsplaner och en meningsfull introduktion. För små barn är det viktigt att gå i förskolan för att rustas i svenska språket. För skolbarn gäller en bra skolgång, stimulerande fritid och att få kamrater. Skolbarn som på grund av familjernas otrygga boende tvingas byta skola eller resa långt måste uppmärksammas, så att de får det stöd de behöver i skolan. Ensamkommande flyktingbarn ska få gott stöd. En del barnfamiljer bor i genomgångsbostäder, flyttar runt eller bor på hotell. Föräldrar kan lida av trauman. Elever som har en sådan familjesituation kan ha svårt att koncentrera sig på skolan. Deras skolgång måste uppmärksammas. Uppsökande verksamhet bör finnas så att barn till avvisningshotade får gå i förskola och skola.

Aktiviteter - ett urval

- Upprätta individuella introduktionsplaner för barn, ungdomar och vuxna

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Andel barnfamiljer som har fast bostad

Antal barn till avvisningshotade/ gömda som får gå i förskola och skola

Ekonomiskt bistånd

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Kvinnor och män ska få ekonomiskt bistånd utifrån en helhetssyn och anpassat efter förutsättningar och möjligheter på arbetsmarknaden
- Brukarnas självständighet, inflytande och delaktighet ska stärkas
- Alla som behöver socialtjänstens insatser ska snabbt få hjälp och stöd

Ekonomisk och social trygghet för barn och vuxna

Vi står för en solidarisk socialpolitik som ger rätt till skälig levnadsnivå för människor som måste söka ekonomiskt bistånd. SL-kortet ska därför återföras i normen enligt regler som gällde 2002-2006. Det är självklart att kostnader för Internet ingår i normen för barn och vuxna, eftersom staden inför e-tjänster för arbetsmarknad, försörjningsstöd m.m. Dator ska ingå i normen för barnfamiljer.

Vi arbetar mot brister i samhället som tvingar människor att söka ekonomiskt bistånd, bo otryggt i andrahand eller flytta för att få jobb. Ju fler levnadsomkostnader som ingår i normen ju mindre måste man ”vända ut och in” på sig för att bevisa behov för vanliga utgifter. Behoven hos de som har långvarigt bistånd ska särskilt uppmärksammas, till exempel tandvård. Nivån för godtagbar hyra behöver höjas, eftersom nya lägenheter kostar mer än vad som godtas idag. Stadens riktlinjer måste moderniseras och anpassas till de förhållanden som präglar en storstad, som värnar barn och utsatta människor och utformas så att de motverkar och inte befäster segregationen.

Tillgången på arbete avgör om människor kan försörja sig. Vänsterpartiets aktiva arbetsmarknadspolitik i staden och nationellt minskar behovet av försörjningsstöd. Strukturella orsaker styr behovet av bistånd, men det behövs även individuellt utformat stöd. Barnfamiljer, unga ensamstående föräldrar och personer med ohälsa kan behöva extra insatser. Väntetid för budget- och skuldrådgivning ska vara högst en månad, för barnfamiljer en vecka. Ungdomar, hemlösa och de som får försökslägenhet kan ha särskilda behov, liksom de som har hyresskulder. Har man försörjningsstöd mer än tillfälligt ska man få en personlig handlingsplan som följs upp regelbundet.

Resurser för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder ska som under vår tidigare mandatperiod fördelas i ett eget anslag.

Förslaget till ändrat resursfördelningssystem har fått kritik i remissomgången. Bland annat efterlyses att systemet bör ta hänsyn till att i vissa stadsdelsområden saknar uppåt hälften av hushållen förstahandskontrakt och att ändringen av inkomstklasserna kan bli missvisande i områden med många stora hushåll. Det föreslås att attraktivitetsvariabeln förtydligas när det sociala nätverket kan träda in vid ekonomisk kris och att markvärdet för allmännyttiga bostäder som säljs ska fortsätta att räknas som kommunala fem år efter försäljning för att motverka felaktig bedömning av det sociala nätverket. Utfallet måste noga följas och de invändningar som framförts utredas vidare.

Barnperspektiv

Barns situation ska alltid uppmärksammas. Innan beslut fattas ska konsekvenser för varje barn alltid övervägas och dokumenteras. Metoder för att förebygga negativa effekter av långvarigt försörjningsstöd för barn ska uppmuntras. Det ska finnas tillräckligt med resurser för att socialtjänsten ska kunna tillämpa ett barnperspektiv. Socialtjänsten ska i samverkan med bostadsbolagen se till att inga barnfamiljer vräks av ekonomiska skäl. Inga barn ska utsättas för att elen stängs av i hemmet. Det är bra att majoriteten backat och att föräldrar får ledigt tre veckor på sommaren från jobbtorg för

att vara med sina barn. Däremot menar vi att det inte räcker. Barn till föräldrar med försörjningsstöd ska ha samma rätt till ledighet med sina föräldrar som andra barn.

Staden ska satsa på generella insatser för att minska utsattheten för barn i familjer med svag ekonomi. Det handlar om SL-kort till alla gymnasieungdomar även på fritid, ge alla barn tillgång till datorer i skolan, öka antalet kostnadsfria kultur- och fritidsaktiviteter och se till att skolorna bara har avgiftsfria aktiviteter på idrottsdagar etc..

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 7,8 mnkr så att dator (utöver bredband) ingår i normen för barnfamiljer
- 5 mnkr kortare väntetider budget- och skuldrådgivning
- 50 mnkr till att återinföra SL-kort i normen samt bredband för vuxna

Aktiviteter - ett urval

- Samverkan och metodutveckling i arbetet med hyresskulder och vräkningar
- Kartlägga behovet av socialt, praktiskt och ekonomiskt stöd till ensamstående mammor med försörjningsstöd och föreslå nya insatser
- Följa upp andelen personer som tvingas söka ekonomiskt bistånd på grund av att de inte längre kan få ersättning från försäkringskassan
- Utredda om det finns grupper som behöver information, bistånd och samverkan med vårdcentralen för att få nödvändig vård och rehabilitering
- Utveckla metoder som ökar brukarnas nöjdhet med bemötande

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Minskning av väntetid för besök vid ansökan om försörjningsstöd till högst 2 veckor
 Väntetid till skuld- och budgetrådgivare för familjer respektive ensamstående
 Andel vräkningar i förhållande till anmälningar om hyresskulder
 Antal barnfamiljer som vräks från sin bostad
 Antal barn som lever i familjer som har försörjningsstöd
 Andel kvinnor och män som har ett långvarigt behov av försörjningsstöd

Arbetsmarknadsåtgärder

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Kvinnor och män ska erbjudas insatser och utbildning utifrån en helhetssyn och anpassat efter förutsättningar och möjligheter på arbetsmarknaden
- Alla flickor och pojkar som söker ska kunna få ett sommarjobb
- Brukarnas självständighet, inflytande och delaktighet ska stärkas

Lokala arbetsmarknadsinsatser

Stadsdelsnämnderna har utvecklat en hel del egna arbetsmarknadsinsatser, trots att de i stort sett skulle läggas ner när 91 mnkr överfördes till jobbtorgen. För närvarande pågår en översyn av samverkan mellan stadsdelsnämnderna och jobbtorgen. Om stadsdelsnämnderna ska ha ansvaret för arbetsförberedande och arbetstränande insatser måste resurser tillföras, eftersom det ofta behövs omfattande motivationsarbete.

Förberedande arbetsträning

Arbetsträning ska erbjudas de som står mycket långt från arbetsmarknaden, som förberedelse till praktik och andra insatser. Offentligt skyddat arbete är en åtgärd som kan erbjudas de som har fått tillbaka arbetsförmåga efter exempelvis en rehabilitering men

ännu inte kan få ett arbete på öppna arbetsmarknaden. Alla som har försörjningsstöd och söker arbete eller går på arbetsträning ska få SL-kort.

Sociala kooperativ

Sociala kooperativ är bra alternativ för människor som står långt ifrån arbetsmarknaden, exempelvis hemlösa, psykiskt funktionsnedsatta och personer som rehabiliteras efter missbruk. Målet är att minst fem kooperativ startas under året. Fem stadsdelsnämnder får ansvaret att samordna kooperativen i samverkan med brukarorganisationer. Kooperativen är en resurs för hela staden. De som efter en tid i ett socialt kooperativ har kommit närmare arbetsmarknaden kan exempelvis anvisas OSA-arbete.

Sommarjobb

Vi vill att alla unga som söker sommarjobb ska få det. Fler sommarjobb måste därför tas fram och det ska också finnas möjligheter till längre perioder än idag.

Satsningar 2013 utöver borgarna budget

- 35 mnkr ytterligare så att alla ungdomar som söker kan få sommarjobb
- 20 mnkr för att starta sociala kooperativ i minst fem stadsdelsnämnder
- 1,9 mnkr i generell effektivisering och E-tjänster kvar i verksamheten istället för besparingar

Aktiviteter - ett urval

- Bygga upp sociala kooperativ i samverkan med brukarorganisationer
- Nya former av arbetsträning ska utvecklas för att tillgodose behoven hos unga vuxna och kvinnor och män med funktionsnedsättningar
- OSA-anställning ska erbjudas kvinnor och män som behöver en sådan anställning
- Utöka antalet sommarjobb för ungdomar i samverkan med lokala företag

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Antal som får arbete genom sociala kooperativ

Antal som får en OSA-anställning (offentligt skyddad anställning)

Antal och andel unga som får sommarjobb

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

3. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för Stadsdelsnämnderna godkänns.

FACKNÄMNDERNA

Arbetsmarknadsnämnden

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Kvinnor och män ska erbjudas insatser och utbildning utifrån en helhetssyn och anpassat efter förutsättningar och möjligheter på arbetsmarknaden.
- Alla unga ska få arbete, praktik som leder till arbete eller utbildning inom en månad.
- Komvux och SFI ska ge förutsättningar för att alla elever ska få godkända betyg i vuxenundervisning respektive ska klara nationella provet i svenska.

Rätten till arbete

Arbete är en grundläggande mänsklig rättighet. Men idag breder otryggheten ut sig bland Stockholms arbetslösa. Arbetslösheten är klassorienterad även om också medelklassens unga drabbas hårt. Vi riskerar att få en generation som aldrig kom in på arbetsmarknaden. Att bli arbetslös idag innebär för många att även bli fattig. Endast en tredjedel av de arbetslösa har A-kassa idag. Alliansregeringen har gjort fler arbetslösa beroende av försörjningsstödet istället för att ha tryggheten i en socialförsäkring.

Antalet arbetslösa i Stockholms stad uppgick i augusti 2012 till 20 595 personer som omgående kunde ta ett arbete. Antalet långtidsarbetslösa uppgick i augusti 2012 till 6 081 personer. När de borgerliga partierna tog över styret i Stockholm 2006 var totalt 17 192 arbetslösa anmälda vid arbetsförmedlingen, varav 4 876 långtidsarbetslösa.

Arbetslösheten slår särskilt hårt mot ungdomar, utlandsfödda och stockholmare med låg utbildning. Många kvinnor står dessutom helt utanför arbetskraften, trots att de har varit länge i Sverige. För att öka kvinnors möjligheter att få arbete krävs riktade insatser samt extra resurser till komvux och kvalitetssatsningar på SFI.

Att arbetslösheten är klassrelaterad framgår tydligt när vi jämför Rinkeby-Kista och Östermalm. I Rinkeby-Kista var i augusti 6,5 procent (16-64 år) respektive 3,9 procent (16-24 år) arbetslösa, medan motsvarande på Östermalm var 1,9 procent (16-64 år) och 1,0 procent (16-24 år). 29,5 % av de arbetslösa är långtidsarbetslösa. De senaste åren har andelen arbetslösa med A-kassa minskat. Arbetslösheten följer samma kurvor som försörjningsstödet, vilket bekräftar att vi är en segregerad stad. Arbetslösheten bland utlandsfödda har knappt minskat alls sedan förra lågkonjunkturen. Det är framförallt de svenskfödda som har fått en något minskad arbetslöshet.

Vi vill göra långsiktiga förändringar. Ingen ska vara långtidsarbetslös. Våra förslag är generella men gynnar människor i förorter där arbetslösheten är högst och utbildningsnivån lägst. Vår politik ger flera hållbara jobb i kommunen och i företag, vilket är viktigt för att minska arbetslösheten. I länet ger vänsterpartiets förslag i riksdagen 23 670 nya jobb och 14 501 nya utbildningsplatser. Nationellt läggs ett treårigt generationsväxlingsprogram fram med lärlingsanställningar, traineeanställningar, utbildningsvikariat och företagsvikariat.

I staden ska vissa nya anställningar vara traineeanställningar för unga arbetslösa och personer med funktionsnedsättningar. Arbetslösa ska få den utbildning som krävs för jobben. Det behövs mer motiverande arbetssätt och bättre studiefinansiering och fokus på hela livssituationen för att främja långtidsarbetslösas möjligheter till arbete. Kompetens hos våra anställda ska tas tillvara genom mer verksamhet i egen regi. Upphandling av arbetsmarknadsinsatser ska göras så att god kvalitet alltid garanteras.

Hjälp till hållbara arbeten

Arbetsmarknadsverksamheten ska arbeta mot den arbetsmarknadspolitiska segregationen. Enstaka frånvaro etc. ska inte göra att försörjningsstödet dras in. En seriös planering med studier som leder till arbete ska inte avbrytas för ströjobb. Arbetsmarknadsverksamheten ska hjälpa människor till varaktigt arbete och inte vara ett kontrollinstrument som rycker undan människors ekonomiska trygghet. Handlingsplaner och insatser ska diskuteras i samverkan med den enskilde. Insatser ska vara individuellt utformade utifrån vad som krävs för att få en chans till ett hållbart jobb. SL-kort ska ingå i normen och vid behov ska arbetskläder beviljas från försörjningsstödet.

Visstidsanställningar på 12 månader

Staden står inför ett generationsskifte. Vi ska därför ta vara på den stora resursen bland våra arbetslösa som inte vill annat än arbeta. Praktik med 12 månaders visstidsanställning i äldreomsorgen enligt en modell som arbetats fram ska införas och resurser avsätts i budget. Fler som går på jobbtorg ska få visstidsanställning i staden upp till 12 månader, istället för sex månader. Ett år ger mer arbetslivserfarenhet och ökar möjligheterna på arbetsmarknaden. Det ger rätt till A-kassa och tillgång till arbetsförmedlingens insatser. Längre anställningar ger större chans att bli fast anställd. Möjligheten att arbeta kvar deltid i kombination med studier inom yrkesområdet bör finnas.

Möjligheter skapas också för att få in en fot i arbetslivet genom de utbildningsvikariat som vänsterpartiet i riksdagen föreslår inom äldre- och handikappomsorgen, psykiatrin och insatser för personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Idag innebär arbetslöshet en mycket sämre ekonomi. De som inte är med i A-kassan får leva på försörjningsstöd. För de som får en sexmånadersanställning i staden som inte leder till fortsatt arbete återstår idag bara försörjningsstöd.

Praktikplatser som leder till arbete

Arbetsgivare ska inte få gratis arbetskraft genom praktikanter utan ska förbinda sig att ge 12-månaders visstidsanställning om inte vägande skäl talar emot. Alla nämnder och styrelser ska ta fram praktikplatser som är individuellt utformade och kompetenshöjande för individen. Enheter som tar emot praktikanter bör få en mindre ersättning som kan gå till kompetensutveckling eller annat som enheten bestämmer. Nämnderna och styrelserna ska också erbjuda praktikplatser för personer med funktionsnedsättningar.

Rätten till arbete gäller även funktionsnedsatta

Arbetsmarknadsinsatserna ska utvecklas för funktionsnedsatta som har mycket svårt att komma in på arbetsmarknaden. Open Eyes har lyckats bra att få fram praktikplatser som kan leda till anställning. Projekt ALFA, den alternativa förmedlingen av sysselsättning, studier, praktik och arbete för personer med psykisk funktionsnedsättning har lett till att flera har fått biståndsbedömd sysselsättning. Få har dock gått vidare till studier och lönearbete, vilket staden måste lägga ökat fokus på. En del av nya jobb som skapas i staden ska vara traineeanställningar för funktionsnedsatta. Det behövs också en allmänt sett ökad tillgänglighet, bättre kunskaper om funktionsnedsättningar, intensifierad information och framförallt ändrade attityder.

Rådgivning för att starta kooperativ och småföretag ska utvecklas i samverkan med arbetsförmedlingen och Coompanion, med fokus på Järva och Söderort. Bostadsbolagen ska inventera möjligheterna att hyra ut billiga lokaler.

Ett livslångt lärande ger alla chanser

Staden måste se utbildning som en social investering. All forskning pekar på att utbildning är centralt för att få fäste på arbetsmarknaden. Det är inte tillräckligt att matcha långtidsarbetslösa mot eventuella jobb, vi måste se till att de arbetslösa har kompetens för de lediga jobben som finns och öka antalet hållbara arbeten. Vi måste därför satsa aktivt på att nå grupper som behöver kompetensutveckling för att hävda sig på arbetsmarknaden. I de analyser som Sweco har gjort är kort biståndstid en tung enskild faktor för att få jobb. Med gymnasieutbildning blir det kortare biståndstid. Stockholm bör därför se över vilka vägar som vi erbjuder dem som saknar grundutbildning. Längre utbildningar som leder till arbete ska prioriteras före kortkurser.

I grunden måste ungdomsskolan reformeras för att alla skolor ska ha jämlika och höga kunskapsresultat. Utbildning är en klassfråga som starkt bidrar till att arbetslöshet blir en klassmarkör. Att misslyckas i skolan försämrar självförtroende och psykisk hälsa och leder i många fall till arbetslöshet. Staden och staten måste kompensera detta för vuxna arbetslösa. De möjligheter till kompensation som finns idag inom jobbtorg och som tillåts enligt riktlinjer för ekonomiskt bistånd är dock otillräckliga.

Grundvux och komvux för lågutbildade på jobbtorgen

Lågutbildade personer som står långt från arbetsmarknaden och har kommunala arbetsmarknadsinsatser måste kunna bättra på sin grundläggande kompetens för att ha en chans att få arbete. För att rusta människor i långtidsarbetslöshet och öka antalet stockholmare med gymnasiekompetens krävs en satsning på kommunal vuxenutbildning på både grundskole- och gymnasienivå. Utbildning kostar på kort sikt, men på lång sikt är det helt nödvändigt. Att investera i kunskap är grunden i ett modernt samhälle. Att 40 % av de inskrivna på jobbtorgen bara har förgymnasial utbildning eller lägre visar att jobbtorgens kortkurser inte motsvarar behoven. Att utan utbildning tvingas till en rundgång mellan praktikjobb, för korta tillsvidareanställningar och jobbtorg skapar inga hållbara arbeten. Att 30 % av de inskrivna 2010 varit inskrivna i mer än i ett år är talande och visar att det behövs en ordentlig analys av vad som är ”nycklar” för att varje individ ska få arbete.

Rätt till basstudier med försörjningsstöd

Så länge staten inte tar sitt ansvar ska staden ge förutsättning för studier för lågutbildade vuxna som går på jobbtorg genom att motivera till basstudier med behållet försörjningsstöd. Självfallet ska aldrig någon tvingas in i studier, men alla bör få träffa studie- och yrkesvägledare. Efter bedömning på jobbtorg ska arbetslösa kunna läsa in grundskolan och viss gymnasieutbildning (svenska, engelska och matematik) efter individuell bedömning. Med vänsterpartiets budgetförslag i riksdagen skulle möjligheter istället finnas till gymnasiestudier inom vuxenutbildningen med förmånlig studiefinansiering i form av aktivitetsstöd eller studiemedel med högre bidragsdel. I väntan på statlig finansiering ska staden omarbeta riktlinjerna för försörjningsstöd så att inskrivna på jobbtorg utan relevant utbildning kan läsa in nödvändig kompetens enligt vårt förslag. Personer med funktionsnedsättningar ska ha samma möjlighet att studera som andra. Dövtolk och tekniska hjälpmedel är en självklarhet.

Höj kvaliteten på komvux

Kvaliteten på den kommunala vuxenutbildningen inklusive grundvux och sårvux har försämrats år efter år enligt revisionsrapporten 2011. Den politiska styrningen är för svag. Inom grundläggande vuxenutbildning når bara 67 procent nivån godkänt, vilket är en försämring med 5 procent från året innan. Det fattas en systematisk uppföljning av elever som går på komvux. Trots tydliga krav på 100 procent behöriga lärare är bara 70 procent behöriga inom Stockholms komvux. I avtal med de privata aktörerna står behöriga lärare med som en viktig punkt. Att inte stadens verksamheter eller privata aktörer har relevant utbildning för sina lärare är direkt kontraproduktivt.

Utbildning är en av hörnstenarna för att få ned arbetslösheten. Just därför är det viktigt att satsa på utbildning som specifikt vänder sig till lågutbildade och utveckla studiemiljöer och pedagogik som fungerar i olika målgrupper. Utbildning inom områden där det råder arbetskraftsbrist eller väntas uppstå brist ska erbjudas i samverkan med komvux och arbetsförmedlingen. Staden har ett intresse av att människor utbildas inom till exempel äldreomsorgen och förskolan. Många som är inskrivna på jobbtorg skulle genom utbildning kombinerat med arbete kunna kvalificera sig för fast arbete inom hemtjänst som idag har svårt att rekrytera kvalificerad arbetskraft.

Även människor som valt fel utbildning måste få möjlighet att komplettera sin utbildning för att få ett arbete. Det behövs en genomlysning av komvux för att se till att verksamheten svarar mot behoven. Uppföljningen och utvärderingen av de privata aktörernas resultat i vuxenutbildningen brister så mycket att det borde göras omedelbara strikta genomgångar av skolornas verksamhet. Med alla de utförare som har upphandlats för att sköta utbildning för de som mest behöver det har staden med öppna ögon lämnat ifrån sig överblicken och verktygen för långsiktighet och samlad analys.

Staden ska ha en ”infrastruktur” för vuxenutbildning utan vinstintressen där grunden är kommunala skolor och folkrörelseregi. Det är samhällets och elevernas behov som ska styra vuxenutbildningen. Privata utförare ska finnas endast när verksamheten bedrivs bättre i denna form. För att säkerställa en god och kvalitativ utbildning krävs en kontinuerlig kvalitetssäkring såväl av offentligt som privat drivna skolor.

Svenska för invandrare

Svenska för invandrare (SFI) är ett av våra främsta verktyg för integration. Utbildningen ska inte splittras upp på en mängd aktörer som idag. SFI har hamnat i kläm i den borgerliga iveren att upphandla allt som går. Vi vill ha en effektivare svenskundervisning. Istället för bonus till högpresteraende vill vi att de som har det svårast att studera ska få bättre förutsättningar. Det ska inte vara väntetid för att få läsa svenska. SFI ska ge möjlighet till både deltids- och heltidsstudier, möjlighet att kombinera studier med yrkespraktik samt att kunna validera kompetens.

Kvaliteten på undervisningen ska förbättras och i högre grad anpassas till varje persons behov och förutsättningar. Lärarnas villkor ska förbättras. Grupperna ska bli mindre och undervisningen mer sammanhållen. Målet ska vara att alla som lämnar SFI ska klara nationella målet i svenska. Staden bör ta vara på människor med invandrarbakgrund som resurser inom SFI. Då kan vissa moment i undervisningen förklaras på hemspråket. Det ska vara möjligt att fortsätta på SFI även om man fått heltidsarbete.

Ingen ung människa ska vara långtidsarbetslös

Det behövs mer riktade insatser och uppsökande verksamhet för arbetslösa ungdomar och unga vuxna. Samverkan med arbetsförmedlingen ska syfta till att de unga antingen studerar, praktiserar eller arbetar. Ungdomar ska få snabb kontakt med jobbtorget. De kommunala visstidsanställningarna för långtidsarbetslösa ungdomar ska utökas till 12 månader för att öka chansen till fortsatt jobb och för att kunna få A-kassa. Genom vänsterpartiets förslag i riksdagen om generationsväxling ges statsbidrag för halva lönekostnaden till anställda över 60 år som är handledare för nyanställda.

Sök upp drop-outs inom 14 dagar

Varje hösttermin är det cirka 2000 unga stockholmare i åldern 16–19 år som varken går till skolan eller börjar arbeta. I gruppen har funnits en betydlig andel elever med någon funktionsnedsättning. Omkring 1000 lyckas staden inte få kontakt med trots att de omfattas av det kommunala uppföljningsansvaret. Unga som hoppar av skolan ska sökas upp inom 14 dagar för att göra upp en individuell framtidsplan. Alla flickor och pojkar 16-19 år som omfattas av det kommunala uppföljningsansvaret ska få en planering för långsiktiga lösningar och komma i utbildning, arbete eller få andra adekvata insatser inom en månad. Unga med funktionsnedsättning ska få det stöd de har rätt till.

Alla unga ska kunna få en gymnasieutbildning

Att gå i gymnasiet är frivilligt. Men att så många genom en ojämlig skola lämnas åt sitt öde är inte rimligt. Det är stadens ansvar att ge varje ung människa maximala förutsättningar att klara sin utbildning. Vi har ett skolsystem som är segregande. Sta-

dens skolinspektion tecknar i 2011 års rapport bilden av en allmän kunskapssegrering som ökat det senaste decenniet. De unga som inte Stockholm lyckas leverera en utbildning till blir i stor utsträckning arbetslösa.

Vänsterpartiet i riksdagen föreslår rätt för unga upp till 25 år att läsa in gymnasieskolan och ett studiebidrag för unga arbetslösa på samma nivå som studiemedlet. I avvaktan på statliga insatser bör staden ge långtidsarbetslösa unga upp till 25 år möjlighet att efter prövning läsa in gymnasiekompetens med kompletterande försörjningsstöd.

I varje stadsdel finns unga i riskzonen. Socialtjänsten och gymnasieskolan ska fånga upp dem och bidra till hopp om en framtid utan kriminalitet och chans att läsa upp betyg. Attraktiva strukturerade heltidsprogram tas fram med mentorsstöd från yrkesverksamma, attraktiva fritidsaktiviteter, psykologiskt stöd, föräldrastöd samt utbildning och praktik inom yrken som leder till anställning.

Nationella minoriteter

Arbetsmarknadsnämnden har ett samordnande och uppföljande ansvar inom staden för arbetet med nationella minoriteter. Det är viktigt att noga följa upp att lagstiftningen följs och att de statsbidrag som staden får verkligen används fullt ut. Utifrån att Stockholm är förvaltningsområde för finska som minoritetsspråk är det viktigt att samråda med den finska minoriteten om vilka insatser som ska göras.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 25 mnkr till 12-månaders visstidsanställning för unga långtidsarbetslösa
- 7,2 mnkr till 12-månaders visstidsanställning med utbildning inom äldreomsorgen.
- 3 mnkr riktade insatser för arbetslösa med funktionsnedsättningar
- 15 mnkr ytterligare till förstärkt vuxenutbildning - fler platser och ökad kvalitet
- 6,6 mnkr höjd schablon SFI 3 % för att stärka kvaliteten och ha mindre grupper
- 7,8 mnkr i generell effektivisering och E-tjänster kvar i verksamheten istället för besparingar
- Kostnader för upphandlade kortkurser 135 mnkr omdisponeras till längre kurser som ger bättre möjlighet till arbete

Aktiviteter - ett urval

- Ungdomar som hoppar av skolan ska sökas upp inom 14 dagar
- Uppsökande verksamhet bland unga som inte gått ut gymnasieskolan
- Alla unga vuxna ska få praktik, studier eller arbete
- Utveckla insatser anpassade för personer med funktionsnedsättning
- Kompetens hos anställda ska tas tillvara genom ökad verksamhet i egen regi
- Brukarna ska ha inflytande genom brukarråd och brukarrevisioner.
- Fler kommunala anordnare av vuxenutbildning och SFI

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Antal 18-25 år som får visstidsanställning i staden efter praktik

Andel som får arbete inom en månad efter ett års visstidsanställning i staden

Andel funktionsnedsatta som får arbete/utbildning inom två månader efter insats

Antal som får kompetenshöjande individuellt utformade praktikplatser

Andel som får en anställning efter praktikplats

Andel som fullföljer Komvux och SFI

Genomsnittlig utbildningsnivå i staden ska på tre år höjas till minst gymnasienivå

Andel som klarar nationella målet i svenska efter SFI-utbildning

Antal platser i SFI som kombineras med yrkespraktik
Andel behöriga lärare i Komvux och SFI
Andel privat drivna skolor som inte tar ut vinst

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

4. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Arbetsmarknadsnämnden** godkänns.

Exploateringsnämnden

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Möjliggöra byggandet av minst 20 000 hyreslägenheter under mandatperioden. All ny bebyggelse ska vara miljöanpassad
- All ny bebyggelse är klimatanpassad med en högsta energiförbrukning av 45 kWh/m² och år
- Arbetet påbörjas med att renovera och klimatanpassa befintlig bebyggelse till en energiförbrukning av högst 90 kWh/m² och år
- Bygg staden inåt, förtäta på redan hårdgjord mark

Se även det övergripande avsnittet ”Vi bygger för alla Stockholmare”

Den täta funktionsintegrerade staden är den hållbara staden

Vänsterpartiet ger ökade medel till exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden. Vi satsar mer pengar än den borgerliga majoriteten på naturreservat, omvänd planprocess och tillgänglighet genom bland annat ökat antal handläggare. Den rika tillgången till vatten och grönska gör Stockholm unikt. Dessa attraktiva egenskaper ska behållas samtidigt som vi bygger för de unga i staden och för dem som söker sig till Stockholm. Det går att fortsätta att ”bygga inåt”, det vill säga att effektivt utnyttja gamla hamn- och industriområden, överdimensionerade parkeringsplatser och trafikleder och genom förtätning av stadsdelar.

En hållbar stadsplanering är avgörande för att minska privatbilismen till förmån för kollektivtrafik, cykel och gångtrafik. Därför ska ny bebyggelse planeras i kollektivtrafikhöga lägen. Genom att skapa en funktionsintegrerad stad kan det som människor behöver i sitt dagliga liv, matbutiker, förskolor, arbetsplatser och vårdcentraler, finnas nära. Vi är emot en ökad satsning på vägar och vill begränsa privatbilismen som leder till ökade utsläpp av klimatförändrande gaser. Satsningar på bilism ger också större underlag till externa stormarknader som konkurrerar ut lokala butiker. Detta syns särskilt i flera av stadens förorter som dräneras på affärer.

Vi motsätter oss majoritetens fastlåsning vid ett parkeringstal. Vid flera nya områden står garage och p-platser tomma eftersom p-talet inte sätts i relation till befintligt utbud av p-platser, tillgänglighet till kollektivtrafik etc. Ett högt parkeringstal höjer produktionskostnaderna och höjer hyrorna vid nyproduktion. Vid nybyggnation ska det framförallt satsas på goda förbindelser med en attraktiv, modern och bekväm kollektivtrafik och välskötta cykelbanor. Parkeringstalet måste spegla de lokala förutsättningarna och bör därför kunna variera mellan 0,1 till 0,6.

Verksamhetsmålet ” Den täta funktionsintegrerade staden är den hållbara staden” följs upp med bland annat följande indikatorer:

- Andel nämnder och styrelser som arbetar utifrån den täta staden
- Andel bostadsprojekt där hänsyn till kollektivtrafiktillgänglighet fått styra planeringen av parkeringsplatser och inte ett parkeringstal
- Andel förortscentrum som av de boende ses som levande och välfungerande

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 0,5 mnkr avsätts för ökat barnperspektiv i nämndens arbete
- 3 mnkr för energiomställning 0-utsläpp 2030, planering
- 40 mnkr till att färdigställa landskapsparken på Årstafältet (investering)

Aktiviteter - ett urval

- 20 000 nya hyreslägenheter under mandatperioden
- Markanvisning utifrån områdesplaneringar
- Krav på hyresrätt som upplåtelseform och pressade hyresnivåer vid markanvisningstävlingar
- Sänkta och flexibla parkeringstal (från 0,1 till 0,6)
- Stadsdelar med en hög andel bostäder i förhållande kontor för en levande och trygg stadsmiljö
- Hyresrätter och studentbostäder i Hagastaden
- Fler markanvisningar för studentbostäder till SSSB
- Gräva ner stadens högspänningsledning
- Inleda arbetet med Högdalen till ett frilufts- och rekreationsområde
- Flera pilotområden med plushus genomförs
- Programmet för Ekologiskt byggande ska vara bindande
- Stopp för nyetablering av externa köpcentrum
- Förbättra uppföljningen av stadens tillgänglighetskrav
- Färdigställa landskapsparken på Årstafältet

Indikatorer - ett urval

Antal markanvisade lägenheter

Andel färdigställda, hyresrätter, bostadsrätter och småhus

Andel färdigställda bostäder med en hyra på max 7000 kr

Andel bostäder eller lokaler som är miljöanpassade

Andel gruppboende och förskolor i nyproduktion

Antal överdäckningar av trafikleder

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

5. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 samt 2015 för **Exploateringsnämnden** godkänns.

Fastighetsnämnden

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Nämnden ska tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för stadens verksamheter och externa hyresgäster
- Nämnden ska vara en aktiv fastighetsförvaltare
- Bevara och utveckla fastighetsbeståndet och grönområden som staden äger i grannkommunerna

Se även det övergripande avsnittet ”Vi bygger för alla stockholmare”

Strategiskt ägande behövs för att skapa den stad som vi vill leva i. Vi behöver ett ägande för att stimulera det demokratiska deltagandet. Detta gör vi genom att ta fram möteslokaler inom varje stadsdel (eller geografiskt avstånd) och på så sätt ge mötesfriheten de grundförutsättningar som den behöver. Dessa lokaler ska vara tillgängliga och möjliga att ha samråd i.

Fastighetsnämnden bör även inventera de fastigheter man har för att försäkra sig om att de fastigheter som är ämnade för kultur också används på detta sätt. De kulturhistoriska fastigheter som staden förvaltar ska rustas upp och fyllas med innehåll som gör att en så bred allmänhet som möjligt kan disponera och besöka lokalerna.

Det fastighetsbestånd vi har ska energieffektiviseras och klimatanpassas enligt våra övergripande mål, stadens ambition bör vara att leda den utvecklingen. Genom vårt ägande ska vi möjliggöra för sport och fritidsverksamheter i Stockholm och investera i idrottsplaner, idrottshallar och de offentligt ägda inomhus- och utomhusbaderna.

Vi ska också behålla industrimark och köpa och bli aktiva fastighetsägare, om det behövs, för att stimulera fler arbetstillfällen där dessa är få. Dessutom ska fastighetskontoret verka för att stadens arbetsplatser flyttar utanför tullarna. Vänsterpartiet kräver stopp för all utförsäljning av mark utanför staden till dess att man utrett stadens strategiska intresse av ägandet. Att sälja av ideologiska anledningar är inte seriöst. Staden ska ha en plan med allt sitt ägande. Stadens fastigheter som hyrs ut till staden själv, till kulturliv eller föreningsliv ska styras av självkostnadsprinciper eller subventioner, inte marknadshyror.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 3 mnkr till energiomställning 0-utsläpp 2030, planering
- Vinster av generell effektivisering och minskad sjukfrånvaro 5,3 mnkr får vara kvar i verksamheten istället för att leda till besparingar
- 102 mnkr till simhall Skarpnäck, utökad skatebana i Högdalen (investering)
- 20 mnkr till multifunktionsanläggningar, konstgräs – projektering (investering)
- 20 mnkr Kulturcentra på Järvafältet (investering)
- 15 mnkr samlingslokaler, tillgänglighet, upprustning (investering)
- 10 mnkr till bibliotek, upprustning i förorter (investering)
- 1 mnkr för att utreda möjligheten att skapa möteslokaler för föreningsliv- och kulturliv i alla Stockholms stadsdelar
- 30 mnkr till den ursprungliga investeringsplanen för simhallarna

Aktiviteter – ett urval

- Under år 2013 ska alla ”enkelt avhjälpta hinder” åtgärdas för att uppnå tillgänglighet i nämndens fastigheter

- Utlokalisering av kommunala myndigheter till ytterstaden

Indikatorer – ett urval

Antal kvarvarande ”enkelt avhjälpna hinder”

Antal köpta fastigheter

Andel idrottsinvesteringar som riktas till pojkar respektive flickor

Andel kulturinvesteringar som riktas förorterna

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

6. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Fastighetsnämnden** godkänns.

Idrottsnämnden

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Garantera möjligheterna för att alla stockholmare oavsett kön, sexuell identitet, ålder, etnisk och social bakgrund ska kunna utöva idrott och motion utifrån egna önskemål och förutsättningar
- Staden ska förbättra förutsättningarna för att alla barn ska kunna praktisera någon spontanidrott året om
- Idrottsanläggningar ska utformas så att personer med olika funktionsnedsättningar kan delta både som aktiva idrottsutövare och som åskådare

Idrott för alla

Idrottsrörelsen med sina 3 miljoner utövare brukar med rätta kallas Sveriges största folkrörelse. Idrotten kan ge utövare, ledare och publik stora upplevelser. Den kan ge många en rikedom i sina liv och påverkar såväl unga som gamla, kvinnor som män.

Allas möjlighet att delta är ett av idrottsrörelsens mål. Det är ett högt ställt mål som kräver såväl lokala som nationella initiativ för att det ska kunna förverkligas. Det är viktigt att det finns platser för spontanidrott i hela staden. För Vänsterpartiet är det således en självklarhet att den personliga ekonomin inte ska vara ett hinder för att utöva idrott. Att barn och unga från arbetarklassen inte idrottar eller aktiva i idrottsrörelsen är ett stort misslyckande.

Idrottsrörelsen har ett mycket stort ansvar för de värderingar den står för. Det finns en tendens till ovilja eller oförmåga att se att det finns en heteronormativitet och att homo- och bisexuella riskerar att stötas bort. Vänsterpartiet vill genomföra en bred undersökning av hur idrottsrörelsens arbete inom staden bedrivs för att nå målet om allas delaktighet oavsett sexuell läggning. Kriterier ska fastställas utifrån ovanstående mål för att staden ska betala ut stöd till idrottsföreningar, och dessa ska följas upp kontinuerligt.

Det är viktigt att stadens idrottsanläggningar drivs så effektivt som möjligt. Att konkurrensutsätta driften är dock helt fel väg att gå. Staden ska bygga mer och anläggningarna ska kvarstå i kommunal drift. Fullständig sopsortering ska finnas i alla idrottshallar. I vårt förslag till budget avsätter vi därför investeringsmedel för att starta bygget av Skarpnäcks sim- och idrottshall samt till så kallade multifunktionsarenor. De motsvarar spontana idrottsytor men kan användas på ett bättre sätt och bör finnas i varje stadsdel. Dessutom hade vi önskat att skateboardparken i Högdalen i sin helhet skulle ha placerats i anslutning till Högdalstopparna enligt tidigare lokalt förankrad planering. När nu parken har byggts i Högdalstriangeln bör åtminstone alla planerade

discipliner anläggas. Vi avsätter resurser för att rusta upp longboardbanan vid Högdalstopparna och anlägga en streetbana och utbyggnad av poolområdet. Idrottsnämnden bör dessutom ta ett samlat grepp över området kring Högdalstopparna och verka för att planerna på ett rekreations- och friluftsområde blir verklighet.

Speedwayverksamheten i Gubbängen bedrivs idag på ett ohållbart sätt. Staden bör med förtur analysera det förslag till nybyggd inne-hall för många olika idrotter som Hammarby Speedway presenterade redan 2005. Om förslaget eller någon modifierad version bedöms rimligt bör en sådan hall byggas och verksamheten vid Gubbängen avvecklas.

Vi vill att man inför obligatorisk simundervisning och gratis simskola till barn och ungdom. Att vara simkunnig kan rädda liv och ofta anses det som självklart att kunna simma. Undersökningar visar att den tredje vanligaste dödsorsaken bland barn och ungdomar är drunkning. Ändå finns det barn och ungdomar i Stockholm som aldrig lär sig att simma. Undersökningar visar att simkunnigheten börjar bli en fråga om var man bor och om vilken samhällsklass man tillhör. Införande av personalneutrala kort till stadens simhallar men också gratis bad för barn och ungdomar motverkar denna tendens. Det är en självklarhet att den personliga ekonomin inte ska vara ett hinder för att besöka idrottsplatser och simhallar.

Folkhälsa en del av välfärden

Vår folkhälsopolitik bygger på det tidigare folkhälsoprogrammet *God hälsa på lika villkor juli 2006-2010*. Syftet är att skapa förutsättningar för god hälsa på lika villkor för boende och anställda i staden.

Med god hälsa menas inte i första hand att hoppa högt, springa snabbt och långt eller att lyfta tungt. Folkhälsa är mer än så. Vår hälsopolitiska strategi har i ett första skede fem mål, där arbetet för en jämlikare hälsa är grundläggande. En del av målen är:

- Ökad fysisk aktivitet
- Goda matvanor och säkra livsmedel
- Sunda och säkra miljöer och produkter

Ökad fysisk aktivitet

Fysisk aktivitet är kanske den enskilt viktigaste förutsättningen för folkhälsan. Staden måste skapa förutsättningar för en ökad fysisk aktivitet hos alla stockholmare. Detta ska främst uppnås genom insatser som stimulerar till:

- mer fysisk aktivitet i förskola, skola och i anslutning till arbetet
- mer fysisk aktivitet under fritiden
- att äldre, långtidssjukskrivna och funktionsnedsatta aktivt erbjuds möjligheter till motion eller träning på sina egna villkor.

Alla ska ha möjlighet till daglig fysisk aktivitet. Insatserna handlar därför om att nå inaktiva. Barn och ungdomar ska prioriteras genom stadsdelsnämnderna. I Stockholm är de klassmässiga skillnaderna vad avser idrott och motion stora. Lågutbildade med låga inkomster motionerar mindre än de med hög utbildning och höga löner, och fortfarande är det så att flickor rör sig mindre än pojkar.

Mer än åtta av tio ungdomar har åtminstone någon gång före 20 års ålder tillhört en idrottsförening. Trots att det totala stödet till idrotten i landet har ökat är det tydligt att kön, socioekonomi, etnicitet, familjeförhållanden, utbildning, geografi m.m. alltså inverkar på barns och ungdomars delaktighet i föreningsidrotten. Utvärderingen av idrottens betydelse för folkhälsan är otvetydig: idrott, motion och fysisk aktivitet har

tydliga positiva hälsoeffekter i form av minskad risk för framtida sjukdomar och ökad upplevelse av fysiskt/psykiskt välmående. Sambandet mellan fysisk aktivitet och hälsa gäller för båda könen och oavsett ålder. Detta medför att också människors förutsättningar för hälsa och välbefinnande är ojämnt fördelade i samhället.

Vänsterpartiet vill som enda parti ändra bidragssystemet i grunden. Bidragsnivåerna måste anpassas utifrån faktorer som ålder, kön, bostadsort m.m. och inte som idag bara utgå från antalet deltagare och sammankomster. Idag har bidraget en konstruktion som i praktiken gynnar lagidrotter före individuella idrotter och pojkars idrottande före flickors. Vidare gynnas idrotter med låga omkostnader och föreningar med stora intäkter från annat håll, eftersom bidraget inte heller tar hänsyn till sådana faktorer. Idrotten ska vara till för alla och den ska vara demokratisk. Införandet av en idrottsbonus är helt fel väg att gå för att öka barns och ungdomars motion och idrott. Kostnader får inte vara ett hinder för ungas idrottande.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 2,5 mnkr till kostnadsfria bad för barn och ungdomar
- 6 mnkr till höjda föreningsbidrag
- 1 mnkr för att nolltaxa för barn- och ungdom ska även gälla ”ickesäsong” på idrottsanläggningar
- Vinster av generella effektiviseringar och minskad sjukfrånvaro 8,1 mnkr får vara kvar i verksamheten istället för att leda till besparingar
- 102 mnkr till simhall Skarpnäck, utökad skatebana Högdalen (investering)
- 20 mnkr till multifunktionsanläggningar, konstgräs- projektering (investering)

Aktiviteter – ett urval

- I samverkan med fastighetsnämnden projektera för två fullstora hallar per år för att råda bot på bristen på idrottshallar.
- I samverkan med stadsledningskontoret planera och inleda arbetet för ett systematiskt folkhälsoarbete för staden
- Utarbeta ett förslag till nytt bidragssystem för idrottsföreningar
- Fastställa kriterier för hur idrottsföreningar inom staden bedriver sitt arbete för att nå målet om allas delaktighet oavsett sexuell läggning
- Införa personneutrala kort för bad

Indikatorer – ett urval

Antal simkunniga flickor och pojkar i årskurs 5

Andel flickor som utövar föreningsanknuten idrott

Antal färdigställda ytor för spontanidrott och motion

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

7. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Idrottsnämnden** godkänns.

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Staden ska ha ett starkt och självständigt kulturliv som arbetar för att nå nya grupper
- Staden ska förbättra förutsättningarna för kulturen att växa i förorterna
- Den kulturella segregationen ska minska
- Kulturutövarnas möjligheter att verka i staden ska förbättras

Mer rum för kultur

Kulturen är en omistlig del av ett demokratiskt samhälle

Kulturen är och måste vara en obunden kraft i samhället, en förändrande kraft som bidrar till människors medvetande om sig själva och omvärlden. Kultur är en grundbult i demokratin och ett uttryck för yttrandefriheten. Kulturen har fått en allt större betydelse för utvecklingen av samhället och regional planering.

Vänsterpartiet vill att Stockholm ska vara alla stockholmares kulturhuvudstad. Idag står vi mycket långt ifrån den visionen eftersom Stockholm är en kulturellt segregerad stad. Invånare i innerstaden får nästan fem gånger så mycket som en förortsbo av stadens kulturbudget, fast de som bor i förorterna är flertalet av stockholmarna. Nästan alla kulturinstitutioner finns i innerstaden och nästan allt stöd till det fria kulturlivet hamnar innanför tullarna. För att motverka den kulturella segregationen vill vi inom Stadsteatern satsa på en året-runtverksamhet för Parkteatern i förorterna.

Det krävs en målmedveten strategi och betydande resursförstärkningar till stadens ytterområden för att kulturen ska vara tillgänglig för alla stockholmare. Även om många stockholmare som bor i förorten besöker kulturverksamheter i innerstaden, är det också många som inte gör det. Särskilt gäller det barn, unga och äldre. Om tröskeln till kulturen ska vara låg och kulturen kunna bli angelägen för alla, krävs ett riktigt lokalt och interkulturellt utbud till för alla och till ett överkomligt pris.

Förutsättningar för ett demokratiskt kulturliv

Kulturpolitiken ska ge förutsättningar för ett demokratiskt kulturliv. Alla ska ha nära till bibliotek och kulturella aktiviteter kostnadsfritt eller till en låg kostnad. Fria entréer och sänkta avgifter i Kulturskolan ska ge fler möjlighet att delta i kulturlivet. Det fria kulturlivet och föreningslivet måste få stöd. Kulturarbetare och konstnärer ska ges möjlighet att verka inom sina yrken.

Vi vill återinföra fria entréavgifter på Stadsmuseet och Medeltidsmuseet. Fri entré är en mycket viktig kulturpolitisk reform. Möjligheten att nya besökare kommer till museerna är i hög grad knuten till tillgängligheten genom fri entré. På sikt vill vi även ha fri entré på Liljevalchs konsthall.

Kulturpolitikens uppgift är att skapa en infrastruktur som ger kulturens utövare möjlighet att skapa och deras verk möjlighet att möta en publik. Detta innebär att staden måste ha ett system för anslagsgivning som är kostnadssäkert, långsiktigt och förutsägbart. Staden ska även underlätta framväxt av nya former och verk, som inte har kommersiell framgång.

Det är av yttersta vikt att varken politiker eller tjänstemän styr innehållet i kulturutbudet. Kulturinstitutionerna ska inte underställas riktlinjer från staden om vilket budskap som ska framföras. Innehållet i det fria kulturlivet ska inte förhandsgranskas. Tyvärr finns från den borgerliga majoriteten stadsövergripande dekret och åligganden, som

kan inskränka yttrandefriheten. Den så kallade 0-toleransen för graffitimålning i alla dess former är också ett steg i denna riktning.

Lokaler för kultur

I infrastrukturen ingår stadens rum för kultur, till exempel samlingslokaler, scener, ateljéer och ungdomshus som bör vara tillgängliga till rimliga hyror. Där ingår också förmedlare och arrangörer som skapar de nödvändiga mötena mellan kulturen och publiken, till exempel stadsdelsförvaltningarnas kultursekreterare.

Systemet för hyressättning av stadens kulturlokaler måste ändras. Stadens ska inte leka affär med sig själv på bekostnad av småteatrar och konstnärsateljéer. Idag ökar behoven av kommunala anslag samtidigt som lokalhyran sätts efter marknadsmässiga principer. Det leder till onödig byråkrati, rundgång av pengar och ger en felaktig bild av anslagens storlek. Ett nytt hyressättningsystem ska prövas för kulturverksamhet i lokaler som staden äger. Hyran för de kulturverksamheter som får stöd av kultur nämnden bör bygga på kostnaden för drift och underhåll och beräknas enligt ett system som utarbetas av berörda nämnder. Stadsledningskontoret bör omedelbart tillsätta en utredning för att ta fram ett nytt hyressättningsystem.

Studieförbund och samlingslokaler är viktiga inslag i ett demokratiskt kulturliv och behöver rimliga villkor för att överleva och utvecklas. Stödet till lokalförvaltande organisationer behöver täcka både hyra och verksamhet. Många samlingslokaler behöver rustas upp för att bli attraktiva. Samtidigt måste villkoren garantera att föreningslivet får hyra lokaler till låga kostnader. Ett stöd till upprustning skapar arbetstillfällen. Förbättringar av lokalernas standard och tillgänglighet beaktas i investeringsbudgeten. Alla lokaler med fukt-/giftproblem samt enkelt avhjälpta hinder ska inventeras och åtgärdas. Fullständig sopsortering ska finnas i alla lokaler.

Vi satsa på ett kulturcentrum på Järvafältet. Det är viktigt att i ökad grad samverka med föreningslivet för att stimulera användning av samlingslokalerna. Det lokala föreningslivet ska stödjas och lika stor andel av resurserna ska gå till verksamhet som vänder sig till kvinnor/flickor som till män/pojkar. En modell för redovisning ur genusperspektiv tas fram som kan användas i staden.

Bibliotek

En mycket stor del av stockholmarna besöker biblioteken, som är en grundsten i ett demokratiskt samhälle. Vi vill att alla invånare ska ha tillgång till fullgoda bibliotek, som också ska ha resurser för språkcaféer, programverksamhet och andra kulturarrangemang. T-banebiblioteken ser vi som komplement för att öka tillgängligheten, men de bör inte ersätta stadsdelsbiblioteken. Utrymmet behöver ses över för de bibliotek som har fått mindre lokaler. Det är viktigt att biblioteken har generösa öppettider, på sikt vill vi att de har öppet varje dag. Biblioteken ska ha råd att köpa böcker och möjligheterna till ostörda studieplatser förbättras.

Upprustningen av huvudbiblioteket måste sättas igång, då lokalerna är nedslitna och inte anpassade för verksamheten. Denna nödvändiga upprustning har återigen skjutits upp av majoriteten. Ökade hyror på grund av privatiseringen av centrumanläggningarna måste kompenseras för att inte urholka kvaliteten i bibliotekens verksamhet. Många förortsbibliotek fungerar som den viktigaste samlingsplatsen i området. Vi vill göra en riktad satsning på dessa bibliotek, så att de kan dels rusta nedgångna lokaler, dels utveckla programverksamheten, särskilt för barn och unga. Vi vill öppna bibliotek i Akalla, där det nu nedlagda biblioteket var den enda kulturverksamheten.

Kulturinstitutioner

Kulturhuset bör ges förutsättningar att fungera som ett kulturellt aktivitetshus som är tillgängligt för alla. Kulturhuset ska vara öppet även måndagar och få utsträckt öppetid på kvällarna. Syn- och teckentolkade filmvisningar ska finnas i programutbudet. Majoritetens förslag till bolagisering och sammanslagning med Stadsteatern avvisas. Vi välkomnar samarbete men ser inget värde i centralisering och ökad byråkrati. Vi vill bredda verksamheten i Kulturhuset istället för en resurskrävande omorganisering.

Stadsmuseet är Stockholmlarnas eget museum och ska utvecklas till ett centrum för stadsmiljön och ett självklart forum för debatt. Museet ska vara remissinstans i plan- och byggfrågor och museets expertkunskap ska beaktas i högre grad i stadsbyggnads- och planärenden. Medeltidsmuseumet bör få större möjligheter att göra egna utställningar och ta emot alla skolklasser som söker sig dit. Fria entréavgifter ska återinföras på Stadsmuseet och Medeltidsmuseumet och på sikt även till Liljevalchs konsthall.

Stadsarkivet förvaltar material som är samhällets minne och en förutsättning för demokratin. Ett led i granskningen av makthavare är att göra arkiven tillgängliga genom att publicera material på CD- och DVD-skivor. Den digitala registreringen behöver intensifieras så att det digitala underskottet minimeras. Staden behöver öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att få anställning i arkivverksamhet.

Skapa ett kvinnohistoriskt museum

Vänsterpartiet vill satsa på ett kvinnohistoriskt centrum, som förutom museum också kan fungera som centrum för studier och programverksamhet om kvinnorörelsens historia i Sverige. Ett sådant museum kommer att dra till sig en stor publik, både nationellt och internationellt och bli en viktig attraktion för Stockholm. Placering och upplägg ska utredas av kulturförvaltningen i samarbete med kvinnoorganisationer och andra aktörer med fackkunskaper i kvinnohistoria. En eventuell samverkan med Stockholms stadsmuseum och landstinget kan också utredas. För utredningsarbetet avsätter vi i budgeten 1 mnkr. Investeringsmedel avsätts i kommande års budget.

Kravet att museerna ska spegla hela befolkningens liv har framförts i många år. DEA, föreningen för ett kvinnohistoriskt museum, har nyligen undersökt kvinnorepresentationen på länsmuseumerna och funnit att kvinnor är gravt underrepresenterade och barn mycket sällsynta i utställningarna. När kvinnor framställs är de oftast stereotyp skildrade som anonyma och passiva och förekommer i negativa situationer. Det är hög tid att det skapa ett museum som visar kvinnornas kamp i historien för sina rättigheter och att Stockholm bör bli först med ett sådant museum. Stockholms museer har en stark övervikt för manliga ämnen, som t.ex. armé, sjöfart, teknik, kungahistoria och det senaste tillskottet sprithistoria! Staden tänker nu satsa en betydande årlig summa på ett Nobelmuseum, som också har en mycket manlig dominans.

Det fria kulturlivet

Staden måste ta större ansvar för det fria kulturlivets överlevnad och tillväxt. Icke-kommersiella verksamheter måste få offentligt stöd. Den stängda Kilen i Kulturhuset bör öppnas som gemensam scen för fria kulturutövare. Det är mycket dålig kommunal ekonomi att låta en av Stockholms bästa och mest centralt placerade scener stå tom medan hyran betalas av fastighetsförvaltningen.

Nuvarande bonussystem för kulturbidrag ska läggas ner och pengarna överförs till den ordinarie bidragsgivningen enligt gällande kriterier. Fonden för innovativ kultur som drivs av konsulter läggs ner i nuvarande form och förvaltningen får i uppdrag att hitta andra former för att säkerställa stödet till nyskapande kultur. De resultat som fonden gett i arbetssätt och nya aktörer ska tas tillvara i det arbetet.

Verksamhetsstöden till det fria kulturlivet måste få en ordentlig ökning om det fria kulturlivet ska överleva i vår stad. Formerna för kulturstödet behöver ses över och delvis reformeras men det får inte utformas så att kulturlivets konstnärliga frihet minskas och verksamheten måste anpassas efter kortsiktiga krav. Det nya systemet innebär en förhandsgranskning av innehållet i kulturutbudet som skapat stor oro i det fria kulturlivet. Ännu mer fokus på kortsiktiga projekt kommer dessutom att skapa stora problem i verksamheter som behöver långsiktig planering och förutsägbarhet. Kulturstöden till bild- och formkonsten måste ökas. Främst bör ateljéstöden ökas och därtill bör staden se till att fler konstnärateljéer finns tillgängliga.

De tio miljoner kronor som staden ger som kulturstöd till Nobelmuseet bör omfördelas till ordinarie kulturstöd. Nobelmuseet bör finansieras på annat sätt, genom bidrag från staten.

Kulturarbetare

Fler än hälften av landets kulturarbetare bor i Stockholm. De är den grupp yrkesutövare som har högst utbildning och lägst inkomst. Staden bör initiera arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som att engagera konstnärer i skolan och äldreomsorgen och ordna fler utsmyckningsprojekt. Arbetsmarknadsmedel bör sökas och även bidrag från EU:s strukturfonder. Intresset för kompetensutveckling av de professionellt yrkesverksamma är också stort. Stadens kulturbudget de senaste åren har inneburit minskade anslag, neddragningar och uppsägningar. De statliga insatserna för att straffa ut kulturarbetarna från A-kassan har slagit hårt. Antalet arbetslösa har ökat kraftigt under den borgerliga regeringen. Statistiken visar att det är kvinnorna som drabbas värst.

Skapa en filmpolitik

Stockholmarna tycker om att gå på bio. Tyvärr finns få biografier i förorterna, vilket begränsar tillgängligheten. Samtidigt råder ett monopol i branschen, vilket vi vill motverka genom en kommunal biograf och genom att ge Folkets Bio respektive Folkets Hus och Parker hjälp att utveckla sin biografverksamhet. Möjligheterna för digitala visningar i förorterna ska stödjas. Detta blir ett ökat stöd till visning av film, konserter och teater av hög klass i förorterna. Visningar av film som inte visas på kommersiella biografier bör premieras. Stadens dialog med Filminstitutet ska fortsätta om möjligheten att producera och visa kvalitetsfilm i Stockholm. Nu när staden blivit medlem i Filmpool Stockholm-Mälardalen bör vi ge ett ekonomiskt stöd. Sedan Klarabiografen i Kulturhuset överläts till SF har de fria filmarna förlorat en möjlighet till visning av ny kvalitetsfilm. Klarabiografen bör drivas av en icke kommersiell aktör.

Öppna Stockholm för fler kulturmöten

Vi vill också öppna staden för fler möten med kulturen. Istället för förbud mot affischering, privatiserade gallerior och reklamvepor vill vi att människor ska kunna möta kulturyttringar av alla slag.

Vi vill avskaffa majoritetens så kallade 0-tolerans och ge kulturlivet utrymme på stadens gator. Idag förföljs kulturaffischerarna och hotas med indragna bidrag, medan reklambudskapen får breda ut sig. Vi vill att kulturlivet ska kunna affischera på elskåp och andra trista utrymmen. Vi vill skapa fler utrymmen för konsten i staden, ha många fler allmänna anslagstavlor och tillåta lagliga graffitiväggar.

Fastigheter och mark som privatiserats har krympt det gemensamma rummet. När staden sålde gallerierna till privatägda Boulbee blev det slut med offentliga möten och kulturuppträdanden. I stället möts stockholmarna av försäljare i varje vrå. Vi vill att staden återtar ansvaret för gemensamma utrymmen och satsar på skapande, icke-

kommersiell verksamhet. Staden bör ha en mer tillåtande attityd till gatumusik. Fasta platser kunde placeras ut i staden, där man utan särskilt tillstånd kan framföra musik.

Den offentliga konsten i Stockholm måste fördelas bättre geografiskt. Idag är konsten koncentrerad till innerstaden.

Barn och unga har rätt till kultur oavsett ekonomisk ställning

Barn och unga ska ha möjlighet att både vara kulturskapare och uppleva professionell kultur oavsett familjens ekonomiska ställning. Alla barn i förskolor, parklekar, skolor och mötesplatser ska erbjudas besök på stadens kulturverksamheter och andra professionella kulturupplevelser flera gånger om året. Staden ska stärka arbetet med ungdomars eget skapande och medbestämmande i samverkan med ideella organisationer i stadsdelarna.

Kulturskolan ska vara lika självklar som grundskolan och kulturpedagoger i skolan lika självklara som skolsköterskor. Vi vill motverka den tydliga sociala snedfördelningen i rekryteringen genom att ge Kulturskolan i uppdrag att verka såväl i skolan som på fritiden. För att nå nya grupper av barn vill vi fortsätta med nya kulturformer och återuppta och förstärka uppsökande ”pröva-på-verksamhet”. Avgiften för Kulturskolan ska i ett första steg sänkas till den nivå som rådde 2006 och på sikt tas bort. Avgiften för instrumenthyra ska tas bort.

Rum för barn och Lava i Kulturhuset är populära och liknande verksamheter ska skapas i förorterna. Alla unga har rätt till en kreativ fritid som stärker självkänslan och delaktigheten i samhället och motverkar främlingskap och ohälsa. Alla ungdomar har rätt till icke-kommersiella mötesplatser och att kunna verka i teater- och musikgrupper utan att behöva betala dyra hyror. Ungdomar som är intresserade av graffiti som konstform ska kunna utöva det lagligt, bland annat genom att införa lagliga väggar med Norrköping som modell. Dessutom har staden många trista ytor som väl skulle lämpa sig för att smyckas med beställda graffitikonstverk.

Nationella minoriteter

Staden bör särskilt uppmärksamma de nationella minoriteternas kultur. Uppdraget som förvaltningskommun för finska som minoritetsspråk tas på allvar och man bör inleda samarbete med företrädare för minoriteten. Det romska kulturcentret som stängdes under 2012 bör skyndsamt ersättas och staden ta ansvar för finansieringen och ge stöd till administration och organisation. Ett sådant centrum måste inrymma det nu tillfälligt deponerade arkivet och biblioteket kring romernas historia. Staden ska initiera en diskussion med romernas företrädare om utformning och drift av ett centrum. Den långvariga förföljelse som romerna utsatts för och den diskriminering som de fortfarande drabbas av i Sverige, gör det mycket angeläget att synliggöra historien och skapa en kontinuerlig hemvist för den romska kulturen.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 13,7 mnkr för att bredda Kulturskolan, sänka avgifterna och ta bort instrumenthyran för ökat elevantal och att nå nya grupper
- 5 mnkr höjt kulturstöd till fria kulturlivet och invandrarföreningar.
- 20 mnkr omfördelning till ordinarie kulturstöd – 10 mnkr från bonus/fond för innovativ kultur och 10 mnkr inom kulturstödet som idag går till Nobelmuseet
- 2 mnkr till Kulturhuset för utökade öppettider
- 5 mnkr för att återinföra fri entré och satsa på Medeltidsmuseet och Stadsmuseet, som blir centrum för stadsplanering och mer resurser för utställningar

- 7 mnkr till höjt stöd filmfond, folkbildning och samlingslokaler
- 1 mnkr för utredning av ett kvinnohistoriskt museum
- 10,6 mnkr generell effektivisering och E-tjänster kvar i verksamheten
- Det fria kulturlivet får Kilen som egen scen (0,5 mnkr från fastighetsnämnden)
- 20 mnkr till att utöka Parkteaterns verksamhet till en Park- och Lokalteater året runt i förorten samt projekterar en ny scen på Järvafältet (Stadsteatern)
- 10 mnkr till bibliotek, upprustning i förorter (investering)
- 15 mnkr samlingslokaler, tillgänglighet, upprustning (investering)
- 20 mnkr Kulturcentra på Järvafältet (investering)

Aktiviteter - ett urval

- Nytt system i samverkan med stadsledningskontoret, fastighetskontoret, berörda bolag så att marknadshyra inte tas ut för kulturverksamhet med anslag av staden
- Lägga ner bonussystemet och fonden för innovativ kultur och överföra resurserna om 10 mnkr till ordinarie anslagssystem
- Arbeta fram en alternativ ny modell för kulturstödet
- I samverkan med berörda ta fram en modell för att en viss procent av reklamutrymmet ska gå till konstnärer
- I samverkan med berörda öka affischtavlor för kulturutövare och föreningsliv
- Lägga till ett pedagogiskt uppdrag i verksamheten vid Stockholms konst.
- Ta fram modell för redovisning av bidrag ur genusperspektiv.
- Se till att stadens museer har guideutrustning för hörselskadade
- Erbjuder syn- och teckentolkade filmvisningar i Kulturhuset
- Stödja utvecklingen av digitala film-/teater-/konsertvisningar i förorterna
- Kulturnämndens möten öppnas för allmänheten och läggs i olika delar av staden
- Införa utskott inom kulturnämnden för att bredda och säkra den demokratiska insynen i till exempel bidragsgivningen och stipendieutdelningen
- Inrätta lagliga väggar och skapa andra utrymmen för graffiti och annan gatukonst.

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Andel av stadens kulturbidrag som går till förorterna

Hyrornas andel av budgeten för kulturverksamheter som hyr stadens lokaler

Antal affischtavlor för kulturutövare och föreningsliv

Antal besök på Kulturhuset, biblioteken och stadens övriga kulturinstitutioner

Andel syn- och teckentolkade filmvisningar i Kulturhuset

Andel barn och unga från förorter som går i Kulturskolan, redovisat nedbrutet för varje stadsdel inom stadsdelsområdena

Andel bokinköp av bibliotekens budget

Andel föreställningar för barn och unga av de fria grupperna

Kulturnämnden: stadsarkivet

Aktiviteter - ett urval

- Intensifiera den digitala registreringen

Indikatorer - ett urval

Antalet stockholmare som får efterfrågad information skyndsamt och korrekt

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

8. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Kulturnämnden** godkänns.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltningens egna och åt stadens upplåtna begravningsplatser samt för frågor om begravningsverksamhet enligt begravningslagen. Verksamheten finansieras via begravningsavgiften. Vi motsätter oss å det bestämdaste att placera en ny kyrkogård i Järva friområde. Vi förespråkar en alternativ placering vid crossbanan i Hansta.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

9. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Kyrkogårdsnämnden** godkänns.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

Som expertorgan till bland annat ansvariga nämnder och bolag och inom ramen för sitt eget ansvar bidra till att;

- Miljörättvisa genomsyrar all verksamhet
- Målet om 0-utsläpp av klimatgaser uppnås senast 2030.
- Grönområden och vatten, restaureras om så behövs, skyddas och underhålls.
- Alla vattenområden uppnår God Ekologisk Status (bortsett från problem med höga gifthalter) senast under 2018
- Stadens luftkvalitet uppfyller internationella krav och nationella miljö kvalitetsmål senast 2018

Se även det övergripande avsnittet [Klimat för framtiden](#)

Stockholms vattenresurser är unika och måste bevaras

Staden måste ta ett helhetsgrepp över vattenanvändning från Mälaren till Saltsjön. Vi motsätter oss all privatisering av vattenverksamheter. Produktion av dricksvatten och rening av avloppsvatten och dagvatten ska utföras i egen regi och uppfylla högt ställda mål. Upphandling av specialverksamhet ska vara möjlig när detta är särskilt motiverat. Stockholm Vattens miljöarbete, byggledning och planering ska återtå i egen regi.

De senaste vetenskapliga bedömningarna visar att havsytan stiger med närmare 2 m till år 2100. Detta innebär att också Mälarens vattennivå stiger mot slutet av århundradet och sjön kommer att bli en havsvik om inte särskilda åtgärder vidtas. Stora delar av stadens infrastruktur kommer under alla omständigheter att påverkas.

Staden ska tillsätta ett särskilt kansli med deltagare från bl.a. universitet inom och utom Sverige med uppdrag att prognostisera den fortsatta utvecklingen och dess effekter på stadens vatten. Kansliet bör ansvara för åtgärder för att stoppa utsläppen av klimatgaser och för att vidta åtgärder för att minska skadorna. Förslaget till ny sluss bör av dessa skäl avvisas eftersom den bara klarar en höjning av havsytan med 0,5 m inkl. landhöjningen.

Alla Stockholms mindre sjöar och vattendrag ska enligt Vänsterpartiets uppfattning vara restaurerade inom 4 år. Siktdjupet ska alltid överstiga 2 meter och fosforhalten understiga 30 mikrogram per liter. Fiske ska kunna bedrivas på naturliga bestånd. Stockholm Vatten har en viktig del i detta arbete, främst genom att fullgöra sina skyldigheter vad gäller avloppsvatten, bräddning och dagvatten. Till de sjöar som behöver restaureras hör Lillsjön i Bromma, Magelungen, Ältasjön-systemet och Brunnsviken. Tyresö-systemet som helhet behöver åtgärdas liksom Bällstaån och bäcken i Årstaravinen. Igelbäcken måste skyddas och systemets källsjö omregleras för att öka vattenföringen sommartid. Generellt bör artificiella åtgärder som tillförsel av dricksvatten upphöra och ersättas med reella restaureringsåtgärder.

Många av stadens bäckar har under årens lopp kulverterats, vilket negativt påverkar deras vattenkvalité och övriga delar av deras vattensystem. En generell översyn bör göras av möjligheterna att återskapa dessa vattens naturliga lopp. Där detta inte är möjligt bör alternativa lösningar som överledande av vatten undersökas.

Kommunen har tillsammans med andra aktörer under åren bidragit till att förorena Stockholms skärgård. Staden bör därför tillsammans med länsstyrelsen ta initiativet till en samordning av restaureringsverksamheten i skärgården genom insatser för minskade utsläpp där de gör störst nytta och för åtgärder att restaurera förorenade strandområden och djupbassänger. Förutom minskade utsläpp bör staden initiera åtgärder som musselodlingar, syresättning och våtmarker (se partiets motion i frågan).

Idag sker utsläpp av orenat dagvatten och bräddning av avloppsvatten i alltför stor omfattning. Dagvattnet måste renas i högre utsträckning och bräddningen reduceras. I de fall där utsläpp av dagvatten och otillräckligt renat avloppsvatten måste göras får detta endast förekomma till stora recipienter där påverkan är försumbar. För vatten där ansvaret delas med andra kommuner ska kontakt tas med Vattenmyndigheten för att påskynda skapandet av samarbetsavtal.

Luftkvalité och inomhusmiljö måste förbättras väsentligt

Många fastigheter i Stockholm är så kallade "sjuka hus", där fuktskadade golv avger giftiga ämnen. Det gäller främst bestånd från 1960- och 70-talen och framåt inklusive nyproduktion med plastgolv. Allergiska och överkänsliga personer (omkring 25 % av befolkningen och främst kvinnor) i sjuka hus utvecklar ofta allvarliga allergier och måste antingen få lägenheten sanerad eller flytta därifrån. Vi kräver en fullständig genomgång av de aktuella bostadsbestånden och ett program för åtgärder som avhjälper det grundläggande problemet. Särskild uppmärksamhet ska ägnas förskolor, skolor och äldreboenden, där tidigare genomgångar påvisat allvarliga problem – i vissa fall också efter renovering.

Strålningen från elektromagnetiska fält ökar snabbt genom tillkomsten av olika mobila system, samtidigt som det är omöjligt att själv avgöra var problemen är störst. WHO har konstaterat att EM-strålning kan vara en hälsofara och problemet måste tas på allvar. Ytterligare utbyggnad måste göras med stor restriktivitet. För att underlätta tillvaron för berörda personer ska elektromagnetiska frizoner inrättas på stadens mark, tätorter och på landet. Sändare på offentliga platser ska vara tydligt synliga och

sändare ska inte finnas på lokaler avsedda för allmänheten. Staden ska som skett i bl.a. Södertälje mäta upp och redovisa strålningen på alla offentliga utrymmen inklusive vägar och torg.

Stadens energikonsumtion ska totalt sätt minska

Vid den successiva övergången till förnybara energikällor måste vi parallellt minska den totala energiförbrukningen. Återanvändning av produkter måste underlättas genom att det som slängs sorteras efter graden av användbarhet och att dyra produkter repareras när så är rimligt.

Stadens arbete med att utveckla en egen energiproduktion måste ökas kraftigt. Genom att kombinera existerande rötslamshantering med en storskalig insamling av biologiskt avfall från storproducenter, djurhållning och intresserade invånare kan den befintliga rötgasproduktionen av rötslam kraftigt utvecklas. Detta ska ske i samhällets regi – gärna tillsammans med andra kommuner – för att samhällsnyttan ska maximeras och prisnivån hållas låg. Restprodukter ska användas som gödning i jordbruket och metoder för att isolera och använda fosfor ska utvecklas.

Den lokala produktionen av energi genom geoenergi kombinerad med förnybar elektricitet och solceller eller solvärme ska utvecklas på samhällsägda fastigheter. Privata fastighetsägare ska ges incitament till att själva utveckla egen produktion. Alla fastigheter ska ha möjlighet till nettoavräkning gentemot distributörer av värme och el.

Miljöprogrammet ska syfta till att skapa ekologisk hållbarhet. Miljöprogrammet måste göras tydligare i fråga om uppföljning och kvantitativa indikatorer och baseras på klimatmål, de nationella miljömålen och EU:s olika direktiv för vatten och biologisk mångfald. Majoritetens förslag lever inte upp till dessa bindande riktlinjer.

Miljöförvaltningen ansvarar för en säker livsmedelsproduktion och försäljning genom en omfattande upplysnings- och kontrollverksamheter. Denna verksamhet bör ytterligare förstärkas genom en utökad analys- och provtagningsverksamhet för att kunna identifiera, förebygga och åtgärda de allvarligaste problemen. Förvaltningens framgångsrika åtgärder för att kartlägga förekomsten av gifter både i produkter och i miljön bör också ytterligare förstärkas.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 4 mnkr till att skapa ett nytt miljöprogram som uppfyller internationella krav och målsättningar
- 2,0 mnkr till att införa en strategisk miljöövervakning
- 13 mnkr till att förstärka arbetet med att bevara och underhålla grönområden samt restaurera stadens vatten
- 4 mnkr för att fastlägga förekomsten av fuktskadade lägenheter (sjuka hus) och påbörja restaureringsarbetet.
- 5 mnkr för att utveckla Energicentrum
- 4 mnkr till miljöarbete i skolan och konsumentarbete
- 4 mnkr kartläggning elektromagnetisk strålning samt gifter i miljön
- 1,5 mnkr livsmedelskontroll
- 1,5 mnkr i generella effektiviseringar får vara kvar i verksamheten istället för att leda till besparingar

Aktiviteter – ett urval

- Kartlägga den elektromagnetiska strålningen på allmän plats och vidta åtgärder så att allergiska och överkänsliga personer kan vistas och bo i staden.

Indikatorer – ett urval

Andel åtgärdade sjuka hus av stadens egna fastigheter

Upplevt minskat buller hos Stockholmarna vid enkäter

Andel sjöar som renats

Andel gator där partikelnormerna överskrids

Uppföljning av målet 2,0 ton CO₂-ekvivalenter per invånare till 2018

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

10. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Miljö- och hälsoskydds nämnden** godkänns.

Service nämnden

Staden ska utvärdera den ekonomiska och verksamhetsmässiga nyttan med förvaltningen genom oberoende aktör innan flera arbetsuppgifter förs över. Det ska vara frivilligt att ansluta sig. I grunden anser vi att den dogmatiska centraliseringen försämrar kvaliteten. Service nämndens verksamheter ska behållas i kommunens regi.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

11. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Service nämnden** godkänns.

Social nämnden**Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015**

- Förebyggande och tidiga insatser för barn och unga ska utökas
- Bostad, stöd och sysselsättning ska byggas ut för funktionsnedsatta samt för personer som är under rehabilitering från missbruk och psykisk ohälsa
- Brukarnas självständighet, inflytande och delaktighet ska stärkas

Se även Nollvision mot hemlösheten, under Jämlika levnadsvillkor samt förslaget om sociala investeringsfonder, under Solidarisk finansiering

Socialtjänsten ska vila på demokratins och solidaritetens grund

Vänsterpartiet arbetar för en socialt hållbar stad. Socialtjänsten ska baseras på kunskap, erfarenhet, brukarinflytande, utvärdering och forskning. Grundläggande värderingar enligt socialtjänstlagens portalparagraf är styrande. Barnperspektivet uppmärksammas i hela socialtjänsten och i samverkan med andra. Alla som söker hjälp ska känna att de får uppmuntran och gott bemötande. Alla ska ha inflytande över de insatser som hon eller han behöver och i största möjliga utsträckning kunna välja insatser. Rätten till makt och inflytande är något helt annat och mycket större än konkurrensutsättning. Förändringar ska genomföras i samverkan med funktionshinders- och brukarorganisationer. Lokala funktionshindersrådet ska få yttra sig i god tid. Alla lokaler med fukt-/giftproblem samt enkelt avhjälpna hinder ska inventeras och åtgärdas.

Ideella organisationer

Socialtjänsten har grundläggande ansvar för sociala insatser. Idag ser vi ett oroväckande skifte i synsätt på de ideella organisationerna. Från att socialtjänsten setts som huvudansvarig och organisationerna fristående komplement till att organisationerna ses som potentiella serviceproducenter. De ideella organisationernas oberoende minskar liksom den offentliga insynen. Resultatet blir en ökad tystnad inför nedskärningar. Vår uppfattning är att ideella krafter inte ska ersätta stadens ansvar men har en viktig roll genom sitt kontaktskapande arbete

Vi behöver ökat fokus på resultat i socialtjänsten. I den mån som organisationer finansierar verksamhet med kommunala anslag ska uppföljning göras. Samarbetet behöver utvecklas i arbetet med hemlösa och människor som försöker komma ifrån missbruk. Funktionshindersonsorganisationernas intressepolitiska arbete ska uppvärderas. Kvinnojouren som under många år tagit ett ansvar för våldsutsatta kvinnor i samhällets frånvaro ska inte bära huvudansvaret för stödinsatser utan vara komplement.

Kommunalt ansvar för jour- och familjehem

Stockholms stad har upphandlat jourfamiljer, familjehem och kontaktfamiljer/personer från privata bolag vilket pressar upp priserna. För att säkerställa insynen och att ansvariga tydligt kan ställas till svars vid missförhållanden ska staden ansvara för jour- och familjehemmen. Det ger också lägre kostnader och flexibilitet att forma verksamheten efter behoven. För att fler familjer ska vilja ta emot barn och för att kunna ha en pool med jour- och familjehem måste arbetet värdesättas och få högre status. Socialförvaltningen ska därför erbjuda utbildning och fortbildning och det ska finnas expertis som jour- och familjehem kan vända sig till vid behov av extra hjälp. Den kommunala familjerådgivningen utökas, med breddad kompetens för att fånga upp behov i olika delar av staden. Avgiften för familjerådgivning ska sänkas.

Sprututbytet är en hälsopolitisk insats

Sprututbytet i regionen är nu beslutat och lokal finns vid S:t Görans sjukhus efter att staden länge blockerat inlämnandet av ansökan genom att kräva att lokalen ska ligga i direkt anslutning till sjukhus. Vänsterpartiet anser fortfarande att verksamheten ska finnas på tre ställen; innerstaden samt södra och norra staden. Ett väl fungerande sprututbyte står inte i strid med ett narkotikafritt samhälle eller målen om att förhindra nyrekrytering och minska antalet missbrukare. Sprututbytesprogrammet ska vara en del av en kontaktskapande motiverande verksamhet med en ständigt öppen dörr mot vård och behandling. Sprututbyte är en hälsopolitisk, inte en narkotikapolitisk insats.

Hemlösa

Enheten för hemlösa är en unik kunskapsresurs i arbetet med hemlösa. Kvinnoteamet som gjorde viktiga insatser i ett socialt och jämställdhetsperspektiv ska återinföras. Det behövs också fler kvinnospecifika insatser. Lokaler för verksamheter som vänder sig till hemlösa blir allt svårare att hitta i innerstaden. Ny Gemenskap tvingas flytta till Västberga och Bryggan Östermalm har fått lämna sina lokaler i city. Utvecklingen mot en socialt rensad innerstad måste brytas. Det är absolut nödvändigt med lokaler centralt i staden där hemlösa kan träffas, äta mat, duscha och umgås. Hemlösa kommer att få stora problem att ta sig till Västberga då SL-kort inte ingår i normen. Det måste finnas resurser för att ha minst två träfflokaler i innerstaden.

Ensamkommande flyktingbarn

Det blir allt fler ensamma flyktingbarn som kommer till Sverige och söker asyl. Vi måste ta hand om dem på bästa sätt. Det har visat sig tydligt att flera av de HVB-hem som finns för dessa barn inte håller måttet. Vi vill öppna fler kommunala HVB-hem (hem för vård eller boende) för ensamkommande flyktingbarn, för att säkerställa deras

behov av vård och behandling. Både skolans och socialtjänstens insatser måste anpassas till ungdomarnas behov, till exempel ska psykosocialt stöd erbjudas.

Personer med funktionsnedsättningar

Friheten att välja boende finns inte idag på grund av bostadsbristen, vare sig det gäller gruppboende eller annan lägenhet. Det så kallade valfrihetssystemet för funktionsnedsatta garanterar en köplats men inte bostad, ger inte rätt att välja kommunalt boende eller säga nej till konkurrensutsättning av sitt hem. Det krävs politisk vilja och en drivande organisation för att få fram bostäder för personer med funktionsnedsättning, med starkt mandat och övergripande samordning. Överläggningar ska föras med funktionshindersorganisationer om hur bostäderna bör utformas för att svara mot behoven.

Staden ska säkra att ledsagning ges på lika villkor i alla stadsdelsnämnder, vilket inte är fallet idag enligt stadens utredning. Stadens centrala ledsagarservice har unik kompetens och ska återföras i stadens regi när avtalet går ut. Ersättningen finansierar inte hela insatsen. Servicen är uppsplittrad på ett 40-tal aktörer. Systemet måste ses över.

Det centrala kansliet för nivåplacering inrättades som projekt för att utveckla resursfördelningssystemet och likställigheten, men är avsteg från stadens organisation med stadsdelsnämnder. Det bör tas fram alternativ för hur nivåbedömning kan organiseras för att både tillgodose likställighet ur brukarperspektiv och stadens grundläggande principer för styrning. Stadsdelsnämnderna ska ha kvar det fulla ansvaret för biståndsbedömningen. Brukarna måste få beslut om nivåbedömningar som går att överklaga.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 10 mnkr Maria Ungdom, fältstation Sergels torg och light-mottagning unga vuxna
- 10 mnkr till att förstärka arbetet med hemlösa, återinför kvinnoteamet
- 2 mnkr till att utöka Relationsvåldscentrum till södra förorterna
- 1 mnkr till gruppstöd, förebyggande verksamhet barn
- 2,2 mnkr till att sänka avgifterna i familjerådgivningen från 450 till 250 kr
- Vinster av generell effektivisering 10,8 mnkr kvar istället för besparingar

Aktiviteter - ett urval

- Öka kommunala stödboenden med hög kvalitet för ensamkommande flyktingbarn
- Utveckla och följ upp arbetet enligt BUSS-utredningen
- Planera en utredningsavdelning vid Maria ungdom med psykiatrisk kompetens i samverkan med landstinget
- Planera permanenta ”light-mottagningar” för unga vuxna över 20 år som snabbt kan erbjuda samtal och förebygga en allvarlig depression, droger
- I samverkan med stadsdelsnämnderna och landstinget ta fram förslag till lokalisering av familjecentraler
- I samverkan med stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att jour- och familjehem ska drivas i kommunal regi
- Ta fram stadsövergripande statistik för hur många som får skriva kontrakt på försökslägenheter och hur många som nekas på grund av skulder eller för låg inkomst
- Ta fram nya direktiv för ett brukarvalssystem utan konkurrensutsättning, i nära dialog med handikapporganisationer och Kommunstyrelsens funktionshindersråd
- Analysera beviljade stödinsatser utifrån könsperspektiv
- Ta fram riktlinjer för uppsökande verksamhet för personer med psykisk ohälsa
- Ta fram en tidsatt plan för att bygga bort bostadsbristen för personer med funktionsnedsättning i samverkan med funktionshindersorganisationer/-råd

- I samverkan med stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att våldsutsatta kvinnor med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar samt för att kvinnor i aktivt missbruk får ökat stöd, i bland annat jourboenden
- Ta fram en plan för att lyfta upp våldtäkt och sexualiserat våld på agendan
- Undersöka om Rinkeby-Kista kvinnofridsenhet kan bli ett kompetenscenter

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Andel trygga och bra stödboenden för ensamkommande flyktingbarn i kommunal regi
Andel våldsutsatta kvinnor i aktivt missbruk som får stöd
Andel hemlösa som får försökslägenhet
Andel med försökslägenhet som får eget kontrakt
Andel hemlösa som får arbete i sociala arbetskooperativ
Antal lägenheter som byggs för personer med funktionsnedsättningar

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

12. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Socialnämnden** godkänns.

Stadsbyggnadsnämnden

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Bygga minst 20 000 nya hyreslägenheter under mandatperioden
- Skapa en mänsklig, tillgänglig och öppen stad med mångsidigt sammansatta stadsdelar
- Säkra stadens gröna kilar med naturreservat

Se även det övergripande avsnittet ”Vi bygger för alla stockholmare”

Vänsterpartiet ger ökade medel till stadsbyggnadsnämnden för att bostadsbyggandet ska öka. Den demokratiska processen måste bli bättre och medborgarna måste bli än mer delaktiga vilket leder till färre överklaganden av detaljplaner. Staden ska fortsättningsvis byggas inåt och förtätas på redan använd mark, dvs. utnyttja industriområden, hamn- och spårområden, trafikleder samt stora ytparkeringar. En fortsatt förtätning i förorterna förutsätts, och vissa områden behöver väljas ut där flerfamiljshus kan byggas i villaområden som ligger centralt eller nära kollektivtrafik. En fortsatt utbyggd kollektivtrafik ska gå ”hand i hand” med byggandet av fler bostäder.

Stockholm behöver fler bostäder i innerstaden. Under många årtionden har staden kontoriserats och befintliga hus som tidigare var bebodda, blev till kontor. Vi vill ha en aktiv politik med förändring från kontor till bostäder. Vi vill ha ett restriktivt förhållningssätt så att fler kontor i stället etableras i lämpliga förorter, och där ger ett tillskott av arbetsplatser. Med detta blir det mera blandade stadsdelar.

Stadens nya arkitektur ska både kunna vara anpassad till befintlig bebyggelse eller ”sticka ut” som märkesbyggnader var det än är i staden. Platsen är avgörande. Det ska vara lika självklart med fina byggnader av god kvalitet oavsett var i staden det byggs. Alla nya fastigheter ska ha ett energibehov av högst 45 kWh/m²*år och på sikt bli passivhus med egen energiproduktion så långt detta är möjligt.

Enligt Funktionshindernsombudsmannens årsrapport 2012 har nämnden inte avsatt resurser för aktiv tillsyn av enkelt avhjälpna hinder. Vi avsätter medel för detta. För att få fram fler gruppboendestäder och serviceboendestäder bör förutsättningar för detta prövas även i mindre bostadsprojekt, särskilt om det saknas gruppboendestäder i området i stort.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 2 mnkr till områdesplanering och omvänd planprocess - utveckla den lokala demokratin i stadsbyggnadsfrågor samt kortare planprocess
- 1 mnkr för en aktiv tillsyn av enkelt avhjälpna hinder
- 1 mnkr för att utreda naturreservat Rågsveds friområde och Solbergaskogen
- 1 mnkr för att utreda flytt av innerstadskontor till förorterna och omvandla de tomma lokalerna till hyresrätter i innerstaden
- 3 mnkr energiomställning 0-utsläpp 2030, planering
- Vinster av generell effektivisering 2,3 mnkr får vara kvar i verksamheten istället för att leda till besparingar – till exempel stärka barnperspektivet

Aktiviteter - ett urval

- Införande av konsekvensanalyser av miljörättvisa i samhällsplanering
- Områdesplanering och omvänt planförfarande för tidigt deltagande i processen.
- Öka antalet passivhus samt plushus i staden. Bygg mer i trä.
- Fler kollektivhus ska byggas
- Utöka tillfälliga boendelösningar för studenter till exempel på färja
- Värna stadens kulturhistoriska intressanta miljöer och byggnader
- Stärka stadens kulturvårdande institutioner
- Införa odlingslotter, gröna gårdar, gröna väggar och gröna tak vid nybyggen
- Införa ett lekplatstal och ett lekområde ska finnas i varje 30-zon
- Inrätta ett barnråd för stärkt barnperspektiv
- En aktiv tillsyn av enkelt åtgärda hinder ska genomföras
- Besked om bostadsanpassning ska ges inom tre månader
- Tillgänglighet i nyproduktion och renoverade byggnader ska alltid tillgodoses
- Återinför principbeslut att altaner/terrasser ska ha krav på tillgänglighet
- Hørseltekniska hjälpmedel ska inkluderas i begreppet enkelt avhjälpna hinder
- Översiktsplanen och detaljplaner ska kvalitetssäkras ur tillgänglighetssynpunkt

Indikatorer – ett urval

Andel färdigställda bostäder, hyresrätter, bostadsrätter och äganderätter

Andel miljöanpassade hus i nyproduktion

Andel tillgängliga bostäder i nyproduktion eller renovering

Andel sanerade sjuka hus

Antal inrättade naturreservat

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

13. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2015 för **Stadsbyggnadsnämnden** godkänns.

Trafik- och renhållningsnämnden (trafik- och gatuverksamhet)

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Staden ska klara miljökvalitetsnormerna
- Andelen resor med kollektiva färdmedel och cykling ska öka till 90 %
- Gör innerstaden till en 30-zon och utöka 30-zonerna i hela staden
- Projektera för att vinterns snö ska tas om hand i en anläggning för fjärrkyla

I en hållbar och levande stad finns bilarna på människornas villkor

En av Stockholms stora miljöutmaningar är luftkvaliteten. Dagligen överskrids miljökvalitetsnormerna, vilket drabbar alla stockholmare. Det behövs krafttag för att lösa problemen. Vägtrafiken är den största källan till luftföroreningar och buller i staden. Partiklar leder till stora hälsoproblem.

Vi vill skapa en stadsstruktur där man medvetet bygger för minskad biltrafik och minskat buller till förmån för människors hälsa och miljö.

Buller är ett hinder för bostadsbyggande. För att frigöra mark krävs kraftiga åtgärder för att minska biltrafiken i hela regionen och särskilt i Stockholms stad där det finns bra kollektiva alternativ till den privata bilen. Dubbdäck leder också till ökat buller samtidigt som de river upp damm och partiklar i mycket högre grad än dubb fria vinterdäck. Vi vill införa dubbdäcksförbud i hela innerstaden. Finansiering genom Klimat- och framtidsmiljarden.

Idag består hälften av all mark i Stockholm av vägar och det planeras för fler stora satsningar på vägnätet, trots att all tillgänglig forskning visar att fler och större vägar leder till mer trafik och växande köer.

Att bygga Förbifart Stockholm är en gammalmodig trafiklösning utan förankring i dagens klimatdebatt. Forskningen visar allt tydligare att klimatet i högre utsträckning påverkas av utsläppen från biltrafiken. Den borgerliga majoriteten satsar på att öka biltrafiken genom byggandet av en gigantisk motorväg, i stället för att offensivt satsa på hållbara transporter. Detta går stick i stäv med Stockholms Översiktsplan och RUF 2010. Följden blir utglesning i stället för att bygga staden inåt för att minska transportbehovet. Förbifarten kommer inte att avlasta Stockholms innerstad, endast 3 procent av dagens trafikflöden kommer att passera förbi Stockholm, resten har målpunkter i staden eller direkt angränsande kommuner. Vi vill att Stockholm är fossilbränslefrött år 2030 vilket Förbifart Stockholm omöjliggör. Förbifarten kommer att kosta skattebetalarna över 30 miljarder kronor. Pengar som vi istället vill satsa på utbyggd kollektivtrafik, bra cykelbanor och hållbara transporter. Bilsnål samhällsplanering är planering för framtiden.

Tunga transportfordon bidrar idag till den försämrade luftkvaliteten och försvårar framkomligheten för bussar, cyklister och gående. Vi vill därför minska transporterna i innerstaden genom en samlastningscentral i kommunal regi. Syftet är att effektivisera och samordna leveranserna för att minska antalet transportfordon i innerstaden. På vissa utsatta gator bör tung trafik helt förbjudas.

Parkeringsystemet ska ses över och reformeras för att styra mot bilsnål samhällsplanering. Avgifterna ska uppmuntra till att befintliga parkeringshus och garage används i första hand. Det är nödvändigt att öka parkeringsbevakningen på cykelbanor och busskörfält, för att undvika farliga hinder och väjningsolyckor.

Vi vill att staden erbjuder alla hyresgäster i de kommunala bolagens lägenhetsbestånd medlemskap i bilpool samt underlättar för privata fastighetsägare och bostadsrättsföreningar i staden att ansluta sig till eller ordna bilpooler till de boende.

Staden ska säkra kollektivtrafikens framkomlighet genom att avsätta gaturum för nya kollektivkörvägar, förbättra trafikövervakning och trafikstyrning för att möjliggöra ett jämnt trafikflöde.

Idag dumpas stora mängder snö i bl.a. Riddarfjärden. Att detta har kunnat fortgå år efter år beror på att Naturvårdverket gett staden en dispens från gällande regelverk. Staden har idag ingen långsiktig plan för hur snön ska tas om hand på ett mer miljövänligt sätt. Vi vill använda snön som en resurs, och börjar därför projektera byggandet av en anläggning för fjärrkyla.

En innerstad där privatbilismen minimeras

Vänsterpartiet vill minska privatbilismen och biltransporterna i hela Stockholms län och successivt göra staden innanför tullarna till en bilfri zon. Finansiering genom Klimat- och framtidsmiljarden. Undantag från den bilfria zonen ska ges åt buss, taxi, färdtjänst, utryckningsfordon samt yrkestrafik.

Vi vill åskådliggöra problemet med luftkvaliteten för invånarna i staden. Därför ska vi på strategiska platser utplacera displayer som tydligt visar de luftvärden som idag finns tillgängliga på stadens webbplats. Syftet är att öka förståelsen och medvetenheten om de åtgärder som staden måste vidta, exempelvis dubbdäcksförbud och kraftig minskning av privat biltrafik i innerstaden.

Vi vill utöka och utvidga systemet med trängselavgifter att gälla på fler strategiska trafikleder, för att ge incitament till att använda mer hållbara transporter. Avgifterna ska höjas och vi vill införa trängselavgifter på bl.a. Essingeleden. Intäkterna från trängselavgiften ska framförallt gå till att utveckla en modern och attraktiv kollektivtrafik.

För att styra över en så stor del som möjligt av biltrafiken till kollektivtrafiken vill vi satsa på ökat antal infartsparkeringar. Dessa ska vara gratis, säkra och välskötta.

Kollektivtrafiken i Stockholm måste utökas, förbättras och samordnas för att kunna ta emot alla som tidigare färdats med bil. Det ska vara enkelt och smidigt för alla resenärer. Enhetstaxan bör snarast återinföras, och vi vill se öppna spårplaner för att underlätta omstigning mellan olika trafikslag.

Stockholm cyklarnas stad

Vi vill att utbyggnaden av cykelbanor ska fortsätta så att cykelbanenätet binds samman både i yttre- och innerstaden. För att uppmuntra ökad cykling krävs ett avsevärt förbättrat vinterunderhåll och barmarksunderhåll av cykelbanor. Vi vill avsätta 10 miljoner kronor för detta, vilket också inkluderar gångbanor. Ökande mängder cyklister har på vissa platser skapat konflikter med gångtrafikanter, och det är viktigt att farliga områden definieras och åtgärdas så att cykeltrafiken blir fysiskt separerad från både gång- och biltrafik. Vi vill att den nya cykelplanen snarast genomförs.

För att uppmuntra cyklandet bör antalet cykelparkeringar öka, framförallt vid centrala kollektivtrafikpunkter. Dessa ska vara gratis, säkra och välskötta.

Vänsterpartiet har varit drivande i arbetet med att ta fram systemet med låncyklar, Stockholm City Bikes, som togs i bruk 2006. Vi vill utöka lånesystemet att gälla även vid större naturområden, närförorter och vissa förorter, så att det blir en självklar del av stockholmarnas vardag.

Ingen ska riskera att skadas av trafiken

Stockholm ska på ett tydligt sätt ta sin del av ansvaret för 0-visionen. Vi ska bland annat förbättra den fysiska miljön kring skolor och förskolor i syfte att eliminera farliga situationer, utvidga systemet med s.k. vandrande skolbussar och aktivt uppmana föräldrar att inte skjutsa sina barn i bil till skolan. Finansiering av säkra skolvägar och säkra skolområden genom Klimat- och framtidsmiljarden. Vi vill göra innerstaden till en 30-zon och införa fler 30-zoner och sammanhängande gångstråk i hela staden.

Gatuutrymmet måste fördelas mer rättvist. Med mer plats för cyklar och mindre för bilar sänks hastigheterna, olycksrisken minskar och trafikklimatet blir mindre stressigt, vilket ger en bättre stadsmiljö.

Miljörättvisa

Staden ska sträva efter att alla stockholmare – oavsett var de bor – har tillgång till bullerfria utemiljöer, frisk luft och närhet till grönområden eller parker.

Vänsterpartiet har drivit att E18 ska läggas i tunnel på Järvafältet. Nya E18 i ytläge innebär att de boende får fortsätta leva i en buller- och trafikstörd miljö. Detta är ett tecken på den miljörättvisa som ofta drabbar områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Förbifart Stockholm planeras i tunnel från Kungens Kurva fram till Hjulsta trafikplats där den kommer upp i ytläge. Blir den verklighet får de som bor vid Järvafältet ytterligare en storskalig motorväg i ytläge, med buller, avgaser och barriärer som följd.

Tung trafik dras oftare intill ekonomiskt fattigare områden än de i rikare områden. I andra länder måste myndigheterna utreda miljörättvissekonsekvenser vid stora byggprojekt. Vi anser att det också bör vara en självklarhet i Stockholm.

En stad för alla

Stockholm ska vara en rättvis stad för alla. Kollektivtrafik och gatumiljö ska vara tillgänglig även för funktionsnedsatta. Arbetet ska intensifieras för att skapa en stad där alla känner sig välkomna. Ändring av parkeringsbestämmelser för gravt armsskadade behöver övervägas.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 10 mnkr till bättre snöröjning och barmarksunderhåll
- 3 mnkr till trafikomställning 0-utsläpp 2030, planering
- 3 mnkr för att tydliggöra luftkvaliteten för medborgarna genom displayer, varav 2 mnkr investering
- 2,2 mnkr för drift och 40 mnkr för investering av snölager på lämplig plats
- 1 mnkr för projektering av en samlastningscentral i kommunal regi

Aktiviteter - ett urval

- Införa dubbdäcksförbud i hela Stockholms innerstad
- Ta bilkörfält i staden och göra om dem till cykelkörfält

- Införa 30-zon i innerstaden och alla bostadsområden
- Däcka över trafikleder
- Säkra skolvägar med breddade trottoarer, gångstråk och cykelvägar
- Utökat barnperspektiv i planeringen
- Bygga säkra infartsparkeringar i bra kollektivtrafiklägen
- Främja övergång från bil till kollektiva färdmedel, cykel eller gångtrafik
- Ta vår del av ansvaret för 0-visionen för trafikolyckor
- I samtal med Clear Channel bygg ut Stockholm City Bikes till närförort och förort med cykelstationer vid större grönområden
- Bygga säkra cykelparkeringar vid alla större kollektivtrafikknutpunkter
- Arbeta med att förbättra tillgängligheten i staden
- Bättre barmarks- och vinterväghållning på gång- och cykelbanor
- Miljövänligare omhändertagande av snömassor
- Bättre skötsel av grönområden
- Alla stockholmare ska ha tillgång till rena, säkra och välskötta parker
- Se till att fastighetsägare undanröjer enkelt avhjälpta framkomlighetshinder

Indikatorer – ett urval

Andelen som reser kollektivt för arbets- och fritidsresor

Antal nya låncykelstationer i innerstad, närförort och förort

Andel åtgärdade hinder i gatumiljön

Antal trafikolyckor

Andel nämnder och styrelser som arbetar utifrån att staden ska nå nollvisionen

Andel skolor med säkra skolvägar enligt kriterier som fastställs

Trafik- och renhållningsnämnden (renhållningsverksamhet)

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Öka arbetet med att integrera avfallshanteringen vid nybyggnation och i det befintliga bostadsbeståndet
- Bidra till att genererat avfall per invånare minskar
- Andel matavfall som nyttiggörs till biogasproduktion och gödningsmedel ska öka

Se även det övergripande avsnittet **Klimat för framtiden**.

Den rena staden

Den totala mängden avfall ska minska och så mycket som möjligt gå till återbruk och återvinning. Att bränna avfall ger energi men är förenat med kostnader och – om än – små utsläpp av giftiga ämnen. Den del av avfallet som bränns bör därför minska. Deponi innebär både slöseri med resurser och en risk för läckage av giftiga ämnen eller ämnen som ger växthuseffekt, och bör inte förekomma överhuvudtaget.

Lagen om producentansvar lägger ansvaret för återvinning av förpackningar och tidingar på tillverkarna genom en avgift som är inkluderad i priset. Dessa industriers så kallade materialbolag är ansvariga för de ”gröna behållarna”, som idag inte sköts tillfredsställande och oftast är alltför avlägsna. Vänsterpartiet vill skapa ett nytt, effektivt och lättillgängligt återvinningssystem, där staden får det fulla ansvaret för all avfallshandling och dagens förpackningsavgifter tillfaller kommunen. Därmed får producenterna även fortsättningsvis ta det ekonomiska ansvaret för sina produkter.

De gröna behållarna ska ersättas med fastighetsnära insamling, (FNI) kopplad till den ordinarie avfallshanteringen. Hårdare krav ska ställas på fastighetsägarna att tillhandahålla FNI och det ska vara ett krav vid nybyggnation.

Principen om att det ska vara lätt att göra rätt måste vara vägledande om målen ska nås. Även äldre och funktionshindrade ska ges möjlighet att sortera sitt avfall.

Vi vill därför införa ett system likt det i Eskilstuna. Där sorteras mat och förpackningar ut från det övriga avfallet. De olika avfallstyperna placeras i olikfärgade plastpåsar och slängs i samma kärl. Kommunen hämtar sedan avfallet och sorterar det optiskt på avfallsanläggningen. Idén är lika enkel som genialisk. Matavfallet blir till biogas, förpackningarna blir till nya förpackningar och det som blir kvar i det övriga avfallet går till förbränning där energin tas tillvara.

Vi vill kraftigt öka mängden insamlat matavfall. Det ska bli obligatoriskt för alla som tillverkar eller hanterar matvaror i större skala att utsortera organsikt avfall så att det kan återvinnas. Målet är 70 % insamlat matavfall om fyra år. Finansieras över en fyra-årsperiod. Staden bör ha en förbehandlingsanläggning för biogas driven i egen regi.

Avfallstaxans styrande effekt ska även fortsättningsvis stimulera till minskade avfallsmängder, ökad källsortering och därmed minskad miljöbelastning.

Renhållningen på gator och torg måste förbättras genom riktade och ökade insatser. Restauranger och pubar liksom gatukök av olika typ ska åläggas att på egen bekostnad ansvara för renhållningen i sin omedelbara närhet.

Mängden avfall måste minska och ses som en resurs, inte som ett problem

Vi vill öka fokus på frågor om minskad resursanvändning, återvinning och återbruk. Stadens avfallssystem ska vara tillgängligt, resurseffektivt och miljöanpassat. Vi ska påskynda tillgänglighetsanpassningen, effektivisera avfallssorteringen och öka miljömedvetandet hos invånarna genom information och utbildning.

Det behövs fler återvinningscentraler (ÅVC) i staden. Detta är viktigt för att minska transporter med bil och stimulera stockholmarna att lämna mer avfall till återvinning. ÅVC bör kombineras med centra för återbruk av möbler, inredning, byggnadsmaterial mm, då återbruk är den typ av avfallshandling som ger högst miljövärde. Det måste vara möjligt att åka kollektivt till stadens återvinningscentraler.

Insamling av farligt avfall är prioriterat. För att underlätta för invånarna att lämna sitt farliga avfall krävs en utbyggnad av de fasta miljöstationerna och den mobila insamlingen. Det ska finnas minst en uppsamlingsstation i varje stadsdelsnämndsområde och fler i dem med stort invånarantal eller som täcker ett stort geografiskt område. Stationerna ska vara bemannade och ge möjlighet till rådgivning.

Alla har rätt till en ren och hälsosam miljö

Stadens klotterpolicy jämställer den lagliga konstformen graffiti med skadegörelse, vilket är orimligt. Klotter däremot är ett problem, och den borgerliga majoritetens 24-timmarsgaranti fungerar dåligt, framförallt utanför innerstaden. Vi vill komma tillrätta med problemen, genom fungerande städning, upprustning och klottersanering i grönområden eller utsatta områden. I vår satsning ingår även förebyggande åtgärder som ökad lokal demokrati, som i sin tur leder till större delaktighet och känsla för sitt närområde.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 2 mnkr för drift och 75 mnkr för investering till att införa Eskilstuna-modellen med olikfärgade påsar för avfallsinsamling där så är lämpligt
- 5 mnkr för drift och 30 mnkr för investering för en ny återvinningscentral 2013 samt en för 2014

Aktiviteter - ett urval

- Ökad städning och klottersanering
- Utveckling av biogas- och bioelhantering
- Renhållningstaxan ska stimulera till minskade avfallsmängder, ökad källsortering och minskad miljöbelastning
- Arbeta för fastighetsnära insamling i alla flerfamiljshus
- Införa och utöka intelligenta avfallssystem som sopsugar, smart sortering i olikfärgade påsar och fastighetsnära insamling i hela staden
- Starta projektering av ny biogasanläggning i kommunal regi

Indikatorer – ett urval

Andel avfall som nyttiggörs

Andel insamling av biologiskt avfall

Andel åtgärdade klotteranmälningar

Andel fastigheter med fastighetsnära insamling

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

14. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Trafik- och renhållningsnämnden** godkänns.

Utbildningsnämnden

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

Grundskola, särskola och skolbarnsomsorg:

- Alla elever ska ha en trygg och kreativ miljö i skolan
- Skolan ska verka för tillitsfulla relationer med föräldrar och elever
- Skolans lärmiljö ska ge förutsättningar för alla elever att nå målen

Gymnasieskola:

Skolans lärmiljö ska ge förutsättningar för att

- alla elever ska få slutbetyg på alla gymnasieprogram
- alla elever ska få högskolebehörighet

Se även SDN, Förskoleverksamhet

Jämlika och höga kunskapsresultat är skolans huvuduppgift

I styrningen av dagens skola finns så många mål och delmål i budgetar, riktlinjer och handlingsplaner att det kan vara svårt att se vad som är den egentliga huvuduppgiften. I Stockholms skolor finns mycket som är bra, men också återkommande problem. De allvarligaste bristerna är att kunskapsresultaten är för låga och att det är stora skillnader i resultat mellan skolor, klasser och elever. Jämlika och höga kunskapsresultat ska därför vara ett överordnat mål för Stockholms skolor.

För att nå det målet krävs stödjande mål som rör allt från elevhälsa och föräldrasamverkan till skolbibliotek och lärarfortbildning. Men detaljerna får inte skymma huvudmålet: Stockholms elever behöver lära sig mer i skolan, och skolan har ett ansvar för att alla elever får möjlighet att lyckas. Jämlikhetsmålet ska inte tolkas som att vi kan förvänta oss identiska resultat för alla elever utan som att utvecklingen mot allt större skillnader måste brytas. Godkända betyg i alla ämnen ska vara ett förstahandsmål, men ambitionerna måste vara högre än så. Alla elever bör mötas av höga förväntningar. Utgångspunkten ska vara att alla elever har förmågan att lära sig.

Kunskapssegrering och skolsegrering

Stadens skolinspektion har i sina rapporter tecknat bilden av en generell kunskapssegrering som ökat det senaste decenniet. I betygsresultaten från Stockholms gymnasieskolor urskiljs ett mönster: Å ena sidan är de framgångsrika eleverna, som motsvarar cirka två tredjedelar, något mer framgångsrika än riksgenomsnittet. Å andra sidan är de minst framgångsrika eleverna en större andel i Stockholm än i riket som helhet. Exempelvis är det fler som inte fullföljer sina gymnasiestudier i Stockholm.

Till denna bild ska läggas ett flertal internationella jämförelser som visat att svenska elevers kunskapsresultat i allmänhet sjunker sedan över ett decennium. Statistiken tyder på ett dubbelt problem: kunskapsresultaten är generellt för låga i svensk skola och Stockholm har ett särskilt problem med stora skillnader mellan olika skolor. Segregeringen fördjupas samtidigt som kunskap och bildning får en allt större betydelse i vårt samhälle. De ungdomar som nu har svårt att få jobb är framförallt de som saknar en fullständig gymnasieutbildning.

Ungdomar som kommer till Sverige i sena tonåren kommer ofta från länder med bristfälliga skolsystem och har svårt att både hinna lära sig svenska och komma ikapp kunskapsmässigt för att bli behöriga till gymnasieskolan. Staden måste tillförsäkra dessa ungdomar möjlighet att klara gymnasieskolan. Språkinstruktionen behöver anpassas bättre till elevernas kunskapsnivå. Lärare i svenska som andraspråk bör få mer fortbildning och det behövs en satsning på modersmåls lärare och elevhälsa. Sommarjobb behöver erbjudas flera perioder, så att eleverna kan kombinera det med sommarskola.

Alla elever ska få gratis SL-kort för att kunna resa fritt i staden. För att motverka segregation vill vi ha attraktiva utbildningsprogram och en bredd i utbudet både i förorterna och i innerstaden.

Framtidens skola – mindre marknad och mer akademi

Sedan två decennier har ett nyliberalt synsätt på skolan fått stort genomslag. Skolverksamhet betraktas då som en marknad som alla andra. Enskilda skolor ses som företag, föräldrar och elever som kunder. Inte minst har perspektivet slagit igenom i Stockholm. Liksom många verksamheter i skolan vänder vi oss mot detta synsätt. Vi vill se en kraftig omorientering från dagens kultur av marknadsanpassning mot en mer akademisk kultur av samverkan och öppna jämförelser.

Skolans kultur bör vara akademisk, snarare än företagsekonomisk. När skolan ser elever som kunder blir risken att kvaliteten underordnas det som säljer. De senaste åren har det dykt upp skolor med de mest märkliga profiler. De verkar lanseras – inte i första hand i ett pedagogiskt syfte, utan för att locka elever. Skolinspektionen konstaterar i sin rapport att den konkurrensen "... gör att energin ibland i stor utsträckning läggs på en typ av utvecklingsarbete som mer handlar om olika typer av marknadsföringsknep och mindre om att förbättra det vi menar med skolkvalitet...".

Förmågan att locka elever är det som belönas ekonomiskt framför allt annat i Stockholms skolsystem. Utbildningsförvaltningen försöker att uppmuntra och stödja skolors kvalitetsarbete. Men om valet står mellan att gynna en skola som har hög kvalitet men svårt att locka elever eller en skola som håller låg kvalitet men är duktig på marknadsföring, så premieras alltid den senare. Så är regelverket konstruerat. Därför bör det också göras om. Vi menar att kursplaner är alldeles för viktiga för att reduceras till säljerbjudanden. Vi vill därför utreda hur ett bättre sätt att finansiera skolorna kan skapas.

Skolan är en institution som skapar identiteter och för bildningsarvet vidare. Dess resultat påverkar hela samhället och därmed också de som aldrig haft barn i skolan. Skolan behöver återupprättas som vår viktigaste kulturinstitution. Om skolan definierar sig som en affärsrörelse förminskar den både sig själv och sina elever.

Skolinspektionen rapporterar även att dagens konkurrenssituation motverkar viljan till samarbete och möjligheten att sprida goda exempel mellan fristående och kommunala skolor. Två kulturer kan sägas stå mot varandra i skolans värld. Å ena sidan en akademisk kultur av öppenhet, samverkan och utbyte av resultat och metoder. Å andra sidan en näringslivstradition av patent och företagshemligheter där egen kunskap ses som en konkurrensfördel, så länge den inte delas med andra. Stockholms skolor behöver utveckla en akademisk kultur snarare än en företagskultur och samarbeta mer om metoder och resultat.

En akademisk skola

Vi vänder oss mot den ökade uppdelningen av gymnasieskolan i en praktisk och en teoretisk del. Det är en återgång till gamla tider och motsvarar inte hur människor fungerar. Elever behöver både teori och praktik. I takt med den vetenskapliga och tekniska utvecklingen förändras arbetslivet så att allt fler behöver såväl teoretiskt som praktiskt kunnande. Det gäller även yrkeslinjer.

Målet är att alla elever ska gå ut med fullständiga betyg. Alla elever behöver kompletta betyg och högskolebehörighet i yrkeslivet, eftersom ingen kan räkna med att stanna i samma yrke livet ut. Många svenska företag har engelska som koncernspråk. För att vara bilmekaniker måste man förstå datoriserad felsökning och facktermer på engelska. Ämneslärare och yrkeslärare ska arbeta tillsammans, så att elever förstår att de måste kunna exempelvis matematik och engelska. Det är skolans ansvar att erbjuda seriösa praktikplatser till alla elever. Gymnasiesärskolans kunskapsuppdrag måste prioriteras och ökade möjligheter tas fram för arbete efter gymnasiesärskolan.

Framgångsrika skolor

Vänsterpartiet har tagit fram en alternativ skolplan för att vända utvecklingen. Med en skattehöjning kan vi genomföra en skolsatsning på över en halv miljard kronor. Resurser behövs för att höja lärarlönerna och stärka skolans kunskapsarbete i alla skolformer. Ännu viktigare är att de avsevärda resurser skolan redan har används på bästa sätt. I den meningen är kvalitet viktigare än kvantitet.

Skolforskning har visat att hur skolor organiseras betyder mer för hur det går för eleverna än deras sociala bakgrund eller förkunskaper. Elever i de bästa skolorna kan trots svaga kunskaper eller färdigheter vid skolstarten lyckas mycket bättre än elever som har de bästa förutsättningar men som hamnat i en dålig skola.

För att vända utvecklingen spelar lärarna och kvaliteten på undervisningen en avgörande roll samtidigt som det behövs ett tydligt pedagogiskt ledarskap från rektorn. All personal måste ha ett elevfokuserat förhållningssätt och eleverna mötas av höga

förväntningar och inställningen att alla kan klara målen. Vi behöver sociala spelregler som är väl förankrade hos alla för en trygg miljö med ordning och reda, utan förtryck eller mobbning. Hög kvalitet i förskolan är grunden för att lyckas med målen i skolan.

Dagens skoldebatt är väldigt polariserad med argument mot endera ”flumskola” eller ”kadaverdisciplin”. Samtidigt visar forskning att det som utmärker framgångsrika skolor ofta är att de lyckats blanda inslag såväl från den traditionella kunskapsskolan som från den omsorgsriktade skola som utvecklats de senaste decennierna. Vi måste använda dessa kunskaper för att skapa välfungerande skolor i hela staden och särskilt prioritera de områden i staden där kunskapsresultaten är låga.

Vi välkomnar skolreformer med fokus på kunskapsmålen, men avvisar de inslag som ökar segregeringen och skillnaden mellan skolorna. Vi avvisar därför förslagen om sänkta kunskapskrav på gymnasiets yrkesprogram och spetsklasser. Vi avvisar också synen på skolan som en marknad där elever och föräldrar är kunder. Det fria skolvalet har ytterligare ökat den segregering som tidigare var en följd av boendese segregeringen. Vi vill utreda hur ett framtida system som inte skapar segregering kan skapas.

Lärarnas avgörande betydelse

Det är kvaliteten på lärarens undervisning som till största delen avgör hur det går för eleverna. Därför är ingen yrkesgrupp i skolan så central som lärarkåren.

I undervisningen krävs fokusering på tydliga kunskapsmål och en uppföljning av resultaten som är välförankrad hos eleverna. Läraren ska förmedla kunskaper till eleverna som de ibland inte förstår att de behöver lära sig och ibland inte tror att de kan lära sig. Därför är allt lärande beroende av att man lyckas få en bra relation till eleverna. En bra lärare måste ha stark ämneskunskap och samtidigt vara en bra berättare som kan väcka elevernas intresse. Allt detta ställer stora krav på lärarens förmåga. Ett flertal studier visar relativt entydigt att lärarkompetensen har större betydelse för skolresultaten än faktorer som elevernas bakgrund eller klasstorleken. Att tala om skillnader i undervisningskvalitet är första steget för att kunna minska skillnaderna och åstadkomma förbättringar.

En stor del av lärarens arbete handlar om att göra bedömningar av kunskap och färdigheter och dessutom förmedla dessa bedömningar till eleverna på ett ärligt och respektfullt sätt. Detta kräver både träning och känsla. Risken finns annars att ett dåligt omdöme sänker en elevs självförtroende. Utöver skolornas ordinarie budgetar avsätter vi extra resurser för kompetensutveckling inom utvärdering och bedömning via Personal- och jämställdhetsmiljarden.

Lärarkårens status måste höjas. Längre har skolan tagit för lätt på frågan om behörighet. Det är viktigt att staden tar ansvar för att genom fortbildning öka antalet behöriga lärare. Staden bör endast tillsvidareanställa behöriga lärare. För en lärare har tidigare det främsta sättet att höja sin lön varit att ta på sig andra uppgifter än undervisning. Det vore rimligt att lönesättningen också premierar undervisningsskyldighet och får duktiga lärare att fortsätta att undervisa. För att lyfta kunskapsresultaten är lärarnas undervisningsskicklighet den viktigaste resursen. Därför måste lönesättningen och rekryteringspolitiken också bidra till att de bästa lärarna söker sig till skolor där resultaten just nu är lägst. Det är delvis skolor som idag har svårt med rekryteringen. De lektorstjänster och utvecklingslärartjänster som nu införs är steg i rätt riktning. Det är extra viktigt att tjänsterna finns på skolor som behöver höja sina kunskapsresultat.

Samtidigt som de borgerliga partierna i många år talat om den stundande satsningen på lärarlönerna, har det i praktiken ofta blivit tvärtom. Resultatet från 2011 gör det rimligt att tala om lärarsatsningen som försvann. När inflationen närmade sig 3 % fick

Stockholms lärare ett generellt påslag på 1,7 %. Den s.k. lärarsatsningen blev med andra ord ännu en reallönesänkning. Orsaken är inte att de borgerliga politikerna missunnar Stockholms lärare en riktig lönehöjning, eller att de aktivt vill åstadkomma reallönesänkningar. Det är bara så att de prioriterar en låg kommunalskatt ännu mer.

Vi tycker lärarna har väntat länge nog. Det är en av anledningarna till att vi föreslagit en högre skattesats. Vi vill genomföra en skolsatsning som omfattar mer än en halv miljard extra. Det ger möjlighet för staden att ta ett första viktigt steg för att höja såväl lärarlönerna som yrkets attraktivitet och status.

Ett nytt legitimationssystem håller nu på att införas för lärare. Dessvärre ser det ut som att kvaliteten på dessa program kommer att skilja sig mycket mellan olika skolor i landet och programmen blir en arbetsplatsintroduktion för nyanställda. Vi vill att Stockholm skapar ett gemensamt program för att slussa nyutbildade lärare från studentrollen till lärarrollen. Det skulle garantera att nya lärare möts av praktisk tjänstgöring varvat med inslag av fortbildning och professionell handledning av erfarna kollegor. Programmet skulle omfatta sådant som delvis redan görs idag, men i en tydligare organiserad form som säkerställer en jämn kvalitet. I den utsträckning som ett sådant program går utöver det som föreskrivs av Skolverkets regler bör det vara utformat som ett erbjudande till nyutexaminerade lärare om ett frivilligt tillägg. Vi föreslår att utbildningsnämnden ges i uppdrag att, i samråd med skolor och lärarnas fackliga organisationer, utreda hur ett ambitiösare upplägg för introduktionsprogrammet kan skapas.

Rektors roll som pedagogisk ledare

På många skolor är undervisningskvaliteten alldeles för ojämn. Det borde inte handla om tur att få en bra lärare, men många elever uppfattar det så. Längre har lärarnas undervisning bara varit en fråga för lärarna. Det har inneburit en frihet för lärare, men samtidigt att de stått ensamma med ibland svåra problem. Ytterst är rektorn ansvarig för att alla elever på en skola får en undervisning av hög kvalitet.

Vad händer i klassrummet?

Vilka arbetsmetoder som väljs i skolan måste i första hand vara ett beslut för lärarna. Grundläggande är att arbetsmetoder som gör alla elever aktiva måste eftersträvas. Metoder bör väljas på grundval av hur väl de fungerar i praktiken. Om resultaten uteblir krävs alltid en dialog om metoden är de rätta. Att vara professionell som lärare innebär att kunna diskutera med andra när något inte fungerar, att kunna ta till sig nya metoder och att vara öppen för andras synpunkter.

Socioekonomisk fördelning

Sedan länge finns i Stockholm ett system med socioekonomiskt tilläggsanslag till skolor där eleverna bedöms behöva mer stöd för att klara målen. Detta gjordes 2011 mer träffsäkert med variabler som bättre speglar elevernas bakgrund och språkkunskaper innan undervisningen börjar. Modellen går även att använda för att mäta skolornas resultat på såväl klass- som skolnivå på ett sätt som tar hänsyn till elevernas sociala bakgrund. Det är viktigt för att kunna göra rättvisa jämförelser mellan skolor eller klasser där eleverna har helt olika förutsättningar från början. Därigenom blir det också svårare för skolor eller lärare att skylla egna tillkortakommanden på elevunderlaget med diffusa hänsyftningar till social bakgrund.

I dagsläget ersätts skolskjutsar för elever i särskolan med ett schablonbelopp. I de fall som kostnaderna överstiger schablonen tas resurser från elevens utbildning. Detta måste utredas så att ett system kan införas där elevens behov av skolskjuts kan tillgodoses utan att det bekostas av skolundervisningen.

Höga förväntningar

De förväntningar på eleverna som skolan uttrycker har mycket stor påverkanskraft. Mycket kan förändras bara genom lärarens övertygelse om att eleverna kan förbättra sina resultat. Därför bör varje skola noga överväga vilken slags förväntningar man uttrycker. Mycket talar för att elever från ”utsatta” områden ofta möts av mycket låga förväntningar. Att klara godkänt ses som mycket bra och elever som kunnat utvecklas mycket mer låter nöja sig. Mycket talar för att lärare oavsiktligt sänker sina förväntningar på pojkar. Kunskap om jämställdhet och genusmedvetenhet bland lärarna kan motverka detta. På samma sätt kan man fråga sig vilka förväntningar som uttrycks i de mål som den borgerliga politiska majoriteten satt upp för skolan. Hittills satta mål, som exempelvis att ”andelen elever som klarar de nationella proven i årskurs tre ska vara 75 % ” eller att ”46 % av eleverna i årskurs 8 ska uppge att de får arbetsro på lektionerna”, speglar extremt låga förväntningar på skolan.

Alla barn ska få rätt till läxhjälp – inför en läxhjälpagaranti

Ett viktigt led för att höja kunskapsresultaten är att alla ska få rätt till organiserad läxhjälp via skolan. Läxorna är en del av skolans undervisning och det är därför skolans ansvar att ge alla som behöver hjälp med läxläsning.

I Stockholm finns idag en mängd projekt för hjälp med skolarbetet utanför skoltid, t.ex. mattestöd via nätet, sommarskolor samt läxhjälp via ett flertal grundskolor. Vi föreslår att detta ska gå från vällovliga projekt till en garanterad rätt för alla barn. Erbjudande om läxhjälp ska vara lika naturligt som läxorna själva. Samarbete med biblioteken om läxhjälpen bör prövas. Det är också viktigt att det ges möjlighet för föräldrar att vara med under läxhjälpen. Även om man själv, exempelvis på grund av språket, har svårt att hjälpa sitt barn, kan man ändå göra en viktig insats genom att signalera skolans betydelse till sitt barn. Föräldrar kan på så sätt också få råd och stöd i hur de kan hjälpa sitt barn att lyckas i skolan. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att utreda hur en läxhjälpagaranti med start under 2013 kan utformas.

Satsning på språkutveckling och modersmål

Det finns tydliga samband mellan elevernas språkliga kompetens och deras allmänna framgång i skolan. Därför är bra kunskaper i svenska helt nödvändigt för att lyckas i skolan. Skolbiblioteken och deras personal kan spela en viktig roll. Den lässatsning som genomförts med bland annat läsutvecklingsscheman bör fortsätta. En svag läsare behöver hjälp omgående. Läsförmåga är grunden för all inläring. Så länge den inte utvecklats tillräckligt har eleverna svårt att förstå och följa med inom alla ämnen.

För elever som är nyanlända till Sverige och som har tillgång till ett rikt modersmål, men hos vilka svenskan ännu inte är tillräckligt bra för att fungera som undervisningsspråk, kan ämnesundervisning på modersmålet bidra till att eleverna inte halkar efter i väntan på att svenskan kommer ikapp. Idag blir bedömningen av dessa elevers kunskaper i mycket en bedömning av deras språkkunskaper i svenska. Modersmålsundervisningen behöver en grundlig reformering. På många håll lever den sitt eget liv, och utgår främst från anknytningen till det gamla hemlandet och ett vardagsspråk. För att främja lärandet måste modersmålsundervisningen vara kopplad till övriga skolämnen. Att inte snabbt rusta upp modersmålsundervisningen är att missa en stor möjlighet till höjda och mer jämlika kunskapsresultat.

Trots de stora satsningar som gjorts på läsutveckling och svenska som andraspråk vet vi fortfarande väldigt lite om effekten. Det behövs en översyn av hur resurserna har använts och i vilken grad de kommit elever till del i form av undervisning.

Individualisering med negativa pedagogiska konsekvenser

Det senaste decenniet har en trend av individualisering påverkat skolan, liksom samhället i övrigt. Det har inneburit mer eget arbete för eleverna och en förskjutning av ansvar från lärare till elev. Ett inslag är att i hög grad låta eleverna själva bestämma arbetsuppgifter som ett försök att främja delaktighet i det egna lärandet. Enligt Skolverket omfattar nu tiden som eleverna arbetar enskilt nästan hälften av undervisningstiden. Tiden som läraren pratar inför hela klassen har krympt och elever pratar mindre inför varandra. Eleverna har blivit mer utlämnade åt sig själva och sin egen förmåga att söka kunskap. Lärandet har blivit ett individuellt projekt.

Individualiseringen har också inneburit att elevernas sociala bakgrund och stödet hemifrån fått större betydelse för resultaten. Sannolikt är undervisningen även sämre för pojkar än för flickor. Studier visar att pojkar i mindre utsträckning väljer tillräckligt utmanande arbetsuppgifter när de får bestämma själva.

Trots att vi har en sammanhållen skola där tanken är att eleverna ska delas upp först i slutet av skolgången, finns ändå många mekanismer som differentierar och sorterar. Det är viktigt att tidigt identifiera elever som halkar efter i skolan. Men vi måste så långt möjligt undvika att de placeras i särskilda grupper utan ge dessa elever stöd i sin vanliga klass. Siffror från Skolverket visar att närmare 40 % av eleverna någon gång under skoltiden bedömts behöva särskilt stöd. Snarare än att utöka stödundervisningen ytterligare finns det anledning att misstänka att det är något i den vanliga undervisningen som brister. Mycket talar för att dagens inriktning med så stor andel eget arbete passar dåligt för många av de elever som nu behöver särskilt stöd.

Särskilt begåvade elever med mycket snabb inlärningsförmåga är också en elevgrupp som kan kräva särskilda insatser. Utan ett genomtänkt bemötande kan resultatet annars bli en känsla av marginalisering. Vi vänder oss mot de borgerliga partiernas projekt med så kallade spetsklasser precis som mot annan nivågruppering i skolan. Både svensk och internationell forskning om nivågrupperad undervisning har visat att sådan sortering totalt sett påverkar skolans resultat negativt.

Elever med syn- och hörselnedsättning ska kunna genomföra sin skolgång så att funktionsnedsättningen inte blir ett hinder. Synskadades riksförbund har uppmärksammat att skolorna inte köper specialpedagogiskt stöd från utbildningsförvaltningens skolstödsstödsenhet i tillräcklig omfattning. Istället för planerad konkurrensutsättning borde fokus riktas på att eleverna får ta del av stödet. Ekonomin ska inte styra användandet av de specialpedagogiska resurserna.

Vi vill se en ökad integration mellan särskolan och andra skolformer. Särskolan ska ha sina lokaler på grund- och gymnasieskolorna. Kravet på högre förväntningar på alla elever måste även gälla särskolan där förväntningarna varit alldeles för lågt ställda.

Mindre barngrupper och fler fritidspedagoger på fritidshemmen

Vi vill genomföra en särskild satsning på fritidshem och fritidsklubbar (mellanstadieverksamhet). Dagens resurser räcker inte för att erbjuda en pedagogisk verksamhet med kvalitet. Det behövs både mer personal och bättre utbildad personal. Vi föreslår extra resurser genom en kombinerad statlig och kommunal satsning. Men det är viktigt att framhålla att det också måste ställas höjda kvalitetskrav.

Mellanstadieverksamheten för 10–12-åringar ska vara gratis och likvärdig, för en meningsfull fritid för alla barn. Idag går många barn inte på fritidsklubb, vilket främst drabbar de som har föräldrar med kort utbildning.

I nya skollagen betonas att fritidshemmen förutom att erbjuda meningsfull fritid också aktivt ska stimulera eleverns lärande. På många fritidshem liksom i skolorna har ansvaret förskjutits från lärare och personal till barnen själva. Istället bör barnens intressen kompletteras med andra stimulerande och utmanande aktiviteter. Förutsättningarna att ta detta ansvar varierar stort eftersom det är stora skillnader vad gäller personaltäthet och utbildningsnivå. Det gäller även fritidsklubbarna. Med vår fritidssatsning ställer vi högre krav på kvaliteten samtidigt som vi tillför mer pengar.

Demokratisk fostran och elevinflytande

Framgångsrik demokratisk fostran börjar i klassrummet och det är i positiva och respektfulla relationer mellan lärare och elever som eleverns demokratiska kompetens främst utvecklas. Skolorna bör upprätta en plan för hur elevinflytande och demokratisk fostran kan realiseras utifrån de lokala förutsättningarna. Satsningar under namnet "elevdemokrati" utan rejäl planering ska däremot inte genomföras slentrianmässigt. Eleverna ska ses som resurser och deras engagemang i skolans verksamhet som betydelsefullt för att nå kunskapsmålen. Ska eleverna kunna ha ett verkligt inflytande krävs seriös återkoppling och ett aktivt ansvar från skolan.

Elevernas arbetsmiljö

Alla skolor ska ha studie- och yrkesvägledare, skolbibliotek och möjligheter att träffa elevvårdspersonal. Alla elever ska dessutom regelbundet få ta del av kultur. På samma sätt som arbetsplatser ska gymnasieskolor ha elevlokaler för avkoppling under långa dagar och håltimmar. Alla skolor och mötesplatser för ungdomar ska ha ett aktivt jämställdhetsarbete. För att det ska genomsyra hela verksamheten krävs återkommande fortbildning av personalen, där jämställdhetspedagoger spelar en viktig roll som resurspersoner för övrig personal.

Trygghet ger lärande och lärande ger trygghet. Stockholms elevhälsorapport visar att de flesta elever känner sig trygga och trivs i skolan, vilket är en förutsättning för lärandet. Men sambandet mellan trivsel och lärande är inte enkelt. Om så varit fallet borde de höga siffrorna i Skolhälsovårdens hälsoenkäter också avspeglats i elevernas kunskapsresultat. Många elever uppger att de inte får arbetsro på lektionerna vilket är en faktor som verkar negativt för elevernas lärande och en fråga som bara kan lösas i klassrummen i mötet mellan lärare och eleverna.

Mobbning och kränkande behandling kan aldrig accepteras. Varje skola ska ha en likabehandlingsplan som är välkänd för alla. För att den ska få genomslag i verkligheten krävs ett aktivt och systematiskt arbete som i första hand är skolans eget ansvar och inte något som kan köpas in externt. Ett systematiskt arbete för att förebygga problem måste bygga på skolans lokala förutsättningar och behov. Det måste pågå hela tiden och sträva efter att eleverna görs delaktiga.

Bra elevhälsa med elever som mår både fysiskt och psykiskt bra är en förutsättning för bra skolresultat. Att eleverna dagligen äter en riktig frukost och lunch ger bättre förutsättningar för lärande men det är det många elever som hoppar över maten, främst på högstadiet. Inom skolidrotten är ett mönster att man ofta inte lyckas engagera de negativt inställda eleverna som själva inte är fysiskt aktiva på fritiden. Eleverna måste erbjudas god och nyttig kost där vegetariska och miljövänliga måltider ingår. Det är oerhört centralt att idrottsundervisningen lockar eleven att hitta träningsformer som lockar till deltagande och fysisk aktivitet även utanför lektionstid.

Den psykiska ohälsan bland unga är större i Sverige än i många jämförbara länder. Trots att majoriteten av Stockholms elever mår bra är det ändå många som känner sig stressade eller nedstämda. Ett tydligt mönster är att det främst är flickor som mår säm-

re, en kontrast till deras högre kunskapsresultat i skolan. Risken för en ”könsblindhet” kan uppstå som hör samman med föreställningar hos skolpersonal om att flickor är vinnare i dagens utbildningssystem.

Vikten av bra relationer mellan hem och skola – alla föräldrar är viktiga

Goda och tillitsfulla relationer till föräldrar är en ovärderlig hjälp för att skolan ska lyckas med sitt uppdrag. Skolk är problem på flera skolor. En förutsättning för att få alla elever att klara kunskapsmålen är att de faktiskt är på plats. Skolk kan ha flera orsaker, från allmän nonchalans till att en elev är utsatt för mobbing eller allvarliga trakasserier. Det är viktigt att ta reda på orsaken och gemensamt med elev och föräldrar komma till en lösning. Det mest verkningfulla är ofta att skolan snabbt kontaktar föräldrarna, men idag agerar skolan ibland först när frånvaron närmar sig 20 %. Signalen till eleverna blir att skolan inte spelar så stor roll. Att skolk numera skrivs in i terminsbetygen är ett slag i luften, eftersom flera månader då kan ha gått utan åtgärder.

Handledningar som ”Guldsitsen” har tagits fram som stöd och hjälp för lärare när det gäller att bygga tillitsfulla relationer med föräldrar. Mycket står att vinna om skolan kan gå ifrån enkelriktad information till direkt dialog med föräldrarna. Skolan behöver till föräldrarna förmedla deras stora betydelse för barnens skolgång. Den viktigaste insatsen föräldrarna kan göra är att framhålla hur viktigt skolarbetet är för de egna barnen. Men i ansatsen att vara öppen och serviceinriktad eller att komma bort från den gamla tidens pekpinnar får inte skolan tumma på den grundläggande premissen att det är skolan som har det fulla ansvaret för vad händer i skolan.

Förbud mot avgifter

I Sverige finns en kvarts miljon fattiga barn enligt Rädda barnen. Dessa barn ska inte behöva avstå från utflykter eller extra aktiviteter som skolan ordnar därför att avgifter tas ut. Grundprincipen bör vara att skolan själv tar ansvar för att finansiera sina aktiviteter fullt ut. Ett principbeslut bör därför fattas om att avgifter i Stockholms skolor helt förbjuds, på samma sätt som redan beslutats i Malmö och på andra ställen. Utbildningsnämnden får i uppdrag att i samråd med förvaltning och skolledning utforma ett detaljerat förslag.

Vid ett beslut är det viktigt att betona det positiva med att skolorna ordnar utflykter och andra roliga aktiviteter utöver ordinarie verksamhet. Med ett förbud finns alltid risken att vissa skolor slutar helt med extra aktiviteter, istället för att försöka lösa finansieringen så att alla kan följa med. Förutom finansiering via skolans ordinarie budget kan ett sätt vara frivilliga insamlingar, som inte bygger på att föräldrar ska betala ett visst belopp utan att barnen arbetar tillsammans och tränas i att ta ansvar.

Medborgare eller kunder i skolan?

En del i marknadsanpassningen är att vi ser oss som kunder snarare än medborgare i förhållande till skolan. Kundrollen känner vi från den privata marknaden där den fungerar på ett enkelt sätt. Kundens skyldighet är att betala. Man har att välja från färdiga erbjudanden. Är man missnöjd kan man gå till en annan affär. Fokus är på den egna personen och vad man kan få för pengarna. I politiken används ofta ordet ”skattebetalare” i ungefär samma betydelse: en som betalt och väntar på leverans.

Som medborgare har vi skyldigheter som går mycket längre än så. Förutom för egna angelägenheter har varje medborgare ett ansvar för sin del av samhällets helhet, till exempel att det finns bra skolor för alla barn. Med kundperspektivet försvinner kravet på den egna motprestationen. Men att lära sig kräver möda och egna arbetsinsatser. Skolan är en plats där man producerar något tillsammans, av gemensam kraft.

Vi måste utveckla ett bättre antagningssystem i Stockholm

Principen om det fria skolvalet har inneburit att segregationen förvärrats. Idag har grundskolan ett komplicerat system som gynnar taktikval och kräver mycket väl insatta föräldrar för att eleverna ska komma in på sitt förstahandsval. Till gymnasiet konkurrerar eleverna med sina grundskolebetyg. Det innebär att elever med bra skolresultat och höga betyg får en mycket stor valfrihet, medan den är mycket begränsad för elever med dåliga resultat. Om skolresultaten faktiskt speglar skolornas och undervisningens kvalitet betyder det att elever i skolor med sämre undervisning i grundskolan också hänvisas till sämre gymnasieskolor. Det är en märklig logik. Skulle inte just de vara i behov av att få gå i en riktigt bra gymnasieskola?

Ett vanligt argument inte minst inom skolan är att dåliga resultat speglar elevernas sociala bakgrund. Men det är bara en dimension av i grunden samma problem; det är i skolor som brister i kvalitet som elevernas bakgrund får störst betydelse. Om det stämmer att skolresultaten är en effekt av elevernas sociala bakgrund – är den ett rimligt kriterium för att fördela platser i gymnasieskolan?

Enligt stadens skolinspektion spelar också lärarnas val av arbetsplats en roll för segregationen: ”Ofta är det så att de skickliga lärarna, åtminstone de som har några års arbetslivserfarenhet, söker sig till de skolor där eleverna har goda förkunskaper och där man arbetar framgångsrikt på alla områden. Därmed förstärks kunskapssegregationen ytterligare”. Denna ordning är helt orimlig. Utbildningsnämnden ges därför i uppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna utreda såväl antagningssystemet som skolpengssystemet. Detta i syfte att hitta ett system som minskar skolsegregationen och i större utsträckning gynnar kvalitet än dagens system.

Friskolor

Sverige har kanske världens mest generösa regler för fristående skolor i kombination med ett minimum av uppföljning. Det är inte rimligt att staden har det övergripande ansvaret för skolans ekonomi och organisation, men ändå har så lite att säga till om när det gäller etableringen av friskolor. I synnerhet bör staden ges bättre möjlighet att stänga friskolor med uppenbara brister. För att få en förändring till stånd krävs lagändringar, vilket regeringen hittills visat ringa intresse för. Direktörer i friskolebranschen brukar beskriva sin verksamhet som en lågriskbransch. De syftar då på regelverket, bidragssystemet och den stabila karaktär som kännetecknar utbildningsverksamhet. Sett till skolans uppdrag kan det tvärtom sägas vara ett högriskprojekt. Misslyckas skolan räcker det inte med att ett antal aktieägare förlorar en investering, misslyckandet drabbar livslångt de elever som gått i skolan.

Det är allvarligt att friskolor kan redovisa vinster genom att i mindre utsträckning erbjuda skolbibliotek, skolmåltider, elevhälsovård och tillgänglighet för funktionsnedsatta. Särskilt allvarligt är det om de gör vinster genom uppenbara pedagogiska försämringar. En sådan är den klart lägre andelen behöriga lärare. Ett annat exempel är den så kallade Kunskapsskolan som avskaffat klassrummen och därmed byggt in sig i en pedagogisk lösning med små möjligheter till gemensam undervisning. Stockholms stad bör ta ett större ansvar för att följa upp resultaten från de fristående skolorna.

Fristående förskolor

De privat drivna förskolorna bör också tillhöra stadens gemensamma kösystem och följa stadens köregler. Idag har en majoritet av dessa förskolor valt att stå utanför. Även om alla förskolor nu föreslås bli sökbara via e-tjänsten ”Min barnomsorg” kommer de privat drivna förskolorna i huvudsak att kunna fortsätta att ha egna köregler och hantera sina köer på samma sätt som tidigare.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

Privat driven förskola:

- 50 mnkr ytterligare, 2% höjd schablon, total ökning 5 %
- Höja det socioekonomiska tilläggsbeloppet med 15 mnkr genom att återställa det till 2006 års nivå i förhållande till schablon

Grundskola, grundsärskola och fritidshem

- 146 mnkr ytterligare grundskola, 2 % höjd schablon, total ökning 5 %
- 36,6 mnkr ytterligare F-år 3 grundskola, 1 % höjd schablon, för att utjämna kunskapskillnad, totalt 6 % i F-år 3
- Höja det socioekonomiska tilläggsbeloppet i grundskolan med 414,5 mnkr genom att återställa det till 2006 års nivå i förhållande till schablonen
- 6,6 mnkr ytterligare grundsärskola, 2 % höjd schablon (tilläggschablon), total ökning 5 %
- 45 mnkr ytterligare fritidshem, 3 % höjd schablon, totalt 6 %, för att bland annat minska barngrupperna
- 15 mnkr till kostnadsfri mellanstadieverksamhet (även mellanmål)

Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

- 44,8 mnkr ytterligare gymnasieskolan, 2 % höjd schablon, totalt 5 %
- 2,2 mnkr ytterligare gymnasiesärskola, 2 % höjd schablon, (tillägg) totalt 5 %
- 56,4 mnkr mer till SL-kort för alla gymnasieelever, skoltid, fritid, helger
- 100,3 mnkr av generella effektiviseringar och minskad sjukfrånvaro mnkr får vara kvar i verksamheten istället för att leda till besparingar

Aktiviteter - ett urval

- Översyn av över resursfördelningen i förskola, i likhet med den som gjorts för skolan, med målet att införa ett socioekonomiskt styrt tilläggsbelopp.
- Utredda ett framtida system som inte skapar skolsegregering.
- I samråd med skolor och fackliga organisationer utreda hur ett ambitiösare upplägg kan skapas för introduktionsprogrammet för nyutexaminerade lärare
- Utredda hur en läxhjälpssgaranti med start under 2013 kan utformas
- Översyn över hur resurserna för läsutveckling och svenska som andraspråk har använts och i vilken grad de kommit elever till del i form av undervisning
- Översyn av organiseringen och upplägget av idrottsundervisningen.
- Utforma ett detaljerat förslag om förbud mot avgifter i skolan
- Utveckla samverkan med förskolan, socialtjänsten och särskolan
- Säkra att elever med behov av särskilt stöd får specialpedagogiskt stöd
- En översyn ska göras av undervisningsmaterial ur HBT-perspektiv
- Utarbeta åtgärdsprogram för elever med funktionsnedsättning som behöver stöd
- Ta fram handlingsplaner mot hedersrelaterat förtryck av flickor och pojkar
- Utveckla arbetsformer och förhållningssätt för att öka elevers inflytande
- Kartlägga orsaker till att elever lämnar grundskolan utan fullständiga betyg och varför resultaten är olika över staden med fokus på skolornas arbetsätt
- Minska barngrupperna och öka personaltätheten i skolbarnsomsorgen
- Erbjud barnskötare vidareutbildning till fritidspedagoger
- Erbjud mellanstadieverksamhet som är lika attraktiv för flickor och pojkar
- Utveckla samverkan mellan gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Andel privat drivna förskolor och skolor som inte tar ut vinst
Andel skolor med skolbibliotek och skolbibliotekarier
Andel behöriga lärare i alla skolformer
Andel som har fullständiga betyg i årskurs nio
Andel behöriga till gymnasieskolan
Andel som får högskolebehörighet
Andel med godkänt i alla kurser i slutbetyget
Antal elever per specialpedagog, skolläkare, skolsköterska, -psykolog och – kurator

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Utbildningsnämnden** godkänns.

Valnämnden

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen, landstinget, kommunen, EU-parlamentet samt extraval och folkomröstningar. Vallokalerna ska vara tillgängliga för alla.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

16. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Valnämnden** godkänns.

Äldrenämnden

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 2013-2015

- Behovet av äldreomsorg ska bedömas likvärdigt oavsett kön och andra diskrimineringsgrunder samt utifrån sammanvägda behov för individen
- Äldre kvinnor och män ska kunna påverka sin vardag såväl hur hemtjänsttimmarna används som hur insatserna anpassas till individen i vård- och omsorgsboende
- Äldre kvinnor och män ska ha rätt till äldreomsorg på sitt eget modersmål och med respekt för sina önsknings och behov

Gemensamt ägd och styrd äldreomsorg

Vänsterpartiet anser att äldreomsorgen i huvudsak ska vara gemensamt ägd och styrd, jämställd och hållbar. Behov och inte plånbok ska styra insatserna. Kundval och avdragsrätt för privat omsorg skapar gräddfiler för dem som kan betala. I områden där många har utländsk bakgrund finns inte alltid hemtjänst på modersmålet vilket gör att äldre hänvisas till anhängvård. En översyn ska göras av hur resurserna fördelas till äldreomsorgen, exempelvis hur behovet varierar med andel flerfamiljshus utan hiss, kapital, utländsk bakgrund, ohälsa och avstånd till service.

Instruktionen för Kommunstyrelsens pensionärsråd ses över för att öka rådets befogenheter. Äldreombudsmannen och kommunstyrelsens pensionärsråd är stadsövergripande funktioner som flyttas till kommunstyrelsen. Anställningen som äldreombudsman ska återbesättas, och uppgifterna inte delas upp så som görs idag.

Den borgerliga majoriteten har privatiserat så mycket som den hunnit och makten över upphandlingarna har lagts på tjänstemän, vilket urholkat demokratin. Äldrenämnden ska därför göra en samlad uppföljning av upphandlad äldreomsorg och en grundlig konsekvensanalys utifrån följande perspektiv – demokrati, brukare, anhöriga, personal och ekonomi. Analysen ska visa hur ersättningsystemen fungerar, vilka incitament som ges, om det uppstår överskott och vinster och hur skattemedlen används.

Kommunala bostäder ger trygghet och kontinuitet

Servicehus, vård- och omsorgsboende, seniorboende, kollektivhus och trygghetsboende - om de kan byggas till rimlig hyra - ska finnas i tillräcklig omfattning. Ett äldre perspektiv ska finnas i stadsplaneringen. Det finns stark evidens för att det bästa är att flytta så sällan som möjligt vid hög ålder, vilket ska beaktas i boendeplaneringen.

Korttidsboende är viktigt som avlastning för anhöriga och som mellanvård för de äldre. Ett korttidsboende ska alltid ge mervärde för de äldre. Idag brister informationsöverföringen om mediciner och sjukdomar inför vistelse på korttidsboende för de som har många mediciner. Övergripande riktlinjer om detta ska tas fram. Vi vill också göra en översyn av korttidsboendena för att höja ambitionsnivån istället för att som nu skjuta över ansvaret från politiken till LOV-lagstiftningen.

Det måste finnas tydliga riktlinjer om ett värdigt bemötande i samband med kontraktskrivning för lägenhet i vård- och omsorgsboenden. Många upplever kravet på snabb inflyttning och snabb tömning vid bortgång som ovärdigt.

Äldres lägenheter ska vara tillgängliga så att de som vill kan bo kvar. Kommunala bostäder ger trygghet och ska finnas i alla stadsdelar. Höga kvalitetskrav och noggrann uppföljning gäller alla vård- och omsorgsboenden och servicehus oavsett regi. Alla lokaler med fukt-/giftproblem samt enkelt avhjälpna hinder ska inventeras och åtgärdas. Fullständig sopsortering ska finnas. Arbetet med att bygga ut bostäder för äldre samordnas mellan berörda nämnder och bolag.

Privat driven äldreomsorg tas tillbaka i kommunal regi

Konkurrensutsättningen av servicehus och vård- och omsorgsboende ska stoppas och driften återtas av kommunen när avtalen löper ut. Det finns inget som tyder på att äldre får större inflytande över omsorgens innehåll och vem som ger omsorg med en privat utförare. Möjligheten att ingripa mot vanvård är bättre när kommunen driver verksamheterna. Insynen är mycket sämre än i kommunala boenden, eftersom anställda saknar eller har sämre meddelarskydd. Långa avtalstider för entreprenader gör det svårare att ta tillbaka äldreboenden i kommunal regi.

Den borgerliga kundvalsmodellen bygger på att äldre ska orka göra rationella val i en mycket utsatt situation. Ingen garanti ges för att kommunala boenden ska finnas kvar. Samtidigt vet vi att det är de välutbildade som drar mest nytta av valfrihetsmodeller. Alla äldreboenden ska vara bra. Med vänsterpartiets modell för äldreomsorg utan kommersiella intressen får icke kommunala utförare utan vinstintresse goda möjligheter att verka. Tydliga riktlinjer och tillräckliga resurser stärker möjligheten att välja. Ombud ska finnas för information inför val av boende och kontroll av omvårdnad. En övergripande planering ska bevaka att det byggs tillräckligt med äldrebostäder. Stimulanssystem ska uppmuntra stadsdelsnämnder att bygga från hela stadens behov.

Bevara servicehusen – ett tryggt boende som äldre uppskattar

Staden har avslagit hundratals ansökningar till servicehus, samtidigt som många äldre avråds från att söka. En fjärdedel fick rätt av de som orkat gå igenom den process som det innebär att överklaga. Kommunfullmäktige har slagit fast att servicehus har en

viktig roll att fylla som mellanboende och del av mångfalden av boende- och stödformer för äldre. Servicehus uppfattas som ett tryggt boende av äldre och ska därför vara kvar. Tillämpningen av riktlinjerna för att bevilja lägenhet i servicehus måste utvärderas. Bedömningen av vem som har rätt till boende i servicehus måste bli generösare. Omvandling till trygghetsboende ska stoppas. I vissa fall kan man göra en anpassning av delar av servicehus till vård- och omsorgsboende, om det motsvarar behovet.

Trygghetsboende utan biståndsbeslut för äldre som är otrygga eller isolerade är en god tanke, men har blivit så dyra i Stockholm att inte ens äldre med genomsnittliga inkomster har råd att bo där. För att det ska vara ett alternativ för alla krävs statsbidrag för att minska kostnaderna så att det blir rimliga hyror. Trygghetsboende ska byggas nytt och inte ersätta servicehus. Kommunal hemtjänst ska kunna väljas i trygghetsboende. Gemensamhetslokaler och vårdar ska vara kommunalt finansierade.

Kostförsörjning med kvalitet och klimathänsyn

Staden ska utreda bästa alternativ för kostförsörjning för äldre, genom att väga kvalitet mot kostnader och klimataspekter. Det första alternativet är ett eller flera tillagningskök i varje stadsdelsområde, det andra att maten lagas i varje äldreboende och det tredje är köpt mat från kök i annan stadsdel eller ort. Undersökningen ska omfatta matens kvalitet, äldres synpunkter, kostnader för att motverka undernäring, konsekvenser för miljön och klimaten samt drifts- och investeringskostnader. Privatiseringens påverkan på kosthållning och miljöbelastning behöver klargöras.

Nöjda anställda ger nöjda äldre

Personalens villkor ska förbättras. Det gäller arbetsmiljö, kompetensutveckling, rätt till heltid och inflytande. I grunden krävs ökad personaltäthet i hela äldreomsorgen, vi vill prioritera demensvården och hemtjänsten. Vänsterpartiet i riksdagen avsätter betydande resurser till kommunerna i budgetmotionen 2013 för att säkra god kvalitet.

Vi föreslår kortare arbetstid för vårdbiträden och undersköterskor, vilket bidrar till en bättre arbetsmiljö och högre kvalitet i verksamheten. Sjuksköterskornas arbetssituation ska ses över i samverkan med stadsdelsnämnderna för att stärka deras roll. Ett projekt där erfaren personal går dubbelt med nyanställda ska genomföras.

Stockholms Trygghetsjour

Den centraliserade handläggningen av trygghetslarmen behöver utvärderas, om den lett till den ökade effektivitet som var avsikten. Möjligheten att välja kommunal utförare av trygghetslarm måste säkras för alla äldre. Idag saknas den rätten till exempel i Älvsjö, Rågsved och Hagsätra. Inför kommande centralisering av bosamordningen behöver också en plan tas fram för uppföljning och utvärdering efter en tid.

Satsningar 2013 utöver borgarnas budget

- 2,9 mnkr till projekt där nyanställda får gå dubbelt med erfaren personal
- Vinster av generell effektivisering och minskad sjukfrånvaro 1,1 mnkr kvar i verksamheten istället för att leda till besparingar

Därutöver, se Stadsdelsnämnderna, Äldreomsorg

Aktiviteter - ett urval

- Öka tidsramarna i hemtjänsten
- Ta fram instruktioner för hur äldre och personer med funktionsnedsättningar ska få hjälp med källsortering i hemmet och bortforsling av farligt avfall

- Utredda hur ett stort antal utförare inom hemtjänsten påverkar körsträckor, arbetstid bakom ratten, försämrade trafiksäkerhet och ökad miljöpåverkan.
- I samverkan med stadsdelsnämnderna och MICASA utreda miljöeffektiva lösningar för kostförsörjning, bevara restauranger i servicehus och laga maten på plats i varje äldreboende.
- Utvärdera om riktlinjerna bidragit till att det blivit lättare att beviljas servicehus
- Ta fram riktlinjer för informationsöverföring inför vistelser i korttidsboende
- Ändra ersättningssystemen så att de främjar samverkan, kvalitet och kompetensutveckling i hemtjänsten för arbete med multisjuka äldre som har hemsjukvård
- Ersätt det så kallade valfrihetssystemet med tydliga riktlinjer för rätt att välja boende och central ramavtalsupphandling av enstaka privata platser
- Utredda hur funktionshindersperspektivet kan lyftas fram i äldreomsorgen

Indikatorer - ett urval (könsindelad statistik)

Andel boenden som har återgått i kommunal regi

Antal äldre som får sina önskemål om specifikt boende tillgodosett

Andel äldre som får avslag på servicehus

Andel äldre som inte får välja boende trots tydliga riktlinjer

Andel omsorgspersonal med grundutbildning

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

17. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Äldrenämnden** godkänns.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden ska garantera rättstrygghet för människor som inte själva kan sköta sin ekonomi, bevaka sin rätt eller sörja för sin person. Dessa personer får en god man eller förvaltare. Nämnden ansvarar för tillsyn och kontroll över alla föräldrar i Stockholms stad som förvaltar underåriga barns tillgångar. Nämnden ska så långt möjligt motverka rättsförluster för personer som inte kan tillvarata sina intressen, dvs. underåriga samt personer som har god man eller förvaltare förordnad för sig.

Indikatorer - ett urval

Andel gode män och förmyndare som har fått utbildning om funktionsnedsättningar

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

18. Vänsterpartiets förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Överförmyndarnämnden** godkänns.

Central medelsreserv

I central medelsreserv ingår ökade kostnader för låglönesatsning/satsning mot den könssegregerade arbetsmarknaden, kortare arbetstid äldreomsorgen, planering och utbildning inför rätt till heltid, stöd till kvinnoorganisationer samt ekologisk mat. Vårdnadsbidraget tas bort.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

19 Till **Central medelsreserv** reserveras följande belopp för år 2013 med fördelning enligt budgetförslaget i denna titel.

19.1 Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 mnkr.

- 19.2 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 845,5 mnkr.
- 19.3 Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola, sfi, flyktingmottagning samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning reserveras 862,1 mnkr.
- 19.4 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter reserveras 350,0 mnkr.

Finansförvaltning

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- 20.1.1 Ram för kommunkoncernens totala externa upplåning samt ram för utlåning till och borgensteckning för bolagen fastställs i Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad.
- 20.1.2 Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med den årliga översynen av finanspolicyn uppdatera de finansiella risklimiterna utifrån aktuella finansiella förutsättningar.
- 20.2 Kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 18:08 per skattekrona för att fylla stadens uttaxeringsbehov för 2013.
- 20.3 Begravningsavgift utdebiteras med kronor 0:065 per skattekrona för 2013.
- 20.4 Internräntan fastställs till 2,6 procent för 2013.
- 20.5 Internräntan och kreditivräntan för slutna redovisningsenheter fastställs till 2,85 procent för 2013.
- 20.6 Regler för ekonomisk förvaltning fastställs enligt bilaga 8.
- 20.7 I övrigt godkänna detta förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för Finansförvaltningen

BOLAG I STOCKHOLMS STAD

Koncernen Stockholms stadshus AB

Bolagets uppgifter och allmänna inriktning

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för merparten av Stockholms stads aktiebolag. Bolaget är moderbolag i en koncern som består av dotterbolag eller underkoncerner. Bolaget ansvarar för styrning och uppföljning av dotterbolagens verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och direktiv.

Vänsterpartiet anser att koncernens direktiv till bolagen ska vara att förvalta och utveckla alla bolagen för stockholmarnas bästa och utan vinstintresse. Bolagen ska verka för allmän nytta och inte åläggas avkastningskrav som innebär att stockholmarnas hyror och avgifter höjs. Bolagen ska ha samma krav på demokratiskt inflytande och offentlighet som stadens nämnder. Koncernens ska aktivt verka för att insynen i bolagens verksamhet måste förbättras.

Vi avvisar majoritetens direktiv till bolagen om försäljningar och bostadsomvandlingar. Vi vill istället utveckla stadens fastighetsinnehav. I de fall bostadsbolag har lämnat erbjudande om köp till hyresgästerna ska ombildningen hanteras på ett rättssäkert och för hyresgästerna acceptabelt sätt. Moderbolaget ska ge ett tydligt besked om vilket

regelverk som gäller för förlängning av gjorda erbjudanden. Vi säger nej till stora värdeöverföringar från bostadsbolagen till koncernen/kommunkassan och vill istället att pengarna stannar i bostadsbolagen för bostadsbyggande. Det är inte acceptabelt att plocka pengar ur bostadsbolagen för ändamål som ska finansieras gemensamt genom skatten vilket lett till att hyresgästerna hos allmännyttan i praktiken dubbelbeskattas.

Genom att aktivt arbeta med tomträttsinstitutet vid all markupplåtelse vill vi pressa hyreskostnaderna vid nyproduktion. Hyran bör inte överstiga 1400 kr /kvm.

Det offentliga rummet är vårt gemensamma vardagsrum. Stockholms Stadshus AB ska verka för att det satsas mer på förenings- och samlingslokaler och icke-kommersiella mötesplatser för ungdomar. Koncernen ska i samråd med SLK tillsätta en utredning om så kallade ändamålshyror, med målsättning att finna ett nytt hyressättningsystem för stadens egna angelägna icke-kommersiella verksamheter.

För att ge de små förortscentrumen möjlighet att utvecklas ska utvecklingspengar avsättas från koncernen. Fysisk upprustning, god tillgänglighet och attraktiva arrangemang kan förverkligas tillsammans med småföretagarna, icke-kommersiell verksamhet, fastighetsägarna och boende. Dessa centrumanläggningar ska ha en blandning av affärer, offentlig service, kultur och idrott, gärna med lokal profil.

Den strategiska inriktningen för koncernen Stockholms Stadshus AB ska ha sin utgångspunkt i stockholmarnas långsiktiga intressen. Förvaltningen av tillgångarna inom bolagssektorn ska göras på ett ansvarsfullt sätt. Stockholmarnas kapital ska inte utsättas för några spekulativa affärsrisker.

Följande inriktningsmål ska vara styrande:

- Förvalta och utveckla stockholmarnas gemensamma egendomar utan vinstintresse
- Utveckla demokratin och öka insynen i bolagen
- Bidra till att utveckla hela staden och motverka segregationen
- Öka bostadsbyggandet och verka för att staden ger fler markanvisningar till de kommunala bostadsbolagen
- Utveckling av det gemensamma rummet genom satsningar på förortscentra och samlingslokaler
- Minska klimatpåverkan och anpassa verksamheterna till nya klimatförhållanden

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

21. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Koncernen Stockholms Stadshus AB** godkänns.

Bostadsbolagen

Stockholm behöver många hyresrätter

Tillgång till en god bostad ska finnas för alla, oavsett ekonomiska eller sociala resurser. Att minska kostnaderna för nyproduktion av bostäder och hålla nere hyreskostnaderna är de mest angelägna frågorna. Målet för staden är att boendekostnaderna långsiktigt ska kunna hållas på rimliga nivåer såväl i centrala områden som i ytterstaden. De allmännyttiga bostadsföretagen ska vara verktyg för att motverka segregation och sociala klyftor. Allmännyttan ska, genom förebyggande arbete minska antal vräkningar och avhysningar, samt ta ansvar för att inte människor utesluts från boende.

Ett sätt att sänka boendekostnaderna är energieffektivisering. Genom smart och effektiv teknik kan de löpande kostnaderna för boendet sänkas genom minskad energianvändning. Allmännyttan ska vidareutveckla miljöarbetet med utgångspunkt från ett brukarperspektiv och låta lokala och sociala frågor ha en viktig roll.

Avkastningskraven ska sättas så att en god service och låga hyror säkras och att antalet anställda i bostadsbolagen är tillräckligt många för fortsatt god service till hyresgästerna. Beroende på nedskrivningsbehov ska avkastningskravet kunna korrigeras nedåt under budgetår.

I oktober 2012 står 391 590 människor i Stockholms stads bostadskö. Av dem är cirka 78 000 i akut behov av bostad. Efterfrågan på hyresrätter är stor och staden har ett bostadsförsörjningsansvar som innebär att man ska ombesörja att Stockholmarna har tillgång till bra bostäder med hyror som människor i olika inkomstlägen kan betala. En stad utan många hyresrätter, där människor har råd att bo, stagnerar och blir bara attraktiv att bo i för en begränsad grupp människor.

Att bo i hyreslägenhet i allmännyttan är en attraktiv boendeform. Därför ska våra kommunala bolag gå i täten för att utveckla bostadsbyggandet i staden. Bostadsbolagen ska också utveckla nya moderna former av boende och boinflytande samt satsa på olika typer av kollektivhus, ungdomsbostäder och studentbostäder.

De kommunala bostadsbolagen ska vara livskraftiga och ekonomiskt starka föregångare och vara spjutspetsar i utvecklingen mot framtidens boende. I egenskap av demokratiskt ägda företag ska de verka för ett antal allmännyttiga mål. Stadens bolag ska utvecklas till moderna, attraktiva och framtidsinriktade bostadsföretag till allmän nytta för alla stockholmare. Staden måste ta alla möjligheter att pressa hyreskostnaderna.

Den nya Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag gör gällande att kommunala bostadsbolag ska drivas enligt affärsmässiga principer, men samtidigt slås det även fast att de ska drivas i allmännyttigt syfte och att det främsta målet för bolagen inte ska vara att generera vinst. Vänsterpartiet är motståndare till den nya lagstiftningen, men menar samtidigt att tolkningen av lagen inte på något sätt är given. De allmännyttiga bostadsbolagen har sedan lång tid tillbaka gjort stora värdeöverföringar till koncernbolaget, vilket är en tydlig indikator på att bolagen redan drivs enligt affärsmässiga principer. Därför ska inte lagstiftningen leda till krav på ökade hyresintäkter från de allmännyttiga bostadsbolagen. Tvärtom finns det utrymme för hyrestopp för att bromsa utvecklingen mot allt högre hyresnivåer som stänger ute stora grupper från Stockholms bostadsmarknad.

De allmännyttiga bostadsbolagen har ett särskilt ansvar för att hålla en hög takt i produktionen av nya hyresrätter och studentbostäder, samt att hålla nere produktionskostnaderna och därmed nyproduktionshyran.

Stadens kommunala bostadsbolag ska inte vara medlemmar i Fastighetsägarna, som har ägarvinsten som målsättning, utan ansöka om inträde i SABO, som organiserar allmännyttiga bostadsföretag i hela landet.

Alla ungdomar ska ha råd att skaffa sig en bostad

Ungdomar påverkas i särskilt hög grad av bostadsbristen. Utförsäljningen av allmännyttan har gjort att små billiga hyresrätter helt har försvunnit i vissa områden. Höga priser på bostadsrätter och nya hyresbostäder och svårigheter att få lån eller att uppfylla krav från hyresvärdar gör det svårt för unga att få en bostad. Enligt en undersökning från Hyresgästföreningen saknar varannan ungdom mellan 20 och 27 år i Stockholms

län en egen bostad. De kommunala bostadsbolagen måste därför öka byggandet av små, billiga och bra bostäder som passar ungdomar. Viktiga åtgärder är att sätta ett mål för hyresnivån i de nybyggda fastigheterna genom att samarbeta med små byggbolag istället för stora bolag som driver upp priserna, vara offensiva i upphandlingen av vitvaror och badrum och planera ytorna kostnadseffektivt. En bostad i nyproduktion ska inte behöva kosta mer än 1400 kr/kvm. Under 2013-2014 ska var fjärde nybyggd lägenhet vara en mindre hyresrätt öronmärkt för unga.

Bostadsbristen bland studenter beräknas bli ännu allvarligare, särskilt vid terminsstarterna. Samtidigt tar det i genomsnitt sex år att färdigställa ett flerbostadshus. Staden måste tänka nytt kring tillfälliga lösningar som exempelvis modulhus som med tillfälliga bygglov kan placeras ut på mark där nybyggnation inte kommit igång för att sedan flyttas till en annan plats när byggandet har startat. Modulhus skulle ge ett tillfälligt tillskott av bostäder och fler skulle kunna slippa de överhyror och osäkra hyresvillkor som är förknippade med Stockholms marknad för andrahandsuthyrning.

Markanvisningar till aktörer som är beredda att bygga studentbostäder måste prioriteras och SSSB måste få fler markanvisningar på bättre mark.

Lokaler som ägs av staden ska inte stå tomma eller rivas – de kan byggas om till små hyresrätter eller studentbostäder. Idag är det dessutom trångt mellan kontoren och myndigheterna i Stockholms innerstad. Genom att utlokalisera kommunala verksamheter från innerstaden till stadens förorter frigörs stora ytor som kan byggas om till bostäder för unga. En bra blandning mellan bostäder och kontor i innerstaden skapar dessutom en levande stad med människor även efter kontorstid.

Självbyggeri för ungdomar är sociala projekt, som ger möjlighet till både sysselsättning, personlig utveckling och en egen bostad. Vi vill att försöken med självbyggeri för ungdomar ska återupptas och verksamheten utvecklas. Erfarenheterna från Melands kommun i Norge ska tas tillvara.

De ekonomiska kraven på de bostadssökande ska anpassas till dagens arbetsmarknad och dagens familjeförhållanden. Det som ska vara avgörande om man får en bostad ska vara kötiden hos bostadsförmedlingen. De kommunala bostadsbolagen har en särskild roll att säkerställa att bland annat personer med utländsk bakgrund, ensamstående, ungdomar och människor med knappa resurser får bostad. Vi vill införa ett system med kommunal borgen för dessa grupper.

Alla fastigheter måste anpassas till ett energibehov på < 100 kWh/m²*år och alla nya fastigheter ska kunna fungera som passivhus senast 2030. Allt byggande måste anpassa till en havsyta på lägst 1,6 m över dagens havsyta år 2100 och till ett varmare och mer nederbördsrikt klimat.

Sjuka-hus syndrom förekommer inom många av de fastigheter där plastmattor lagts på betong som skadats av alltför höga fukthalter vid byggande eller senare. Då produceras gifter som samlas under plastmattan och kan läcka ut i lägenheten och skada i första hand överkänsliga och allergiska personer. Dessa utgör runt 25 % av befolkningen. En genomgång bör därför göras i alla kommunala bostadsbestånd och alla klagomål bör undersökas. Därefter bör en plan upprättas för att på 10 år åtgärda alla problem och därmed verkställa det fullmäktigebeslut som togs på 1990-talet men aldrig fullföljdes.

Under år 2013 startas på försök ett system med egenregi för hyresgäster i de kommunala bostadsbolagen. De hyresgäster som väljer (minst 60 %) att bilda en lokal styrelse får ett gemensamt ansvar för sitt boende. De boende väljer en styrelse. Kostnaderna

för fastighetens förvaltning täcks av månadshyrorna som alla hyresgäster betalar. Eventuellt överskott som kan skapas genom att hyresgästerna själva tar över driften beräknas med hjälp av ett schablonsystem som utarbetas av de tre bostadsbolagen gemensamt. Överskotten kan antingen användas för investeringar i boendemiljön eller till att sänka månadshyrorna.

Med den här typen av system skapas verklig valfrihet för de boende. Utan att behöva riskera skuldsättning eller nekas lån kan hyresgästerna i de kommunala bostadsbolagen själva bestämma om vilken färg det ska vara i portuppgången, köpa konst för att smycka hissens, skapa ett bibliotek i tvättstugan eller plantera klätterträd åt barnen. Under mandatperioden ska bostadsbolagen utarbeta en gemensam metod för att förhindra att det sätts orimliga hyror som hotar verksamheter som staden i andra sammanhang ger stöd till.

Bostadsbolagen ska

- införa hyresstopp
- öka Stockholms försörjning av billiga och bra bostäder
- hålla en hög takt i nyproduktionen av hyresrätter och studentbostäder
- aktivt verka för att hålla nere produktionskostnaderna och hyresnivåer vid nyproduktion
- stoppa utförsäljningen och ombildningen av stadens allmännyttiga bostäder
- förvärva fler fastigheter i områden där det är brist på allmännyttiga bostäder
- öka hyresgästernas inflytande över boendet
- årligen skapa 300 tränings- och försökslägenheter och 200 lägenheter till Bostad Först
- aktivt verka mot boendediskrimineringen
- förändra de ekonomiska kraven på blivande hyresgäster så att dessa är anpassade efter dagens arbetsmarknad och familjeförhållanden
- genom energieffektivisering sänka de löpande boendekostnaderna och minska fastigheternas miljöpåverkan
- tillämpa miljö-, barn-, integrations- och jämställdhetsperspektiv i nyproduktion och förvaltning
- utveckla fastighetsbeståndet genom köp av nya fastigheter
- verka för byggande av fler kollektivhus
- prioritera fastighetsnära källsortering i permanenta lokaler
- genomföra en decentralisering av bostadsbolagen till lokala enheter samt inrätta lokala styrelser där hyresgästerna har majoritet
- göra om regelverket för godkännandekrav, så att bolagens sociala ansvar gentemot hyresgästerna förstärks
- aktivt arbeta med förebyggande åtgärder för att undvika vräkningar
- verka för att tillhandahålla lokaler för stadens förenings- och kulturliv samt sociala verksamheter
- se över hyressättningen i lokaler som gynnar utvecklingen i de bostadsområden där bolagen har ett stort bostadsbestånd
- fortsätta utbyggnaden av bredband
- ansöka om inträde i SABO
- verka för att ett statligt investeringsstöd införs vid nyproduktion av hyresrätter
- upprätta en plan att åtgärda alla ”sjuka hus”

Svenska Bostäder AB

Bolagets uppgifter

Svenska Bostäder ska långsiktigt äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad. Bolaget har ett särskilt ansvar för att produktionen av studentbostäder i staden kommer till stånd. Ett varierat utbud av attraktiva och billiga bostäder med stor geografisk spridning över Stockholms stad ska utvecklas. Förvaltningen ska ge en långsiktig värdetillväxt. Svenska Bostäders dotterbolag AB Stadsholmen äger och förvaltar kulturhistoriskt skyddade fastigheter.

Ägardirektiv för 2013-2015

- bidra till nyproduktion av minst 20 000 nya bostäder under mandatperioden, som ska vara hyresrätter i alla prisklasser
- arbeta aktivt med att sänka produktionskostnaderna och hålla nere hyrorna i nyproduktion
- bidra till att var fjärde nybyggd bostad inom allmännyttan ska vara en mindre hyresrätt med pressad hyra öronmärkt för unga
- upprusta de bostäder som byggdes under 1940–1960-talen
- bygga studentbostäder och ungdomsbostäder
- utveckla fastighetsbeståndet genom förvärv av fastigheter
- fortsätta arbetet med att vidareutveckla kvalitet och service i samspel med hyresgästerna
- fortsätta ett aktivt miljöarbete
- genom energieffektivisering sänka de löpande boendekostnaderna och minska fastigheternas miljöpåverkan
- införa miljöcertifiering

AB Familjebostäder

Bolagets uppgifter

Familjebostäder ska långsiktigt äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad. Ett varierat utbud av attraktiva och billiga bostäder med stor geografisk spridning över Stockholms stad ska utvecklas. Förvaltningen ska ge en långsiktig värdetillväxt.

Ägardirektiv för 2013-2015

- bidra till nyproduktion av minst 20 000 nya bostäder under mandatperioden, som ska vara hyresrätter i alla prisklasser.
- arbeta aktivt med att sänka produktionskostnaderna och hålla hyrorna nere i nyproduktion
- bidra till att var fjärde nybyggd bostad inom allmännyttan ska vara en mindre hyresrätt med pressad hyra, öronmärkt för unga.
- upprusta de bostäder som byggdes under 1940–1960-talen
- fortsätta arbetet med att vidareutveckla kvalitet och service i samspel med hyresgästerna
- genom energieffektivisering sänka de löpande boendekostnaderna och minska fastigheternas miljöpåverkan
- utveckla fastighetsbeståndet genom förvärv av fastigheter
- behålla miljöcertifieringen
- bygga fler kollektivhus

AB Stockholmshem

Bolagets uppgifter

Stockholmshems huvuduppgift är att långsiktigt äga och förvalta hyresbostäder med geografisk koncentration till Stockholms stad. Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att långa och goda hyresgästrelationer bevaras. Förvaltningen ska ge en långsiktig värdetillväxt.

Ägardirektiv 2013-2015

- bidra till nyproduktion av minst 20 000 nya bostäder under mandatperioden, som ska vara hyresrätter i alla prisklasser
- arbeta aktivt med att sänka produktionskostnaderna och hålla hyrorna nere i nyproduktion
- bidra till att var fjärde nybyggd bostad inom allmännyttan ska vara en mindre hyresrätt med pressad hyra, öronmärkt för unga.
- fortsätta arbetet med att vidareutveckla kvalitet och service i samspel med hyresgästerna
- utveckla fastighetsbeståndet genom förvärv av fastigheter
- fortsätta miljöarbetet och försvara miljöcertifikatet
- sänka ”energitalet” vid nybyggnation
- genom energieffektivisering sänka de löpande boendekostnaderna och minska fastigheternas miljöpåverkan
- bygga ungdomsbostäder
- bygga flyktingbostäder

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

22. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **AB Svenska Bostäder**, **AB Familjebostäder** och **AB Stockholmshem** godkänns.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppgifter

Bolaget äger och förvaltar vård- och omsorgsboenden, gruppboenden, servicehus, trygghetsboenden och seniorbostäder. Uppgiften är att tillhandahålla välskötta fastigheter och erbjuda attraktiva bostäder för människor i behov av ett tillgängligt boende med stöd och trygghet. Med statliga investeringsstöd för nybyggnad och ROT-avdrag för ombyggnad som Vänsterpartiet föreslår i riksdagen kan hyrorna hållas nere.

Det behövs omkring 500 nya lägenheter för personer med funktionsnedsättningar, varav en del kan vara servicebostäder. Gruppboendestäder ska högst ha fem till sex lägenheter. Dessutom behövs stödboenden för hemlösa med psykiatrisk problematik.

Tillgänglighetsanpassningar intensifieras, så att de brister som fanns i den inventering som inleddes 2006 åtgärdas. En översyn ska visa om det går att påskynda tillgänglighetsanpassningar i samband med större renovering. Inga avkastningskrav på grund av stora ombyggnader och renoveringar av fastigheter samt behovet av nybyggnation.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Bevara servicehus som boendeform

- Erbjudna välskötta, trygga och tillgängliga bostäder för stadens äldre, personer med funktionsnedsättningar samt för hemlösa som behöver stödboende
- Bidra till att utveckla vård- och omsorgsboende, servicehus, trygghetsboende, seniorboende och kollektiv i samband med nya bostadsprojekt
- Bidra till att utveckla boenden för personer med funktionsnedsättning i samband med nya bostadsprojekt
- Tillhandahålla korttidshem för personer med demenssjukdomar
- Tillhandahålla trygghetsboenden genom nybyggnation till hyror som låginkomsttagare har råd med och med personal i egen regi för reception och förvaltning
- Möjligheten att inrätta (bygga) särskilda stödboenden för hemlösa med psykiatrisk problematik ska undersökas.
- Fortsätta att underhålla och rusta upp bostäder och restauranger
- Bidra till att bevara och bygga tillagningskök i servicehus och vård- och omsorgsboenden, exempelvis genom att de drivs som sociala kooperativ
- Utveckla attraktiva, trygga och tillgängliga utemiljöer i boendena
- Erbjudna gemensamhetslokaler i alla fastigheter
- Arbeta med åtgärder för en tryggare och tillgängligare miljö i fastigheterna.
- Arbeta med energieffektivisering och matavfallsinsamling i fastigheterna.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

23. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Micasa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Stockholms stads Bostadsförmedling AB

Bolagets uppgifter

Stockholms stads Bostadsförmedling ska svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering, förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags interna köer samt förmedling av student- och trygghetsboenden. Bolaget ska vara ett aktivt instrument i den sociala bostadspolitiken.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Förmedla lägenheter främst efter kötid
- Förmedlingens verksamhet ska vara självbärande
- Fortsätta arbetet med bättre service till bostadssökande
- Fler lägenheter till förmedling genom fortsatta riktade insatser mot fastighetsägare
- Underlätta för ungdomar att få bostad
- Regionalisera verksamheten
- Pröva möjligheten att upprätta en bytes- och andrahandsförmedling
- Bidra i arbetet att förmedla minst 300 försöks- och träningslägenheter samt 200 till Bostad Först per år och nå nollvisionen för hemlösheten inom fem år
- Utredda möjligheterna att sänka kö- och förmedlingsavgiften.
- För ungdomar 18- 25 år ska det vara kostnadsfritt att stå i bostadskön
- Eventuellt överskott från verksamheten ska användas till att sänka och att på sikt ta bort förmedlingsavgiften

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

24. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholms stads Bostadsförmedling AB** godkänns.

Skolfastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppgifter

SISAB ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla, tillgängliga och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet. Bolaget ska tillsammans med hyresgästerna skapa kreativa utbildningsmiljöer med långsiktig miljöhänsyn.

Ägardirektiv för 2013-2015

Behovet av lokaler ändras i förhållande till befolkningsförändringar, utbyggnad av bostäder och ändringar i befolkningsstrukturen. Lokalerna ska därför vara flexibla och möjliga att anpassa till ändringar i förskole- och skolverksamhet. Det är viktigt att både förskolor och skolor har bra gårdar.

Nivån på underhåll, verksamhetsanpassningar och investeringar kommer att vara fortsatt hög. Arbetet med lednings- och kvalitetsutveckling ska fortsätta. Tillgänglighetsanpassningar görs bland annat i samband med andra åtgärder samt för att undanröja enkelt avhjälpna hinder. Alla delar av en skolbyggnad anses som offentliga och berörda av lagstiftningen om enkelt avhjälpna hinder. Avsaknad av hörselteknisk utrustning betraktas som ett enkelt avhjälpna hinder och utrustning ska finnas i samlingslokaler, vid behov även i mindre lokaler. Hela och rena skoltoaletter ska finnas på alla skolor.

Inga avkastningskrav ställs på bolaget med tanke på ombyggnader, renoveringar samt satsningar på tillgänglighet.

- Tillgänglighetsanpassa lokalerna för förskole- och skolverksamhet
- Arbeta med utveckling och förvaltning av förskole- och skollokaler
- Göra en plan för hur enkelt avhjälpna hinder i stadens skolor ska vara undanröjda senast år 2013
- Arbeta för att sänka hyrorna och på sikt ha ett nytt hyressättningssystem
- Arbeta för att skapa gröna skolgårdar samt en tryggare miljö i och omkring förskolor och skolor
- Skolgårdarna ska inte användas som markreserv för att bygga bostäder
- Fortsätta arbeta förebyggande mot klotter och annan skadegörelse
- Arbeta med energieffektivisering
- Välja miljövänliga material och förebygga allergier

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

25. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB** godkänns.

Stockholm Vatten AB

Bolagets uppgifter

Stockholm Vatten ska producera och leverera hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm samt omhändertaga avloppsvatten och rena det så att miljön i recipienten, Östersjön, påverkas så lite som möjligt.

Bolaget har under den nuvarande ägarmajoriteten missköts. Betydande resurser och kompetens har avyttrats såsom exempelvis laboratorieverksamhet, bygg- och underhållsprojektering, och utvecklingsenheten. Parallellt och delvis som en funktion av utförsäljningen har kraftiga personalnedskärningar ägt rum. Skuldsättningen har ökat dramatiskt vilket vid en räntehöjning kan visa sig vara ödesdigert. Underhåll av led-

ningsnät för dricksvatten och avlopp och annan infrastruktur har minskat till en helt oacceptabel nivå.

I praktiken har man skjutit underhållet framför sig så att man byggt upp en mycket stor underhållsskuld för framtida stockholmare. Stockholm Vatten hade före den borgerliga perioden ett uppdrag och ansvar att förbättra vattenmiljön och förebygga framtida miljöskador. Tack vare Miljömiljarden har en viss ambition på miljöområdet kunnat vidmakthållas. Nu är de pengarna slut. Det behövs ambitioner, planer och medel för att möta kommande klimatförändringar och, på kortare sikt, för att uppfylla EUs Vattendirektiv. Den borgerliga ägarmajoritetens främsta prioritering har varit låg vattentaxa. Stockholm Vatten AB behöver förbättra sin ekonomi för att kunna uppfylla bolagets uppgifter.

Ägardirektiv 2013-2015

- Behålla bolaget i kommunal regi.
- Återuppta ett programmatiskt/systematiskt underhåll av ledningsnätet.
- Utarbeta en övergripande strategi för ett scenario med 2 meters havsnivåhöjning.
- Kontinuerligt förbättra reningen av avloppsvatten.
- Utifrån ett kretsloppstänkande utveckla de restprodukter som uppstår ur verksamheten.
- Tillsammans med andra myndigheter utveckla arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin.
- Bidra i arbetet med att alla Stockholms mindre sjöar och vattendrag ska vara fullt restaurerade till 2015 enligt Vattendirektivet.
- Bidra till att säkerställa stadens råvatten och restaurera skärgårdens vattenmiljöer.
- Förstärka arbetet med att begränsa breddningar av avloppsvatten i samband med stora vattenflöden.
- Förstärka budgeten genom en höjning av vattentaxan med 10 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

26. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholm Vatten AB** godkänns.

Stockholms Hamn AB

Bolagets uppgifter

Stockholms Hamns utveckling ska medverka till att regionens behov av effektiv hamnkapacitet kan tillgodoses i ett långt och hållbart perspektiv.

Värtabanan måste därför bestå och byggas ut för att möjliggöra långsiktigt hållbara godstransporter till och från Värtan/Frihamnen. Möjligheterna att välja järnvägstransport och järnvägsfärja över Östersjön bl.a. med lastbilstrailers lastade på järnvägsvagn bör underlättas.

En ändrad markanvändning i området Värtan/Frihamnen i samband med etableringen av en ny storhamn i Nynäshamn-Norvik och utbyggnad av hamnen i Kapellskär är stora strategiska frågor.

En avveckling av oljehantering på Loudden måste skyndsamt komma till stånd i enlighet med det inriktningsbeslut som antagits för många år sedan av ett enigt

fullmäktige. Genom att förlänga arrendena på Loudden från 2011 till 2018 finns en stor risk för stora oljeskador i skärgården vid ett allvarligt fartygshaveri.

Vänsterpartiets vill driva den blivande containerhamnen i Norvik i egen regi, men ett 25-årigt avtal är sedan 2008 undertecknat mellan Stockholms Hamn AB och Hutchinson Ports Holding (HPH) som gäller både hanteringen i Frihamnen idag och den nya containerhamnen i Nynäshamn-Norvik hindrar detta.

Vänsterpartiet vill återföra verksamheten i Stockholms Hamn Entreprenad AB (STHEAB) till hamnkoncernen, genom förvärv av STHEAB från nuvarande ägare, PEAB-koncernen. Beslutet att sälja STEHAB 2008 betydde att specialiserat kunnande för byggande i och invid vatten inte längre finns inom Stockholms Hamn AB.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Intensifiera arbetet för att snarast kunna avveckla oljeverksamheten vid Loudden
- Fortsätta utvecklingen och upprustningen av stadens innerstadskajer
- Återta Hamnentreprenadbolaget i stadens ägo
- Bolagets tillämpning av miljödifferierade hamnavgifter ska fortgå och vidareutvecklas
- Fortsätta arbetet med att utveckla hållbara godstransporter med järnväg och båt, bl.a. genom en fortsatt satsning på Värtabanan
- Utveckla möjligheterna att elansluta kryssnings- och lastfartyg.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

27. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholms Hamn AB** godkänns.

27.1 Återta Stockholms Hamn Entreprenad AB genom förvärv från nuvarande ägare

AB Stokab

Bolagets uppgifter

Stokabs uppgift är att bygga ut och underhålla kommunikationsnät i Stockholmsregionen samt att hyra ut dessa. Bolaget ska tillhandahålla nät som är öppet för alla på lika villkor. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen. Inom bolaget formuleras uppdraget som samhällsbygge på affärsmässig grund.

Den fortsatta utbyggnaden av nätet till företag görs i takt med marknadens efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Målsättningen är också att alla bostäder i kommunen ska anslutas. Detta har inletts genom att alla allmännyttans fastigheter anslutits, ett arbete som avslutades under 2009. Härefter avses alla andra flerfamiljshus anslutas, ett arbete som enligt planer ska vara klart 2012.

Målsättningen är att alla boende i kommunen ska ha tillgång till en snabb och symmetrisk operatörsoberoende bredbandsanslutning. Vänsterpartiet vill öka takten i den här utbyggnaden för att minska antalet mobilsändare.

Strålningen från elektromagnetiska fält ökar snabbt genom tillkomsten av olika separata system. Samtidigt ökar medvetenheten om riskerna och allt fler vetenskapliga rapporter om detta publiceras. Försiktighetsprincipen ska gälla när det råder osäkerhet om effekterna på människors hälsa. Vänsterpartiet anser därför att ytterligare

utbyggnad av denna typ av system inte bör göra i kommunen till dess de påvisade riskerna kunnat motbevisas. Mobilsändare ska inte finnas på offentliga lokaler eller större torg och alla övriga sändare ska vara tydligt markerade. För att underlätta tillvaron för personer som utvecklat allergi mot elektromagnetiska fält ska elektromagnetiska frizoner inrättas. Stokab har en nyckelroll i detta arbete. Utbyggnaden av bredband ska göras i huvudsak genom fasta fiberförbindelser (som är strålningsfria). Trådlös teknik (WLAN) ska endast vara ett komplement till fibertekniken.

Genom dotterbolaget S:t Erik Kommunikation AB agerar Stokab även som kommunikationsoperatör åt Stockholms stad vilket innebär att S:t Erik Kommunikation AB driver, förvaltar och utvecklar ett nät, St:Erik Kom - som effektiviserar och binder samman förvaltningar, bolag, skolor, förskolor, bibliotek, museer och andra kommunala verksamheter.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Utveckla kommunikationsnätet avseende funktion och säkerhet för att kunna möta kundernas krav på kvalitet, service och säkerhet samt tillgång till externa tjänster
- Fortsätta arbetet med kostnadseffektiviseringar och rationaliseringar
- Administrera och utveckla staden samlade kommunikationsnät
- Genomföra bredbandsutbyggnaden enligt handlingsplan
- Genomföra en informationskampanj riktad till bostadsrättsföreningar och privata värdar om fördelarna med anslutning till Stokabs nät
- Bidra i arbetet med att skapa elfria zoner och minska strålningen bland annat genom att satsa på fiberoptiska lösningar
- Verka för fasta och strålningsfria fiberförbindelser

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

28. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **AB Stokab** godkänns.

28.1 Stokab ska kvarstå i kommunal ägo.

Stockholms Stads Parkerings AB

Bolagets uppgifter

Målsättningen är att styra över en del av trafiken till kollektivtrafiken, genom exempelvis fler infartsparkeringar. Målet för parkeringsövervakningen ska vara 100 procent rätt parkerade bilar. Ökad övervakning av cykel- och busskörfält måste införas då det visar sig att parkerade bilar utgör hinder och orsakar fara när bussar och cyklisterna måste väja ut i övriga körfält.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Skapa effektiva och attraktiva infartsparkeringar
- Målet för parkeringsövervakningen ska vara 100 procent rätt parkerade bilar
- Återta driften av parkeringsövervakningen i egen regi
- Ökad övervakning av buss- och cykelkörfält

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

29. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2014 för **Stockholms stads Parkerings AB** godkänns.

Stockholms Stadsteater AB

Bolagets uppgifter

Stadsteatern ska göra god teater av hög konstnärlig kvalitet. Genom bredd i repertoaren ska man erbjuda stockholmare och stadens besökare allt från publiktillvänd underhållande teater av god kvalitet till smalt experimenterande föreställningar. Teatern ska aktivt verka för att nå nya publikgrupper.

Ägardirektiv för 2013-2015

Arbetet med att aktivt söka en ny publik bland stadens unga befolkning i förorterna fortsätter. Teaterns arbete ska präglas av långsiktighet och den fasta ensemblen värnas. Verksamheten kräver en hög personaltäthet för att verksamheten ska kunna hålla hög konstnärlig kvalitet.

Successivt öka koncernbidraget med hänsyn till ökad befolkning, för att ta emot nya publikgrupper och hålla nere biljettpriserna. För 2013 utökas koncernbidraget med 20 mnkr för att Parkteatern ska bli en året-runtverksamhet i ytterstaden och kunna ge kvalitativa teaterföreställningar både barn och vuxna under hela året. Uppsökande föreställningar ska ges i ytterstaden i befintliga lokaler.

- Utöka Parkteaterns verksamhet i ytterstaden till en året-runtverksamhet och utveckla samarbetet med de fria grupperna i hela staden
- Inventera och göra upp en plan för upprustning av Parkteaterns scener i ytterområdena samt inventera möjliga lokaler för året-runtverksamhet
- Säkra att alla scener har syn- och texttolkningsmöjligheter samt hörselteknisk utrustning och syntolkningsutrustning
- Utredda möjligheterna att skapa en scen på Järvafältet

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

30. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholms Stadsteater AB** godkänns.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Bolagets uppgifter

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB är ett renodlat fastighetsbolag med syfte att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet av hög klass. Bolaget har utvecklats genom köp av ytterligare fastigheter söder om Globen som ägs av dotterbolaget Stockholm Fastighetsförvaltning AB under namnändring till Stockholmsarenan. De nya fastigheterna ska ge plats för en utveckling av evenemangsverksamheten i samarbete med berörda intressenter/hyresgäster. Butikerna och restaurangerna ska ha miljöprofil.

Det är viktigt att den nya arenan med kapacitet för drygt 30 000 åskådare som är under byggnation i Globenområdet ses i en helhetsplanering för utvecklingen av hela området. En riktig grönkompensation måste utgå för Sandstuparken som tas i anspråk för arenabygget. Vi vill att en gångbro anläggs över Nynäsvägen. På sikt vill vi att Nynäsvägen däckas över mellan Globen och Skärmarbrink och att ett parkstråk med gång- och cykelvägar anläggs på överdäckningen tillsammans med nya bostäder.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Verksamheten ska tillhandahålla lokaler och anläggningar för evenemangsutbud i världsklass, bland annat sport, konserter, kultur- och familjeaktiviteter
- Ansvara för projektering och genomförande av en ny arena i anslutning till Globen efter beslut i kommunfullmäktige
- Bolaget ska aktivt arbeta med att utveckla bolagets befintliga markinnehav så att en avyttring kan genomföras när marknadsläget gör det möjligt.
- Ska ha en roll i utvecklandet av Stockholm Entertainment District
- Delta i arbetet med Globenområdets utveckling tillsammans med andra intressenter för att öka områdets attraktionskraft
- Följa upp att bygget av arenan inte ska belasta Stockholms skattebetalare vilket utlovats i fullmäktige.
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

31. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns.

Stockholm Business Region AB**Bolagets uppgifter**

Bolaget ska gynna ett företagande som är socialt och ekologiskt hållbart på både kort och lång sikt. Bolaget ska leda arbetet med att stärka det samlade näringslivsarbetet och marknadsföringen av Stockholm så att kommunfullmäktiges intentioner uppnås. Ett övergripande och gemensamt verksamhetsområde för bolagen är att marknadsföra Stockholm som en modern miljö- och rättvisestad. Småföretagens roll i utvecklingen av staden och förortscentrumen ska särskilt uppmärksammas. Det är viktigt att öka etableringen av kvalificerade arbetsplatser i Söderort.

Ägardirektiv för 2012-2015

Stockholm ska vara en internationell och skapande storstad, med solidaritet, miljö, jämställdhet, barn och kultur i fokus. Bolaget ska verka som en samlande enhet för hela besöksnäringen i staden. Stockholm ska förstärkas som kunskapsstad, IT-metropol, biomedicinskt centrum, kulturhuvudstad, evenemangsstad, designstad och miljöhuvudstad.

För att gynna miljöteknikföretag i Stockholm krävs att staden är pådrivande, därför vill vänsterpartiet starta ett kommunalt miljöteknikcentrum i en förort.

Bolaget ska underlätta för lokala producenter av livsmedel och andra produkter att distribuera sina varor. Ofta gör många mellanhänder att dessa varor blir onödigt dyra. Initiativ som gör det lättare för ekologiska och lokala producenter att nå ut till kunderna ska stöttas. Ett positivt exempel är Bondens marknad.

Småföretagarforum startas för småföretagare och kooperativ, även de som funderar på att starta en verksamhet. Ett forum har fokus på kvinnor och ett annat på ungdomar.

För att ge små förortscentrum möjlighet att utvecklas avsätts utvecklingspengar från koncernen, för att bidra till fysisk upprustning, god tillgänglighet och attraktiva arrangemang. En utvecklingsplan ska tas fram av stadsdelsnämnderna i samverkan med

småföretagarna, icke-kommersiell verksamhet, fastighetsägarna och boende. Centren bör ha en mix av affärer, offentlig service, kultur och idrott, gärna med lokal profil.

- Utveckla besöksnäringen i Stockholm
- Arbeta målinriktat för fler stora evenemang
- Stötta initiativ som underlättar för lokala och ekologiska producenter att nå ut till kunderna, t.ex. Bondens marknad
- Arbeta med att etablera Stockholm som en kreativ och skapande storstad, med solidaritet, miljö, jämställdhet, barn och kultur i fokus
- Utredda möjligheterna att starta ett kommunalt miljöteknikcentrum
- Stödja bildandet av småföretagarforum
- Stödja arbetet med utvecklingsplaner för små förortscentrum
- Prioritera insatser för att öka antalet arbetsplatser i ytterstaden samt ta fram en arbetsplatsstrategi i Söderort

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

32. Vänsterpartiets mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholm Business Region AB** godkänns.

S:t Eriks Försäkrings AB

Bolagets uppgifter

S:t Erik Försäkring AB har som uppgift att svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag genom ökad konkurrensutsättning. Bolaget ska förmedla försäkringslösningar, minimera försäkringskostnaderna och förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkring AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens förvaltningar och bolag.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Samtliga sakförsäkringar som stadens förvaltningar och bolag har behov av ska tecknas med bolagets medverkan. Målsättningen är att bolaget ska ta en större andel av varje skadekostnad för att hålla kostnaderna för återförsäkring nere
- Bolaget ska aktivt informera om sin verksamhet gentemot förvaltningar och bolag
- Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

33. Vänsterpartiets mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **S:t Erik Försäkrings AB** godkänns.

S:t Erik Livförsäkring AB

Bolagets uppgifter

Bolaget har till uppgift är att samordna och strukturera hanteringen av pensioner i koncernen Stockholms Stadshus AB samt att minimera riskerna i pensionskulden.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Fortlöpande försäkra nya åtaganden i dotterbolagen och förvalta pensionsmedel inom ramen för de försäkringsavtal som ingåtts med övriga dotterbolag
- Sträva efter att långsiktigt trygga de framtida pensionsåtagandena reallt.

- Fortsätta minska administrativa och indirekta produktionskostnader

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

34. Vänsterpartiets mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **S:t Erik Livförsäkring AB** godkänns.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i syfte att främja Stockholms utveckling och stadens förmögenhetsförvaltning.

Vänsterpartiet vill bygga bostäder på Bromma flygplats, vilket påverkar utformningen i hela området. När det gäller Söderstaden vill vi överdäcka Nynäsvägen, vilket också kommer att påverka områdets förutsättningar.

Ägardirektiv för 2013-2015

- I utformningen av Bromma och Ulvsunda ta hänsyn till en önskad avveckling av Bromma flygplats
- I utformning för Söderstaden ta hänsyn till önskad överdäckning av Nynäsvägen

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

35. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **S:t Erik Markutveckling AB** godkänns.

ÖVRIGA BOLAG

AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms Stad

Bolagets uppgifter

Staden som ägare har intresse av att säkerställa en rimlig prisutveckling i syfte att minska boendekostnaderna för de stockholmare som är beroende av fjärrvärme. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en låg miljöpåverkan.

Varje år gör Fortums värmeverk i Värtan av med 300 000 ton kol och släpper ut 822 000 ton CO₂e. Stockholms stad har 49,9 procent av rösterna i bolaget Fortum Värme samägt med Stockholms stad som driver Värtaverket. Vi kräver att staden påverkar Fortum att ersätta kolet med förnybart material och att minst hälften av de minskade utsläppen inte ska säljas inom EU:s utsläppshandelssystem.

Palmolja har stora miljökonsekvenser i odlingskedet och palmoljeodlingen är ett av hoten mot regnskogen i Sydostasien. Användningen av palmolja som bränsle bör minska och avvecklas snarast möjligt. Även förnybara bränslen har miljöeffekter och det är viktigt att ta dessa i beaktande. Fossilgas (naturgas) är inte ett hållbart bränsle, då det bidrar till klimatförändringarna. En direkt övergång till biogas från spaltgasverksamheten vore önskvärd och förutsättningarna för detta ska undersökas.

Ägardirektiv för 2013-2015

- Ta fram en utfasningsplan för kolanvändningen under år 2013
- Avveckla eldningen av palmolja

- Fortsätta att minska användningen av fossila bränslen till förmån för förnybara bränslen
- Fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- Fortsätta planeringen av att utveckla stadsgasverksamheten, i första hand direkt till biogas
- Arbeta med att klara ut förutsättningarna för fjärrkyla i Stockholm

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

36 Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **AB Fortum Värme Holding** godkänns.

36.1 Eldning av palmolja ska snarast upphöra.

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och effektivt genomföra branschledande och återkommande mässor samt att genomföra kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm. Staden äger 51 procent av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB.

Ägardirektiv för 2013-2015

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en internationell och skapande storstad, med solidaritet, miljö, jämställdhet, barn och kultur i fokus. Stockholm ska förstärkas som kunskapsstad, IT-metropol, biomedicinskt centrum, kulturhuvudstad, evenemangsstad, designstad och miljöhuvudstad. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet, politiken och ideella organisationer. Stockholmsmässan ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagets produkter samt lämna rimlig utdelning till ägarna. Verksamheten ska bedrivas inom den legala kompetensen för ägarna.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

37 Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Mässfastigheter** godkänns.

STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUNDET

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Storstockholms brandförsvaret har präglats av turbulens sedan den nya organisationen sju sattes för drygt tre år sedan. Idag ser vi problem med både hur det organisatoriska fungerar samt att ekonomin inte är i den ordning den borde vara.

Vi är tveksamma till att samla alla aktörer i en gemensam samverkanscentral för länet. Även om det finns ekonomiska argument för att samla allt under ett tak är det inte en optimal lösning ur säkerhetssynpunkt. Det är bättre att sprida ut verksamheten och ha flera sambandscentraler, som kan vara back upp för varandra vid eventuella katastrof-

scenarier/terroristdåd. Dessa ska i första hand lokaliseras till våra förorter. Med dagens teknik behöver man inte samla allt under ett tak.

Vänsterpartiet vill att Storstockholms Brandförsvär ska bygga upp ett säkert och stabilt brand- och katastrofförsvär för Stockholmarna. Det är bra att man nu tagit upp en dialog med de andra kommunerna i SSBF om höjda medlemsavgifter för att Storstockholm ska få ett väl fungerande brandförsvär.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

38. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Storstockholms brandförsvär (SSBF)** godkänns.

Vänsterpartiets förslag till budget 2012

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2012 KS	Förslag till budget 2012 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	7 525,6	7 492,9	-32,7
Verksamhetens kostnader (-)	-41 060,3	-42 213,1	-1 152,8
Avskrivningar (-)	-821,7	-821,7	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-768,5	-845,5	-77,0
Prestationsreserv	-883,6	-862,1	21,5
Pensionsavgifter (-)	-689,5	-689,5	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-36 698,0	-37 939,0	-1 241,0
Skatter	35 599,6	36 832,1	1 232,5
Begravningsavgift	133,5	133,5	0,0
Inkomstutjämning	-1 957,0	-1 957,0	0,0
Kostnadsutjämning	1 102,0	1 102,0	0,0
Regleringspost	302,9	302,9	0,0
Fastighetsavgift	1 115,9	1 115,9	0,0
LSS-utjämning	-739,3	-739,3	0,0
Finansiellt resultat (inkl. avgifter bank och pg)	242,1	232,1	-10,0
Utdelning	900,0	900,0	0,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-1,6	-1,6	0,0
Disposition/avsättning renhållningsfond	0,0	18,5	18,5
Summa finansiering	36 698,1	37 939,1	1 241,0
Resultat efter avskrivning, skatt och finansiella poster	0,1	0,1	0,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2012

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

Investeringsplan

Mnkr	Förslag till budget 2012 KS	Förslag till budget 2012 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-4 978,0	-5 372,0	- 394,0
Inkomster	269,6	269,6	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 350,0	- 350,0	0,0
Nettoinvesteringar (-)	-5 058,4	-5 452,4	- 394,0
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,0
Avskrivningar	821,7	821,7	0,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	0,0
upplåningsbehov	4 036,6	4 430,6	394,0
Summa finansiering investeringsplan	5 058,4	5 452,4	394,0
Netto	0,0	0,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Finansförvaltning: Skatter och övriga finansiella intäkter

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Netto
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013, skatter	35 599,6
Förändring av skattesats (17:33) :	
0,60 kr	1 232,5
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	
Skatter	36 832,1
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013, Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	242,1
Försämrat räntenetto	-10,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	232,1
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013, övriga finansiella intäkter (utdelning).	900,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	
Övr. finansiella intäkter	900,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Central medelsreserv

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Kostnader
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	Oförutsedda behov	Prestationsreserv
	-768,5	-883,6
Minskade kostnader vårdnadsbidrag avskaffas		35,0
Minskad ospecificerad nivå	165,0	
Ökade kostnader heltid - planering, utbildning	-5,0	
Ökade kostnader kortare arbetstid	-50,0	
Ökade kostnader låglönesatsning och satsning på att utjämna könssegregerad arbetsmarknad	-150,0	
Ökade kostnader stöd kvinnoorganisationer	-2,0	
Ökade kostnader höjd schablon pedagogiska verksamheter		-13,5
Ökade kostnader ekologisk mat	-35,0	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-845,5	-862,1
		Utgifter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013		-350,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013		-350,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2013 KS	Förslag till budget 2013 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 339,0	-1 242,6	96,4
Revisorskollegiet	-27,7	-27,7	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-7,0	-7,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-17 776,6	-18 263,0	-486,4
Arbetsmarknadsnämnden	-684,5	-749,1	-64,6
Exploateringsnämnden	2 312,0	2 308,3	-3,7
Fastighetsnämnden	616,4	607,6	-8,8
Idrottsnämnden	-543,6	-563,7	-20,1
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-870,5	-928,3	-57,8
stadsarkivet	-50,4	-50,4	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-116,3	-116,3	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-80,0	-117,0	-37,0
Socialnämnden	-720,8	-757,7	-36,9
Stadsbyggnadsnämnden	-158,6	-168,9	-10,3
Trafik- och renhållningsnämnden			
trafik- och gatuverksamhet	-265,8	-283,0	-17,2
renhållningsverksamheten	13,0	-5,5	-18,5
Utbildningsnämnden	-13 597,5	-14 115,4	-517,9
Äldrenämnden	-208,3	-211,0	-2,7
Överförmyndarnämnden	-29,5	-29,5	0,0
SUMMA	-33 534,7	-34 720,2	-1 185,5
Avskrivningar (-)	-821,7	-821,7	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-768,5	-845,5	-77,0
Prestationsreserv	-883,6	-862,1	21,5
Pensionsavgifter (-)	-689,5	-689,5	0,0
TOTALT	-36 698,0	-37 939,0	-1 241,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

KOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2013 KS	Förslag till budget 2013 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 385,6	-1 289,2	96,4
Revisorskollegiet	-30,3	-30,3	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-7,0	-7,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-18 337,7	-18 824,1	-486,4
Arbetsmarknadsnämnden	-731,6	-796,2	-64,6
Exploateringsnämnden	-108,0	-111,7	-3,7
Fastighetsnämnden	-659,1	-667,9	-8,8
Idrottsnämnden	-834,9	-852,5	-17,6
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-990,1	-1 034,9	-44,8
stadsarkivet	-68,4	-68,4	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-144,8	-144,8	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-161,7	-198,7	-37,0
Socialnämnden	-1 118,6	-1 153,3	-34,7
Stadsbyggnadsnämnden	-353,5	-363,8	-10,3
Trafik- och renhållningsnämnden			
trafik- och gatuverksamhet	-1 274,4	-1 291,6	-17,2
renhållningsverksamheten	-446,4	-464,9	-18,5
Utbildningsnämnden	-14 170,4	-14 673,3	-502,9
Äldrenämnden	-208,3	-211,0	-2,7
Överförmyndarnämnden	-29,5	-29,5	0,0
SUMMA	-41 060,3	-42 213,1	-1 152,8

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

INTÄKTER

Mnkr	Förslag till budget 2013 KS	Förslag till budget 2013 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	46,6	46,6	0,0
Revisorskollegiet	2,6	2,6	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	561,1	561,1	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	47,1	47,1	0,0
Exploateringsnämnden	2 420,0	2 420,0	0,0
Fastighetsnämnden	1 275,5	1 275,5	0,0
Idrottsnämnden	291,3	288,8	-2,5
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	119,6	106,6	-13,0
stadsarkivet	18,0	18,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	28,5	28,5	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	81,7	81,7	0,0
Socialnämnden	397,8	395,6	-2,2
Stadsbyggnadsnämnden	194,9	194,9	0,0
Trafik- och renhållningsnämnden			
trafik- och gatuverksamhet	1 008,6	1 008,6	0,0
renhållningsverksamheten	459,4	459,4	0,0
Utbildningsnämnden	572,9	557,9	-15,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	7 525,6	7 492,9	-32,7

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

INVESTERINGSUTGIFTER

Mnkr	Förslag till budget 2013 KS	Förslag till budget 2013 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-2,0	-2,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	-1,0	-1,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-160,0	-170,0	-10,0
Arbetsmarknadsnämnden	-0,3	-0,3	0,0
Exploateringsnämnden	-3 050,0	-3 090,0	-40,0
Fastighetsnämnden	-610,0	-807,0	-197,0
Idrottsnämnden	-15,0	-15,0	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-20,3	-20,3	0,0
stadsarkivet	-1,0	-1,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-80,0	-80,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-0,8	-0,8	0,0
Socialnämnden	-1,7	-1,7	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	-1,3	-1,3	0,0
Trafik- och renhållningsnämnden			
trafik- och gatuverksamhet	-954,6	-996,6	-42,0
renhållningsverksamheten	-10,0	-115,0	-105,0
Utbildningsnämnden	-70,0	-70,0	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	-4 978,0	-5 372,0	-394,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

INVESTERINGSINKOMSTER

Mnkr	Förslag till budget 2013 KS	Förslag till budget 2013 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Exploateringsnämnden	260,0	260,0	0,0
Fastighetsnämnden	0,0	0,0	0,0
Idrottsnämnden	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden: kulturförvaltningen (VIII)			
Kulturnämnden: stadsarkivet (VIII)	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden (R III)	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	0,0	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Trafik- och renhållningsnämnden			
trafik- och gatuverksamhet	9,6	9,6	0,0
renhållningsverksamheten	0,0	0,0	0,0
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	269,6	269,6	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Kommunstyrelsen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1 385,6	46,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Externa konsulter, avknoppning, centralupphandling etc	115,0	
Ersättning Handelshögskolan	1,1	
Ersättning SBR	3,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Folkhälsa, antidiskriminering, jämställdhet, tillgänglighet, demokrati, brukarinflytande, hemlöshet, socialtjänstombudsman, barnens ombud,	-10,0	
Regnbågspris	-0,1	
Klimatkansli	-10,0	
Funktionshindersombudsmannen och KS Funktionshindersråd samt Äldreombudsmannen och KS Pensionärsråd flyttas från SoN resp. ÄN	-2,6	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-1 289,2	46,6

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Kommunstyrelsen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-2,0	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-2,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Revisorskollegiet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-30,3	2,6
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-30,3	2,6

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Servicenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	0,0	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	0,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Servicenämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1,0	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-1,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Valnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-7,0	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-7,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Arbetsmarknadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-731,6	47,1
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Praktik med visstidsanställning/utbildning inom äldreomsorgen	-7,2	
Visstidsanställning unga 12 mån - rätt till a-kassa	-25,0	
Riktade insatser funktionsnedsättning	-3,0	
Komvux - fler platser och högre kvalitet	-15,0	
SFI - höjd schablon 3 %	-6,6	
Vinster av generell effektivisering och E-tjänster kvar i verksamheten	-7,8	
<i>Kostnader för upphandlade kortkurser 135 mnkr omdisponeras till längre kurser som ger bättre möjlighet till arbete</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-796,2	47,1

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Arbetsmarknadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-0,3	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-0,3	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Exploateringsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-108,0	2 420,0
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Energiomställning 0-utsläpp 2030, planering	-3,0	
Ökat barnperspektiv	-0,7	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-111,7	2 420,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Exploateringsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-3 050,0	260,0
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Färdigställa beslutad landskapspark Årstafältet	-40,0	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-3 090,0	260,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Fastighetsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-659,1	1 275,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Driftskostnader för Kilen överförs till Kulturnämnden	0,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Energiomställning 0-utsläpp, 2030, planering	-3,0	
Vinster av generell effektivisering och minskad sjukfrånvaro får behållas för att klara av den löpande verksamheten	-5,3	
Utreda möjligheten att skapa möteslokaler för förenings- och kulturliv i alla stadsdelar	-1,0	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-667,9	1 275,5

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Fastighetsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-610,0	0,0
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Simhall Skarpnäck, utökad skatebana Högdalen	-102,0	
Multifunktionsanläggningar, konstgräs- projektering	-20,0	
Kulturcentra på Järvafältet	-20,0	
Samlingslokaler, tillgänglighet, upprustning	-15,0	
Upprustning av bibliotek i förorter	-10,0	
Upprustning av simhallar (Västertorp, Åkeshov, Vällingby)	-30,0	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-807,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Idrottsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-834,9	291,3
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Kostnadsfria bad för barn och ungdom	-2,5	
Nolltaxa för barn och ungdom under icke säsong	-1,0	
Föreningsbidrag	-6,0	
Vinster av generell effektivisering och minskad frånvaro får behållas för att klara den löpande verksamheten	-8,1	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kostnadsfria bad för barn och ungdom		-2,5
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-852,5	288,8

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Idrottsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-15,0	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-15,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kulturförvaltningen		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-990,1	119,6
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Kulturskolan - ökat elevantal, sänkt avgift, gratis instrumenthyra	-13,7	
Kvinnohistoriskt museum - utredning	-1,0	
Kulturstöd riktat förort fria kulturlivet/invandrarföreningar	-5,0	
<i>Dessutom omfördelning 20 mnkr kulturstöd - 10 mnkr från bonus/fond innovativ kultur och 10 mnkr inom kulturstödet som idag går till Nobelmuseet</i>		
Kulturhuset - ökade öppettider	-2,0	
Stadsmuseet och Medeltidsmuseet - utställningar och centrum för stadsplanering.	-5,0	
Filmstöd, folkbildning och samlingslokaler	-7,0	
Kilen blir scen för fria kulturlivet - driftskostnader överförs från fastighetsnämnden.	-0,5	
Vinster av generell effektivisering och E-tjänster kvar i verksamheten	-10,6	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Sänkta avgifter Kulturskolan till 2006 års nivå		-6,7
Borttagen avgift instrumenthyra		-1,3
Återinförd fri entré Stadsmuseet och Medeltidsmuseet		-5,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-1 034,9	106,6

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-20,3	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-20,3	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Kulturnämnden: stadsarkivet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-68,4	18,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-68,4	18,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Kulturnämnden: stadsarkivet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-1,0	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-1,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Kyrkogårdsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-144,8	28,5
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-144,8	28,5

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Kyrkogårdsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-80,0	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-80,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-161,7	81,7
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Miljöprogrammet	-4,0	
Strategisk miljöövervakning	-2,0	
Energicentrum	-5,0	
Miljöarbete i skolan	-2,0	
Konsumentarbete	-2,0	
Inventering av sjuka hus	-4,0	
Vattenrestaurering	-5,0	
Grönområden	-8,0	
Em strålning - kartläggning	-2,0	
Gifter i miljön	-2,0	
Livsmedelskontroll	-1,0	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-198,7	81,7

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-0,8	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-0,8	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Socialnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-1 118,6	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Funktionshindersombudsmannen och Kommunstyrelsens funktionshindersråd flyttas till KS	1,3	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Unga - Maria Ungdom, fältstation, light-mottagning unga vuxna	-10,0	
Vuxna - Hemlösa, missbruk - återinför kvinnoteamet	-10,0	
Relationsvårdscentrum - utökning	-2,0	
Familjerådgivning	-2,2	
Stöd till barn till missbrukare	-1,0	
Vinster av generell effektivisering kvar i verksamheten	-10,8	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Sänkt avgift familjerådgivning		-2,2
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-1 153,3	395,6

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Socialnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-1,7	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-1,7	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsbyggnadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-353,5	194,9
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Enkelt avhjälpna hinder	-1,0	
Områdesplanering och omvänd planprocess - snabbare process	-2,0	
Utreda flytt av innerstadskontor till förorterna och omvandla tomma lokaler till hyresrätter i inneraden	-1,0	
Tidigarelägga naturreservat Rågsveds friområde och Solbergaskogen	-1,0	
Energiomställning 0-utsläpp 2030, planering	-3,0	
Vinster av generell effektivisering stannar i verksamheten, t. ex ökat barnperspektiv	-2,3	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-363,8	194,9

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsbyggnadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1,3	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-1,3	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1 274,4	1 008,6
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Bättre snöröjning och barmarksunderhåll bland annat cykelbanor	-10,0	
Trafikomställning 0-utsläpp 2030, planering	-3,0	
Displayer för att visa rådande partikelhalter i Stockholmsluften	-1,0	
Projektering av samlastningscentral	-1,0	
Snölager i Värtan för utvinnande av fjärrkyla	-2,2	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-1 291,6	1 008,6

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-954,6	9,6
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Displayer på strategiska platser för att visa rådande halter av partiklar i stockholmsluften från våra mätstationer	-2,0	
Snölager i Värtan för utvinnande av fjärrkyla	-40,0	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-996,6	9,6

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-446,4	459,4
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Generella effektiviseringar stannar i verksamheten, t.ex. ökat barnbarnperspektiv	-11,5	
Nya ÅVC	-5,0	
Insamling av matavfall Eskilstunamodellen projektering	-2,0	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-464,9	459,4

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-10,0	0,0
<i>Ökade utgifter för:</i>		
ÅVC	-30,0	
Avfallsanläggning "Eskilstunamodellen" - pilotprojekt	-75,0	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-115,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Utbildningsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-14 170,4	572,9
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ytterligare 2% schablon enskild förskola. Total ökning 5 %	-50	
Ytterligare 2% schablon fritidshem	-30	
Ytterligare 1% mindre barngrupper fritidshem. Total ökning 6%	-15	
Ytterligare 2 % schablon grundskola. Total ökning 5%	-146	
Ytterligare 1 % utjämna kunskapskillnad F-3. Tot ökning 6 % F-3	-36,6	
Ytterligare 2 % schablon grundsärskola (tillägg). Total ökning 5%	-6,6	
Ytterligare 2 % schablon gymnasieskola. Total ökning 5%	-44,8	
Ytterligare 2 % schablon gymnasiesärskola (tillägg). Total ökning 5%	-2,2	
Mellanstadieverksamhet - kostnadsfri inkl. mellanmål	-15	
Merkostnad SL-kort till alla gymnasieelever skoltid, fritid inkl helger	-56,4	
Vinster av generell effektivisering och minskad sjukfrånvaro kvar i verksamheten (förutom 38,4 mnkr som går till merkostnad SL-kort)	-100,3	
<i>Återställa relationen mellan schablon och socioekonomiskt tillägg i enskild förskola till 2006 års nivå innebär att ca 15 mnkr flyttas till tilläggsanslaget</i>		
<i>Återställa relationen mellan schablon och socioekonomiskt tillägg i grundskola till 2006 års nivå innebär att 414,5 mnkr flyttas till tilläggsanslaget</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Inga avgifter i mellanstadieverksamheten		-15
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-14 673,3	557,9

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Utbildningsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-70,0	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-70,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-208,3	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Äldreombudsmannen och Kommunstyrelsens pensionärsråd flyttas till KS	1,3	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Projekt erfaren personal går dubbelt med nyanställd	-2,9	
Vinster av generell effektivisering och minskad sjukfrånvaro kvar i verksamheten	-1,1	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-211,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Överförmyndarnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2011	-29,5	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-29,5	0,0

Stadsdelsnämnder

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Mkr	KS förslag 2013		(V) förslag 2013		Avvikelse		Avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto
Föreskoleverksamhet	-4 701,2	295,3	-4 839,9	295,3	-138,7	0,0	-138,7
Verksamhet för barn och ungdom	-430,6	0,0	-446,9	0,0	-16,3	0,0	-16,3
Kultur- och föreningsverksamhet	-56,5	0,0	-80,1	0,0	-23,6	0,0	-23,6
Äldreomsorg	-6 945,6	175,5	-7 068,6	175,5	-123,0	0,0	-123,0
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-2 993,7	2,0	-3 019,5	2,0	-25,8	0,0	-25,8
Individ- och familjeomsorg (exkl. ekonomiskt bistånd)	-1 710,8	36,9	-1 768,6	36,9	-57,8	0,0	-57,8
Stadsmiljöverksamhet	-183,2	0,0	-189,7	0,0	-6,5	0,0	-6,5
Flyktningmottagande	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ekonomiskt bistånd	-1 206,0	24,0	-1 243,8	24,0	-37,8	0,0	-37,8
Arbetsmarknadsåtgärder	-110,1	27,4	-167,0	27,4	-56,9	0,0	-56,9
Summa stadsdelsnämnd	-18 337,7	561,1	-18 824,1	561,1	-486,4	0,0	-486,4

Mkr	KS förslag 2013		(V) förslag 2013		Avvikelse		Avvikelse
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Netto
Investeringsplan							
Inventarier och maskiner	-80,0	0,0	-80,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljöverksamhet	-80,0	0,0	-90,0	0,0	-10,0	0,0	-10,0
totalt	-160,0	0,0	-170,0	0,0	-10,0	0,0	-10,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-4 701,2	295,3
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Ytterligare 2 % i höjd schablon (totalt 5 %)	-92,0	
<i>Återställa relationen mellan schablon och socioekonomiskt tillägg till 2006 års nivå innebär att ca 20 mnkr flyttas till tilläggsanslaget</i>		
Vinster av generella effektiviseringar och minskad sjukfrånvaro kvar i verksamheten	-46,7	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-4 839,9	295,3

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Verksamhet för barn och ungdom

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-430,6	0,0
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Parklekar, öppna förskolor, fritidsgårdar, ungdomsmottagning	-15,0	
Kollo - kompensation för sänkta avgifter 10 %	-1,0	
Vinster av e-tjänster kvar i verksamheten	-0,3	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Kollo - sänkta avgifter 10 %		
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-446,9	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Kultur- och föreningsverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-56,5	0,0
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Kultur- och föreningsverksamhet	-7,0	
Kultursekreterare/-funktion i alla stadsdelsnämnder	-7,0	
Föreningsbidrag riktat vissa förorter	-2,0	
Lokala kulturcentra/samverkan bibliotek riktat vissa förorter	-7,0	
Vinster av generell effektivisering kvar i verksamheten	-0,6	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-80,1	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
-----	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2013

-6 945,6	175,5
----------	-------

Ökade kostnader för (-):

Höjd peng 2 % i dagverksamhet	-2,6
Fixare från 67 år samt utökat uppdrag sopsortering	-10,0
Ökad personaltäthet hemtjänst - ytterligare 2 % peng (totalt 8,1 %)	-36,4
Vinster av generell effektivisering, E-tjänster och minskad sjukfrånvaro kvar i verksamheten	-74,0

Dessutom 205 mnkr i centrala medelsreserven arbetsförkortning, heltid, låglönesatsning, utjämna könssegregerad arbetsmarknad

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

-7 068,6	175,5
----------	-------

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-2 993,7	2,0
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Höjd hemtjänstpeng - ytterligare 2 % (totalt 5 %)	-4,8	
Höjda schabloner vuxenboende, barnboende, daglig verksamhet, korttidshem ytterligare 1 %	-20,1	
Vinster av minskad sjukfrånvaro kvar i verksamheten	-0,9	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-3 019,5	2,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1 710,8	36,9
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Verksamhet mot våld i nära relationer	-20,0	
Förebyggande/tidiga insatser, ex familjecentraler, familjebehandlare	-10,0	
Vuxen - missbruk, kvalitetsgaranti, behandling	-20,0	
Socialpsykiatri - sysselsättning och träfflokaler	-7,0	
Vinster av minskad sjukfrånvaro kvar i verksamheten	-0,8	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-1 768,6	36,9

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-183,2	0,0
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Områdesplanering	-2,0	
Bättre skötsel av grönområden	-3,0	
Vinst av generell effektivisering kvar i verksamheten	-1,5	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-189,7	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-80,0	0,0
<i>Ökade utgifter för (-):</i>		
Upprustning parker och grönområden	-10,0	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-90,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-80,0	0,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-80,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-110,1	27,4
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Sommarjobb till alla som söker	-35,0	
Sociala kooperativ	-20,0	
Vinster av generell effektivisering och E-tjänster kvar i verksamheten	-1,9	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-167,0	27,4

Vänsterpartiets förslag till budget 2013

Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2013	-1 206,0	24,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskat behov på grund av aktiv arbetsmarknadspolitik	25,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Både dator och internet ingår i normen för barnfamiljer	-7,8	
SL-kort och bredband i normen för alla	-50,0	
Kortare väntetider budget- och skuldrådgivning	-5	
Vänsterpartiets förslag till budget 2013	-1 243,8	24,0